

NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

Fjerde Række Nr. 74.

OVERSIGT

OVER

SINDSSYGEASYLERNES VIRKSOMHED

I

AARET 1902.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1902.)

EFTER DE FRA ASYLERNE INDKOMNE AARSBERETNINGER

UDGIVEN AF

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1903.

Pris: Kr. 0.50.

Norges officielle Statistik, Fjerde Række.
(Statistique officielle de la Norvège, Quatrième série.)

Trykt 1901.

- Nr. 1. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1898. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 2. Sindssygeasylernes Virksomhed 1899. (*Hospices d'aliénés.*)
— 3. Den norske Rigsstelegraf 1899 og 1ste Kvartal 1900. (*Télégraphes du Royaume.*)
— 4. Civil Retspleie 1897 og 1898. (*Justice civile.*)
— 5. Norges Skibsfart 1899. (*Navigation.*)
— 6. Folkemængdens Bevægelse 1896. (*Mouvement de la population.*)
— 7. Strafarbejdsanstalter 1898/99. (*Maisons centrales pénitentiaires.*)
— 8. Folkemængdens Bevægelse 1897. (*Mouvement de la population.*)
— 9. Norges kommunale Finantser 1896. (*Finances des communes.*)
— 10. Rekruteringsstatistik 1900. (*Recrutement.*)
— 11. Norges Handel 1900. (*Commerce.*)
— 12. Distriktsfængsler 1899. (*Prisons départementales.*)
— 13. Norges Sparebanker 1900. (*Caisses d'épargne.*)
— 14. Kriminalstatistik 1895, 1896 og 1897. (*Justice criminelle.*)
— 15. Norges postvæsen 1900. (*Statistique postale.*)
— 16. Fattigstatistik 1895. (*Assistance publique.*)
— 17. Folkemængdens Bevægelse 1898. (*Mouvement de la population.*)
— 18. Skiftevæsenet 1896, 1897 og 1898. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
— 19. Norges almindelige Brandforsikrings-Indretning for Bygninger 1898 og 1899. (*L'institution générale des assurances des bâtiments contre l'incendie.*)
— 20. Skolestatistik 1898. (*Instruction publique.*)
— 21. Norges Fiskerier 1900. (*Grandes pêches maritimes.*)
— 22. De offentlige Jernbaner 1900/01. (*Chemins de fer publics.*)
— 23. Private Aktiebanker 1900. (*Banques privées par actions.*)
— 24. Veterinærvæsenet og kødkontrollen 1899. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)
— 25. Valgstatistik 1900. (*Statistique électorale.*)
— 26. Fattigstatistik 1896 og 1897. (*Assistance publique.*)

Trykt 1902.

- 27. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1899. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 28. Telegrafvæsen 1900/01. (*Télégraphes et téléphones de l'Etat.*)
— 29. Sindssygeasylernes Virksomhed 1900. (*Hospices d'aliénés.*)
— 30. Norges kommunale Finantser 1897. (*Finances des communes.*)
— 31. Strafarbejdsanstalter 1899/1900. (*Maisons centrales pénitentiaires.*)
— 32. Norges Skibsfart 1900. (*Navigation.*)
— 33. Fattigstatistik 1898. (*Assistance publique.*)
— 34. Civil Retspleie 1899 og 1900. (*Justice civile.*)
— 35. Den norske Statskasses Finantser 1895/96—1899/1900. (*Finances de l'Etat.*)
— 36. De Spedalske i Norge 1896—1900. (*Les lépreux en Norvège.*)
— 37. Kriminel Retspleie 1897 og 1898. (*Statistique de la justice criminelle: Procédure.*)
— 38. Norges Handel 1901. (*Commerce.*)
— 39. Folkemængdens Bevægelse 1891—1895. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population. — Résumé.*)
— 40. Fagskolestatistik 1896—97, 1897—98 og 1898—99. (*Écoles professionnelles.*)
— 41. Skiftevæsenet 1899. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
— 42. Folkemængdens Bevægelse 1899. (*Mouvement de la population.*)
— 43. Norges Sparebanker 1901. (*Caisses d'épargne.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

Fjerde Række Nr. 74.

OVERSICHT

OVER

SINDSSYGEASYLERNES VIRKSOMHED

I

AARET 1902.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1902.)

EFTER DE FRA ASYLERNE INDKOMNE AARSBERETNINGER

UDGIVEN AF

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1903.

For Aarene 1884—1898 se Norges officielle Statistik, Tredie Række.
For Aarene 1899—1901 se Norges officielle Statistik, Fjerde Række
Nr. 2, 29 og 58.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Indledning, Oversigt over Sygepladsene m. v. paa de norske Sindssygeasylere	I
Oversigt over Antallet af de paa Sindssygeasylerne Behandlede, Middelbelæg og Antal Forplejningsdage (Tab. I)	6-7
Forholdet mellem offentlige og private i Sindssygeasylerne Behandlede (Tab. II)	6-7
Interkurrente Sygdomme paa Asylerne (Tab. III)	8-9
Tilsammen Behandlede (Tab. IV)	10-11
Tilbageværende fra 1901 (Tab. V)	10-11
Indkomne (Tab. VI)	12-13
Udskrevne helbredede (Tab. VII)	12-13
Udskrevne i bedret Tilstand (Tab. VIII)	14-15
Udskrevne uhelbredede (Tab. IX)	14-15
Døde (Tab. X)	16-17
Tilbageværende ved Udgangen af 1902 (Tab. XI)	16-17
Sygdomsform og Behandlingens Udfald for samtlige Asylere (Tab. XII)	18-19
Forholdet af Tilbageværende, Indkomne, Udgaede og Døde til samtlige paa Sindssygeasylerne Behandlede (Tab. XIII)	18-19
Tiden paa Aaret for de Syges Indlæggelse paa Asylerne (Tab. XIV)	20
Kjøn og Alder ved Indlæggelsen paa Sindssygeasylerne (Tab. XV)	21
Sindssygdommens eller sidste Anfalds Varighed ved Indlæggelsen (Tab. XVI)	21
Dødsarsagerne hos de paa Sindssygeasylerne Døde (Tab. XVII)	22-25
De Indkomnes Hjemstavn (Tab. XVIII)	26-27
De Indkomnes Egteskabsforhold (Tab. XIX)	27
Aarsagerne til Sindssygdom hos de Indlagte (Tab. XX)	28-33
De Indkomnes Stand og Stilling (Tab. XXI)	34-35

Table des matières.

	Pag.
Introduction. Données générales sur les hospices d'aliénés de Norvège en 1902	I
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque hospice le nombre des places et le total des journées d'entretien (Tab. I)	6-7
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées (Tab. II)	6-7
Cas des maladies intercurrentes dans les hospices d'aliénés (Tab. III)	8-9
Nombre des aliénés traités dans les hospices (Tab. IV)	10-11
Nombre des aliénés en traitement dans les hospices au 1er janvier 1902 (Tab. V)	10-11
Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés (Tab. VI)	12-13
Nombre des sorties en état de guérison (Tab. VII)	12-13
Nombre des sorties en état d'amélioration (Tab. VIII)	14-15
Nombre des sorties en état de non guérison (Tab. IX)	14-15
Nombre des décès dans les hospices d'aliénés (Tab. X)	16-17
Nombre des aliénés restés en traitement au 31 décembre 1902 (Tab. XI)	16-17
Répartition par formes de la maladie et résultat du traitement (Tab. XII)	18-19
Rapport du nombre des sorties et des décès comparé au total des aliénés traités dans les hospices d'aliénés (Tab. XIII)	18-19
Tableau des entrées dans les hospices réparties par mois (Tab. XIV)	20
Répartition des aliénés par âge et par sexe lors de leur admission dans les hospices (Tab. XV)	21
Durée de la maladie ou du dernier accès lors de l'admission des aliénés (Tab. XVI)	21
Causes de décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices (Tab. XVII)	22-25
Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés (Tab. XVIII)	26-27
Tableau des entrées réparties par état civil (Tab. XIX)	27
Tableau des entrées dans les hospices d'aliénés réparties par cause présumée de la maladie (Tab. XX)	28-33
Tableau des entrées réparties par profession et par condition sociale (Tab. XXI)	34-35

	Side		Pag.
Oversigt over Anvendelsen af Indespærring (Tab. XXII)	34-35	Relevé de l'application de reclusion (Tab. XXII)	34-35
Middeltal af daglig arbejdende Syge i Asylerne (Tab. XXIII)	36-37	Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les diverses hospices (Tab. XXIII)	36-37
Ekstrakt af Regnskaberne for Gaustad, Eg og Rotvold Asyl for Budgetterminen 1901—1902 (Tab. XXIV) ...	38	Tableau des recettes et des dépenses des établissements d'aliénés de Gaustad, d'Eg et de Rotvold 1901—1902 (Tab. XXIV).....	38
Ekstrakt af Regnskabet for Kriminalasylet i Trondhjem for Budgetterminen 1901—1902 (Tab. XXV)	39	Tableau des recettes et des dépenses de l'asile d'aliénés criminels 1901—1902 (Tab. XXV)	39
—			
Uddrag af Aarsberetningen for Gaustad Sindssygeasyl	40	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad	40
Uddrag af Aarsberetningen for Kristiania Sindssygeasyl	41	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Kristiania	41
Oversigt over Kristiania Sindssygeasyls økonomiske Tilstand ved Udgangen af Aaret	49	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Kristiania	49
Uddrag af Aarsberetningen for Oslo Hospitals Asyl	51	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo	51
Ekstrakt af Regnskabet for Oslo Sindssygeasyl	52	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés d'Oslo ..	52
Beretning for Doktor Dedichens Sindssygeasyl	53	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de dr. Dedichen	53
Oversigt over Kristiansands Sindssygeasyls Indtægter og Udgifter	56	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Kristiansand	56
Uddrag af Aarsberetningen for Eg Sindssygeasyl	57	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg	57
Uddrag af Aarsberetningen for Neeveengaardens Sindssygeasyl	62	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neeveengaarden	62
Ekstrakt af Regnskabet for Neeveengaardens Sindssygeasyl	71	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Neeveengaarden	71
Uddrag af Aarsberetningen for Rosenbergs Sindssygeasyl	72	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg	72
Uddrag af Aarsberetningen for Møllendals Sindssygeasyl	76	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal	76
Økonomisk Beretning for Møllendals Asyl	77	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Møllendal ..	77
Uddrag af Aarsberetningen for Trondhjems Hospitalsstiftelses Sindssygeasyl	79	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem	79
Oversigt over Trondhjems Hospitalsstiftelses Sindssygeasyls Indtægter og Udgifter	90	Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Trondhjem	90
Uddrag af Aarsberetningen for Rotvold Sindssygeasyl	92	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold	92
Uddrag af Aarsberetningen for Kriminalasylet	97	Extrait du rapport sur l'asile d'aliénés criminels	97
Af Direktør Sollieds Beretning for Rønvik Sindssygeasyl	98	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik	98

Trykfeil og Rettelser.

I Sindssygeberetningen 1899: Side 2. Linje 15 f. o. staar 57,9 læs 27,9.

I Sindssygeberetningen 1901: Side 45. Øverst Makroskopisk læs Mikroskopisk.

« 112. Linje 19 f. o. min Opfatning læs sin Opfatning.

Oversigt

over Sindssygeasylernes Virksomhed i 1902.

Antallet af Sindssygeasylter var 13 med ialt 1946 Sygepladse ved Aarets Udgang.

Asylerne var:

Gaustad, Statsasyl ved Kristiania, med 330 Pladse, Halvdelen for hvert Kjøen.

Kristiania kommunale Asyl med 120 Pladse, 76 for Mænd og 44 for Kvinder.

Oslo Hospitals Asyl i Kristiania med 40 Pladse, kun for Kvinder.

Dr. Dedichens Asyl, privat, ved Kristiania, med 58 Pladse, Halvdelen for hvert Kjøen.

Kristiansands kommunale Asyl med 21 Pladse.

Eg, Statsasyl i Kristiansand, med 260 Pladse, Halvdelen for hvert Kjøen.

Neevengaarden, kommunalt Asyl i Bergen, med 240 Pladse, Halvdelen for hvert Kjøen.

Rosenbergs Asyl, privat, i Bergen, med 175 Pladse, 120 for Mænd og 55 for Kvinder.

Møllendals Asyl, privat, ved Bergen, med 80 Pladse, 45 for Mænd og 35 for Kvinder.

Trondhjems Hospitalsstiftelses Asyl, kommunalt, med 82 Pladse.

Rotvold, Statsasyl ved Trondhjem, med 275 Pladse, 145 for Mænd (hvoraf 15 i Landbrugskolonien) og 130 for Kvinder.

Kriminalasylet i Trondhjem kan modtage ca. 35 Patienter, kun Mænd.

Rønvik, Statsasyl ved Bodø, med 230¹⁾ Pladse, Halvdelen for hvert Kjøen. Asylet aabnedes den 22de September 1902.

Tabel 1 giver en Oversigt over *Asylernes Virksomhed*, Behandlingens Udfald, Forpleiningsdagens Antal m. m. I 1902 indlagdes 1052 mod 858 i

¹⁾ Autoriseret for dette Antal under 9de September 1902.

1901 og 777 i 1900. Der skulde saaledes være indkommet 194 Syge flere end i det foregaaende Aar; 120 af disse var imidlertid overflyttet fra forskjellige Asyler til Rønvik Asyl og 29 fra Gaustad til Rotvold; trækkes disse fra, bliver der kun 45 Syge flere indkomne i 1902 end i 1901. Forholdet af Indlæggelser til Antallet af Sygepladse for samtlige Asyler (1946) udgjorde 54,06 pCt. og var for hvert Asyl følgende:

Kristiania	89,2 pCt.	Møllendal	41,2 pCt.
Rotvold	78,2 —	Rosenberg	24,6 —
Rønvik	71,3 —	Kriminalasylet	14,3 —
Eg	67,3 —	Oslo	10,0 —
Dedichens Privatasyl	60,3 —	Trondhjem	8,5 —
Neevengaarden	47,5 —	Kristiansand	— —
Gaustad	45,5 —		

Forholdet mellem *Mænd og Kvinder* sees af følgende Sammenstilling:

	Mænd.	Kvinder.
Tilbageliggende fra 1901	54,8 pCt.	45,2 pCt.
Indkomne i 1902	52,9 —	47,1 —
Tilsammen Behandlede	54,1 —	45,9 —
Udgaaede og Døde	51,9 —	48,1 —
Tilbageliggende ved Udgangen af 1902	55,2 —	44,8 —

Forholdet af Tilbageliggende, Indkomne, Udgaaede og Døde til samtlige Behandlede ved de enkelte Asyler sees af Tabel XIII.

Af de *Udgaaede* udskreves 19,1 pCt. helbredede, 25,6 pCt. bedrede, 42,7 pCt. uhelbredede, 1,2 pCt. efter afgiven Erklæring og 11,4 pCt. døde.

Forpleiningsdagens Antal udgjorde 636 297 eller gennemsnitlig for hver af samtlige Behandlede 232,1 Dage (i 1901 242,7 Dage; i 1900 247,4 Dage).

Middeltallet af daglig behandlede Syge var 1 841,0 (i 1901 1 678,9; i 1900 1 683,5). Antallet af de for *Fattigvæseners* og *Privates* Regning behandlede Syge sees af Tabel II. For det Offentliges Regning forpleiedes 81,7 pCt., for Privates 18,3 pCt.

Sundhedstilstanden har gennemgaaende været meget god; de interkurrente Sygdomme vil sees af Tabel III.

Dødsårsagerne og de Dødes Alder sees af Tabel XVII. Den hyppigste Dødsårsag var Tuberkulose, som foraarsagede 28,8 pCt. af samtlige Dødsfald; 10,6 pCt. skyldtes Lungetuberkulose alene. Derefter er opført Insania med 10,6 pCt., samt Lungebetændelse og Paralysis generalis, hver med 8,7 pCt.

Tabel XIV viser Fordelingen af *de Indkomne paa de enkelte Maaneder*, som efter Hyppigheden af Indlæggelser faar følgende Orden:

September 155 ¹⁾	August 80	Marts 67
Oktober 155 ¹⁾	Juni 78	Februar 66
November 94	Mai 72	Juli 65
April 81	Januar 71	December 64

Der indlagdes flest i 4de Kvartal (313); derefter kom 3die Kvartal med 300, 2det Kvartal med 231 og 1ste Kvartal med 204. Af 12 til Observation indlagte Personer er 4 ikke medregnet i Tabellen.

De Indkomnes Alder (Tabel XV) kjendes for 1035, idet 9 til Observation indlagte ikke er medregnet, og Alderen for 6 kun er oplyst at være over 60 Aar.

Heraf var:

5,6 pCt. mellem 10—20 Aar.	14,6 pCt. mellem 50—60 Aar.
25,8 — — 20—30 —	5,3 — — 60—70 —
24,4 — — 30—40 —	1,4 — — 70—80 —
22,8 — — 40—50 —	0,1 — — 80—90 —

Sygdommens eller det sidste Anfalds Varighed ved Indlæggelsen (Tabel XVI) er opgivet for 1043, idet 9 til Observation indlagte ikke er medregnet. Den var for:

36,5 pCt. under $\frac{1}{2}$ Aar,
9,6 — fra $\frac{1}{2}$ —1 — ²⁾
6,1 — « 1—2 —
38,5 — « 2 Aar og derover,
9,3 — ukjendt ²⁾ .

De Indkomnes Hjemstavn (Tabel XVIII) anføres for 1036, idet 9 til Observation indlagte og 3 med ukjendt Hjemstavn, samt 4 for anden Gang i dette Aar indlagte ikke er medregnet. 67,3 pCt. var fra Landdistrikterne, 31,8 pCt. fra Byerne; 0,6 pCt. var hjemmehørende i Danmark og 0,3 pCt. i Sverige.

De Indkomnes Egteskabsforhold (Tabel XIX) kjendes for 1042, hvoraf 57,5 pCt. var ugifte, 36,6 pCt. gifte og 5,9 pCt. i Enkestand. For 1 Persons Vedkommende forelaa der ingen Oplysninger vedrørende dette Forhold og 9 til Observation indlagte er ikke medregnet.

En Sammenstilling af de opgivne *Aarsager til Sindssygdom* hos de Indkomne er gjort i Tabel XX, som omfatter 1039 Indlæggelser, idet 9 til Observation og 4 for anden Gang i dette Aar indlagte ikke er medregnet. Der kjendes ingen Aarsag for 302 eller 29,1 pCt. Blandt de andre 737 anføres arveligt Anlæg overhovedet hos 439 eller 59,6 pCt., som eneste Aarsag hos 308 eller 41,8 pCt. Drik er anført hos 75 eller 10,0 pCt. og Syfilis hos 28 eller 3,8 pCt.

¹⁾ De høie Tal skyldes Overflytningerne til Rønvik og Rotvold (jfr. Side 1).

²⁾ Jfr. Anmærkningerne til Tabel XVI.

Stand og Stilling (Tabel XXI) er opgivet for 1 043, idet 9 til Observation indlagte ikke er medregnet. Af disse tilhørte:

28,8	pCt. Bonde-, Husmands- og Inderststanden,
23,7	— Arbejderstanden,
13,4	— Haandværkerstanden,
10,9	— Tjenerstanden,
5,8	— Sjømandsstanden,
4,2	— Handelsstanden,
2,6	— Embeds- og Bestillingsmandsstanden.

Indespærring opgives at have været anvendt paa de i Tabel XXII opførte 6 Asyler i tilsammen 2 468^{1/2} Døgn eller 9,3 Timer pr. 100 Forpleiningsdage, deraf 25,5 Døgn i de 3 Statsasyler og 2 445 Døgn i de 2 bergenske Privatasyler.

Arbeidsvirksomheden blandt de Sindssyge fremgaar af Tabel XXIII.

Efter «Forklaringer til Statsregnskabet, Budgetaaret 1901—1902» meddeles Extrakt af de 3 Statsasylers (Tabel XXIV) samt (Tabel XXV) af Kriminalasylets Regnskaber.

Den *psykiatriske Undervisning* paa Gaustad Asyl holdtes i 1ste Semester for 27 medicinske Studerende.

Tabeller.

Tabel I. Oversigt over Antallet af de paa

Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque

Asyler.	Tilbageiggende ved Udgangen af 1901.			Indkomne i 1902.			Tilsammen Behandlede i 1902.			Ud-					
										helbredede.			bedrede.		
	Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf	
		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.
Gaustad.....	341	179	162	150	82	68	491	261	230	25	10	15	41	26	15
Kristiania.....	114	73	41	107	55	52	221	128	93	26	13	13	22	11	11
Oslo.....	41	-	41	4	-	4	45	-	45	1	-	1	-	-	-
Dedichens.....	18	7	11	35	22	13	53	29	24	6	5	1	11	3	8
Kristiansand.....	24	12	12	-	-	-	24	12	12	-	-	-	-	-	-
Eg.....	262	141	121	175	89	86	437	230	207	48	24	24	29	16	13
Neevengaarden.....	234	118	116	114	49	65	348	167	181	28	9	19	54	22	32
Rosenberg.....	178	128	50	43	28	15	221	156	65	9	8	1	6	5	1
Møllendal.....	86	49	37	33	17	16	119	66	53	5	-	5	13	9	4
Trondhjem.....	90	46	44	7	2	5	97	48	49	-	-	-	4	2	2
Rotvold.....	274	146	128	215	110	105	489	256	233	23	9	14	51	22	29
Kriminalasylet.....	28	28	-	5	5	-	33	33	-	1	1	-	1	1	-
Rønvik.....	-	-	-	164	97	67	164	97	67	1	1	-	1	1	-
Tilsammen	1 690	927	763	1052	556	496	2742	1483	1259	173	80	93	233	118	115

1) Rønvik Asyl var kun i Virksomhed 101 Dage.

Tabel II. Forholdet mellem offentlige og

Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre

Asyler.	Tilbageiggende fra 1901.						Indkomne i 1902.						Tils. Behand-		
	Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.		
	Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf	
		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.
Gaustad ¹⁾	279	144	135	62	35	27	113	57	56	37	25	12	392	201	191
Kristiania.....	114	73	41	-	-	-	107	55	52	-	-	-	221	128	93
Oslo.....	32	-	32	9	-	9	3	-	3	1	-	1	35	-	35
Dedichens.....	-	-	-	18	7	11	-	-	-	35	22	13	-	-	-
Kristiansand.....	23	11	12	1	1	-	-	-	-	-	-	-	23	11	12
Eg ²⁾	217	118	99	45	23	22	130	63	67	45	26	19	347	181	166
Neevengaarden ³⁾	193	91	102	41	26	15	88	37	51	26	12	14	281	128	153
Rosenberg.....	165	117	48	13	11	2	41	26	15	2	2	-	206	143	63
Møllendal.....	83	46	37	3	3	-	28	14	14	5	3	2	111	60	51
Trondhjem.....	87	44	43	3	2	1	5	2	3	2	-	2	92	46	46
Rotvold ⁴⁾	247	136	111	27	10	17	175	90	85	40	20	20	422	226	196
Kriminalasylet.....	28	28	-	-	-	-	5	5	-	-	-	-	33	33	-
Rønvik.....	-	-	-	-	-	-	164	97	67	-	-	-	164	97	67
Tilsammen	1 468	808	660	222	118	104	859	446	413	193	110	83	2327	1254	1073

1) 3 Mænd overført fra privat til offentlig Forpleining.

2) 2 Mænd og 1 Kvinde er i Aarets Løb gaaet over fra privat til offentlig Forpleining.

3) 4 Mænd og 1 Kvinde opgives at være overført i Aarets Løb fra privat til offentlig Forpleier gaaet over til fuld offentlig Forpleining.

4) 2 Mænd og 1 Kvinde opgives at være overgaaet i Aarets Løb fra privat til offentlig Forplei-støttes af Familien.

Sindssygeasyleerne Behandlede.

hospice le nombre des places et le total des journées d'entretien.

gaaede.												Tilsammen Ud-gaaede og Døde.			Tilbage-liggende ved Ud-gangen af 1902.			Middel-belæg.	Antal Forplei-ningsdage.
uhelbredede.			efter afgivn Erklæring.			Døde.													
Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf							
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.					
58	25	33	6	6	-	19	8	11	149	75	74	342	186	156	342,0	124 842			
40	17	23	1	1	-	9	5	4	98	47	51	123	81	42	113,6	41 459			
1	-	1	-	-	-	3	-	3	5	-	5	40	-	40	40,3	14 724			
15	8	7	-	-	-	1	1	-	33	17	16	20	12	8	21,0	7 661			
-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	22	10	12	23,6	8 625			
68	36	32	1	1	-	21	11	10	167	88	79	270	142	128	270,4	98 704			
15	9	6	-	-	-	11	6	5	108	46	62	240	121	119	239,9	87 552			
12	8	4	-	-	-	11	9	2	38	30	8	183	126	57	186,2	67 967			
5	5	-	-	-	-	6	4	2	29	18	11	90	48	42	88,2	32 217			
5	2	3	-	-	-	4	2	2	13	6	7	84	42	42	88,7	32 396			
166	99	67	3	3	-	16	3	13	259	136	123	230	120	110	262,8	95 939			
2	2	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	29	29	-	28,8	10 521			
1	-	1	-	-	-	1	1	-	4	3	1	160	94	66	135,5	13 690			
388	211	177	11	11	-	104	52	52	909	472	437	1 833	1 011	822	1) 1 841,0	636 297			

private i Sindssygeasyleerne Behandlede.

des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées.

lede i 1902.			Ud-gaaede.						Døde.						Tilbage-liggende ved Ud-gangen af 1902.					
Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.		
Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		Tils.	Deraf		
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
99	60	39	96	48	48	34	19	15	16	8	8	3	-	3	283	148	135	59	38	21
10	-	-	89	42	47	-	-	-	9	5	4	-	-	-	123	81	42	-	-	-
53	29	24	1	-	1	1	-	1	3	-	3	-	-	1	31	-	31	9	-	9
1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	21	9	12	1	1	-
90	49	41	111	61	50	35	16	19	18	9	9	3	2	1	221	113	108	49	29	20
67	38	29	72	28	44	25	12	13	9	6	3	2	-	2	200	94	106	40	26	14
15	13	2	26	20	6	1	1	-	10	8	2	1	1	-	170	115	55	13	11	2
8	6	2	20	13	7	3	1	2	6	4	2	-	-	-	85	43	42	5	5	-
5	2	3	12	6	6	1	-	1	-	-	-	-	-	-	80	40	40	4	2	2
67	30	37	218	121	97	25	12	13	15	3	12	1	-	1	189	102	87	41	18	23
-	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	29	-	-	-	-
-	-	-	3	2	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	160	94	66	-	-	-
415	228	187	652	345	307	157	77	80	89	46	43	11	4	7	1592	868	724	241	142	99

ning, for 9 Mænd og 4 Kvinder betaltes delvis privat; 1 Mand, for hvem der betaltes delvis privat, ning. 1 Mand og 1 Kvinde forpleies baade for privat og offentlig Regning, idet han delvis under-

Tabel III. Interkurrente Sygdomme

Cas des maladies intercurrentes

Sygdom.	Ialt behandlede Tilfælde.			Gaustad.		Oslo.	Dedichens.		Kristiansand.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Abort	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Absces og Flegmone	14	11	3	2	-	-	1	-	-	-
Angina	26	8	18	-	1	-	5	9	-	-
Anæmi	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-
— pernicios	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Apoplexi	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-
Bronkit	9	2	7	-	-	1	-	-	-	-
Carbunkel, Furunkel	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Caries proc. mastoid.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Conjunktivit	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Cystit	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Dacryocystit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarré	67	15	52	2	26	-	-	-	-	-
Dilaceratio antibrachii	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Distorsio artic. manus.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Dyspepsi	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Eczem	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Enterit	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Epididymit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Erysipelas	6	3	3	1	2	-	-	-	-	-
Erythema nodosum	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Febris typhosa	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Fractura	5	2	3	-	1	-	-	-	-	-
Gastroenterit	4	-	4	-	4	-	-	-	-	-
Herpes zoster	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Hæmatoma duræ matris.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmoptyse	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Iridocyclit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Katarr	2	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Keratit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Lipom	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Luxatio digiti compl.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Morbus mac. Werlhofii	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Nefrit	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Otitis media	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pleurit	6	3	3	1	-	-	-	-	-	-
Pneumoni	5	5	-	-	-	-	-	-	1	-
Retentio urinæ	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatismus acut	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Scabies	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	12	7	5	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus corneæ	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Urticaria	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vulnera	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	204	86	118	10	35	2	7	9	2	2

1) Dels hos senil Demente ved Fald, dels ved Uforsigtighed under Arbeide; i et Tilfælde førte Be-

paa Asylerne i 1902.

dans les hospices d'aliénés.

Eg.		Neevengaarden.		Trondhjem.		Rotvold.		Kriminal- asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	3	2	1	-	3	-	-
1	5	-	1	-	-	2	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	1	-	1	2	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
3	4	-	-	3	2	2	6	5	-	14
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	2	1	-	-	-	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-
3	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
2	3	4	1	-	-	-	-	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	¹⁾ 3	1	1	-	-	-	-
15	22	7	8	9	8	11	17	20	5	15

givenheden til øieblikkelig Afsked af en Vogter.

Tabel IV. Tilsammen

Nombre des aliénés

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	413	170	243	47	62	6	13	15	3	6
Mania	251	107	144	43	37	2	1	12	3	3
Amentia	211	93	118	-	-	17	20	-	2	-
Dementia	1 029	617	412	111	67	31	20	14	11	5
Paranoia	259	153	106	7	13	12	7	-	-	-
Insania periodica	136	66	70	-	-	10	6	-	3	6
— epileptica	44	34	10	5	2	3	1	1	-	-
— hysterica	79	3	76	2	40	1	6	1	-	-
— hypochondrica	25	13	12	5	3	-	-	-	-	-
— degenerativa	116	76	40	-	-	22	15	1	4	4
Alcoholismus	45	45	-	15	-	4	-	-	2	-
Paralysis generalis	46	41	5	6	1	14	3	-	1	-
Vitia organica cerebri	8	6	2	-	-	1	-	-	-	-
Idiotia	59	39	20	10	4	1	1	1	-	-
Til Observation	21	20	1	10	1	4	-	-	-	-
Tilsammen	2 742	1 483	1 259	261	230	128	93	45	29	24

Tabel V. Tilbageliggende

Nombre des aliénés en traitement

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania ¹⁾ .		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	225	96	129	34	44	4	3	13	-	2
Mania	162	60	102	27	27	2	1	12	-	2
Amentia	103	42	61	-	-	8	9	-	-	-
Dementia	674	414	260	77	46	21	9	12	5	4
Paranoia	187	112	75	6	12	7	3	-	-	-
Insania periodica	79	38	41	-	-	5	3	-	2	3
— epileptica	31	24	7	4	1	1	-	1	-	-
— hysterica	48	2	46	1	25	1	6	1	-	-
— hypochondrica	14	5	9	2	2	-	-	-	-	-
— degenerativa	58	40	18	-	-	11	6	1	-	-
Alcoholismus	30	30	-	12	-	1	-	-	-	-
Paralysis generalis	25	23	2	3	1	9	1	-	-	-
Vitia organica cerebri	3	2	1	-	-	1	-	-	-	-
Idiotia	42	31	11	7	3	1	-	1	-	-
Til Observation	9	8	1	6	1	1	-	-	-	-
Tilsammen	1 690	927	763	179	162	73	41	41	7	11

¹⁾ Flere Tal stemmer ikke med Opgaverne i Tabel XI i Beretningen for 1901.

Behandlede.

traités dans les hospices.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Kriminal-asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
-	1	35	52	15	29	8	4	9	9	2	5	38	43	2	5	4
-	3	12	17	3	7	6	14	13	19	-	-	20	28	-	5	3
-	-	6	22	26	41	13	2	4	5	-	-	18	24	3	4	4
10	7	84	42	57	62	89	33	27	14	38	38	93	69	7	59	41
-	1	43	36	20	23	15	8	6	-	1	-	34	15	10	5	3
-	-	15	12	5	6	7	1	-	4	3	4	18	28	2	3	3
-	-	-	1	6	3	4	-	2	1	3	4	7	1	-	4	-
-	-	-	9	-	5	-	3	-	1	-	2	-	6	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	9	-	-	-
-	-	17	12	7	2	7	-	1	-	1	-	6	3	5	6	3
-	-	7	-	10	-	3	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	3	-	6	-	1	-	-	-	-	-	7	1	-	3	-
-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-
2	-	5	3	9	3	3	-	2	-	-	-	1	5	3	3	3
-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
12	12	230	207	167	181	156	65	66	53	48	49	256	233	33	97	67

ved Udgangen af 1901.

dans les hospices au 1er janvier 1902.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem ¹⁾ .		Rotvold.		Kriminal-asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
-	1	12	21	9	13	7	4	3	5	2	5	23	18	2	-	-
-	3	2	9	1	5	6	10	10	13	-	-	12	20	-	-	-
-	-	3	14	11	20	8	1	3	3	-	-	6	14	3	-	-
10	7	58	33	48	46	78	27	24	11	37	34	51	31	5	-	-
-	1	33	22	15	20	10	6	3	-	1	-	27	11	10	-	-
-	-	8	4	5	4	3	1	-	4	2	4	12	18	1	-	-
-	-	-	1	5	2	4	-	2	1	3	-	5	1	-	-	-
-	-	-	4	-	4	-	1	-	-	-	1	-	4	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	7	1	-	-
-	-	11	9	5	1	6	-	-	-	1	-	3	1	3	-	-
-	-	5	-	7	-	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	2	-	5	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	5	3	7	1	3	-	2	-	-	-	1	3	3	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	12	141	121	118	116	128	50	49	37	46	44	146	128	28	-	-

Tabel VI. Ind-
Nombre des entrées dans

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	188	74	114	13	18	2	10	2	3	4
Mania	89	47	42	16	10	-	-	-	3	1
Amentia	108	51	57	-	-	9	11	-	2	-
Dementia	355	203	152	34	21	10	11	2	1) 6	1
Paranoia	72	41	31	1	1	5	4	-	-	-
Insania periodica	57	28	29	-	-	5	3	-	1	3
— epileptica	13	10	3	1	1	2	1	-	-	-
— hysterica	31	1	30	1	15	-	-	-	-	-
— hypochondrica	11	8	3	3	1	-	-	-	-	-
— degenerativa	58	36	22	-	-	11	9	-	4	4
Alcoholismus	15	15	-	3	-	3	-	-	2	-
Paralysis generalis	21	18	3	3	-	5	2	-	1	-
Vitia organica cerebri	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia	17	8	9	3	1	-	1	-	-	-
Til Observation	12	12	-	4	-	3	-	-	-	-
Tilsammen	1 052	556	496	82	68	55	52	4	22	13

1) Dementia secundaria 3 Mænd. Dementia senilis 1 Mand. Dementia praecox 1 Mand og senilis 1 Kvinde. 3) Opført fra Asylet som Insania neurasthenica. 4) Overførtes til Alcoholismus.

Tabel VII. Udskrevne
Nombre des sorties

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	62	27	35	3	10	2	3	-	-	-
Mania	35	17	18	6	5	-	-	1	1	1
Amentia	49	19	30	-	-	8	8	-	1	-
Insania periodica	17	10	7	-	-	-	-	-	2	-
— hysterica	3	-	3	-	-	-	2	-	-	-
Alcoholismus	7	7	-	1	-	3	-	-	1	-
Tilsammen	173	80	93	10	15	13	13	1	5	1

komne.

les hospices d'aliénés.

Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllen- dal.		Trondhjem.		Rotvold.		Kriminal- asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
23	31	6	16	1	-	6	4	-	-	15	25	-	5	4
10	8	2	2	-	4	3	6	-	-	8	8	-	5	3
3	8	15	21	5	1	1	2	-	-	12	10	-	4	4
26	9	9	16	11	6	3	3	²⁾ 1	4	42	38	2	59	41
10	14	5	3	5	2	3	-	-	-	7	4	-	5	3
7	8	-	2	4	-	-	-	1	-	6	10	1	3	3
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	4	-
-	5	-	1	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	³⁾ 5	³⁾ 2	-	-	-
6	3	2	1	1	-	1	-	-	-	3	2	2	6	3
2	-	3	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	3	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-
-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	3	3
1	-	⁴⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
89	86	49	65	28	15	17	16	2	5	110	105	5	97	67

1 Kvinde. Dementia paranoidea i Mand. ²⁾ Dementia præcox i Mand og 3 Kvinder. Dementia

helbredede.

en état de guérison.

Eg.		Neeven- gaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Rotvold.		Kriminal- asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
12	9	4	8	1	-	-	1	4	4	1	-	-
6	5	1	2	-	-	-	2	2	2	-	1	-
1	3	3	9	3	1	-	1	3	8	-	-	-
5	6	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
24	24	9	19	8	1	-	5	9	14	1	1	-

Tabel VIII. Ud-

Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Dedichens.		Eg.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.								
Melancholia	51	27	24	8	2	2	3	1	1	6	8
Mania	20	14	6	6	3	-	-	-	1	1	1
Amentia	21	11	10	-	-	1	2	-	-	1	2
Dementia	44	20	24	10	6	-	-	-	1	1	-
Paranoia	11	6	5	-	-	-	-	-	-	2	2
Insania periodica.....	41	13	28	-	-	1	1	1	4	2	-
— epileptica	4	4	-	1	-	2	-	-	-	-	-
— hysterica	9	-	9	-	4	-	1	-	-	-	-
— hypochondrica.....	7	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	14	9	5	-	-	5	4	1	1	1	-
Alcoholismus	7	7	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Paralysis generalis.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia	3	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	233	118	115	26	15	11	11	3	8	16	13

Tabel IX. Udskevne

Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	52	23	29	4	8	-	2	1	1	4
Mania	38	18	20	1	3	2	1	-	-	1
Amentia	17	9	8	-	-	-	-	-	1	-
Dementia	162	98	64	14	12	7	9	-	4	-
Paranoia	40	21	19	3	1	-	2	-	-	-
Insania periodica.....	11	8	3	-	-	2	-	-	-	1
— epileptica	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	14	-	14	-	8	-	2	-	-	-
— hypochondrica.....	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	21	12	9	-	-	4	4	-	1	1
Alcoholismus	6	6	-	3	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	8	6	2	-	-	1	2	-	1	-
Vitia organica cerebri	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia	8	3	5	-	1	1	1	-	-	-
Tilsammen	388	211	177	25	33	17	23	1	8	7

skrevne bedrede.

état d'amélioration.

Neeven-gaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Kriminal-asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
3	4	2	-	2	I	I	I	2	4	-	-	-
I	-	I	-	3	-	-	-	2	I	-	-	-
3	4	-	-	I	I	-	-	5	I	-	-	-
7	16	I	-	-	I	I	-	-	-	-	-	-
I	2	I	-	I	-	-	-	-	I	I	-	-
I	4	-	-	-	I	-	I	7	17	-	I	-
-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-
-	I	-	I	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	4	3	-	-	-
I	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	I	-	-	-	I	-	-	-	-
I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	32	5	I	9	4	2	2	22	29	I	I	-

uhelbredede.

état de non guérison.

Eg.		Neeven-gaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Kriminal-asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
I	4	-	I	-	-	I	-	-	-	16	9	-	-	-
2	-	-	2	-	I	I	-	-	-	12	12	-	-	-
I	3	I	-	-	-	I	-	-	-	4	5	I	-	-
17	9	2	2	7	2	I	-	2	3	44	26	-	-	I
7	10	2	I	-	I	-	-	-	-	9	4	-	-	-
2	I	-	-	I	-	-	-	-	-	3	I	-	-	-
-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	3	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	3	-	-	-
4	2	I	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
I	-	I	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	-
-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	I	2	I	-	-
36	32	9	6	8	4	5	-	2	3	99	67	2	-	I

Tabel X.
 Nombre des décès dans

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.							
Melancholia	23	5	18	-	7	-	-	2	-	-
Mania	6	2	4	2	1	-	-	-	-	-
Amentia	6	3	3	-	-	2	1	-	-	-
Dementia	41	23	18	4	2	-	2	1	1	-
Paranoia	7	4	3	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— epileptica	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-
— degenerativa	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	9	7	2	2	1	3	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	104	52	52	8	11	5	4	3	1	-

Tabel XI. Tilbageliggende

Nombre des aliénés restés en

Sygdom.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.	Dedichens.		Kristiansand.	
	Tils.	Deraf		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.									
Melancholia	225	88	137	32	35	2	5	12	1	1	-	1
Mania	152	56	96	28	25	-	-	11	2	-	-	3
Amentia	118	51	67	-	-	6	9	-	-	-	-	-
Dementia	782	476	306	83	47	24	9	13	6	4	9	7
Paranoia	201	122	79	4	12	12	5	-	-	-	-	1
Insania periodica	66	35	31	-	-	7	5	-	-	1	-	-
— epileptica	34	24	10	4	2	1	1	1	-	-	-	-
— hysterica	52	3	49	2	28	1	-	1	-	-	-	-
— hypochondrica	14	8	6	5	3	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	79	53	26	-	-	13	7	1	2	2	-	-
Alcoholismus	25	25	-	11	-	1	-	-	1	-	-	-
Paralysis generalis	28	27	1	4	-	10	1	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	4	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Idiotia	44	31	13	9	3	-	-	1	-	-	1	-
Til Observation	9	8	1	4	1	3	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1 833	1 011	822	186	156	81	42	40	12	8	10	11

Døde.

les hospices d'aliénés.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	2	4	1	-	1	-	1	1	-	1	-	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
1	-	5	2	4	4	5	2	2	1	-	1	-	3	1	-
-	-	2	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
2	-	11	10	6	5	9	2	4	2	2	2	3	13	1	-

ved Udgangen af 1902.

traitement au 31 décembre 1902.

Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Kriminal-asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
14	27	7	16	4	4	5	6	1	3	16	23	1	5	4
3	11	1	3	5	13	9	17	-	-	4	10	-	4	3
3	13	19	28	9	1	2	3	-	-	6	9	2	4	4
61	31	44	40	76	29	24	12	35	34	49	40	7	58	40
32	22	17	19	14	7	5	-	-	-	24	10	9	5	3
6	5	4	2	3	1	-	2	3	3	8	9	2	2	3
-	1	6	3	3	-	1	1	2	-	3	1	-	4	-
-	6	-	4	-	2	-	1	-	2	-	2	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-
11	10	5	2	7	-	-	-	1	-	3	1	5	6	3
4	-	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	3	-	1	-	-	-	-	-	4	-	-	3	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
5	2	7	2	2	-	2	-	-	-	-	2	2	3	3
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42	128	121	119	126	57	48	42	42	42	120	110	29	94	66

Tabel XII. Sygdomsform og Behandlingens

Répartition par formes de la

Sygdom.	Tilbage- liggende fra 1901.	Indkomne i 1902.	Tilsammen Behand- lede.	Ud-	
				hel- bredede.	bedrede.
Melancholia	225	188	413	62	51
Mania	162	89	251	35	20
Amentia	103	108	211	49	21
Dementia	674	355	1 029	-	44
Paranoia	187	72	259	-	11
Insania periodica	79	57	136	17	41
— epileptica	31	13	44	-	4
— hysterica	48	31	79	3	9
— hypochondrica	14	11	25	-	7
— degenerativa	58	58	116	-	14
Alcoholismus	30	15	45	7	7
Paralysis generalis	25	21	46	-	1
Vitia organica cerebri	3	5	8	-	-
Idiotia	42	17	59	-	3
Til Observation	9	12	21	-	-
Tilsammen	1 690	1 052	2 742	173	233

Tabel XIII. Procentforholdet af Tilbageiggende, Indkomne, Ud-

Rapport du nombre des sorties et des décès comparé

	Tilsammen for alle Asyler.	Gaustad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Tilbageiggende fra 1901	61,7	69,45	51,6	91,1	34,0
Indkomne i 1902	38,3	30,55	48,4	8,9	66,0
Udgaede helbredede	6,3	5,09	11,8	2,2	11,3
— bedrede	8,5	8,35	10,0	-	20,8
— uhelbredede	14,1	11,81	18,1	2,2	28,3
— efter afgiven Erklæring	0,4	1,22	0,5	-	-
Døde	3,8	3,87	4,1	6,7	1,9
Tilsammen Udgaede og Døde	33,1	30,35	44,3	11,1	62,3
Tilbageiggende ved Aarets Udgang	66,9	69,65	55,7	88,9	37,7

Udfald for samtlige Asyler.

maladie et résultat du traitement.

gaaede		Døde.	Tilbage- liggende ved Ud- gangen af 1902.	Procentforhold til					
				samtlige for samme Sygdom behandlede				samtlige	
uhel- bredede.	efter afgiven Erklæring.			Hel- bredede.	Bedrede.	Uhel- bredede.	Døde.	Behand- lede.	Ind- komne.
52	-	23	225	14,9	12,3	12,6	5,6	15,1	17,9
38	-	6	152	14,0	8,0	15,1	2,4	9,2	8,5
17	-	6	118	23,2	10,0	8,0	2,8	7,7	10,2
162	-	41	782	-	4,3	15,7	4,0	37,6	33,8
40	-	7	201	-	4,2	15,4	2,7	9,5	6,8
11	-	1	66	12,5	30,1	8,1	0,7	5,0	5,4
4	-	2	34	-	9,1	9,1	4,5	1,6	1,2
14	-	1	52	3,8	11,4	17,7	1,3	2,9	2,9
4	-	-	14	-	28,8	16,0	-	0,9	1,0
21	-	2	79	-	12,0	18,1	1,7	4,2	5,5
6	-	1	25	15,6	15,6	13,3	2,2	1,6	1,4
8	-	9	28	-	2,2	17,4	19,6	1,7	2,0
3	-	1	4	-	-	37,5	12,5	0,3	0,5
8	-	4	44	-	5,1	13,6	6,8	2,1	1,6
-	-	-	9	-	-	-	-	-	-
388	11	104	1 833						

gaaede og Døde til de paa hvert Asyl tilsammen Behandlede.

au total des aliénés traités dans les hospices.

Kristian- sand.	Eg.	Neeven- gaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trond- hjem.	Rotvold.	Kriminal- asylet.	Rønvik.
pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
100,0	60,0	67,2	80,5	72,3	92,8	56,0	84,8	-
-	40,0	32,8	19,5	27,7	7,2	44,0	15,2	100,0
-	11,0	8,0	4,1	4,2	-	4,7	3,0	0,6
-	6,6	15,5	2,7	11,1	4,1	10,4	3,0	0,6
-	15,6	4,3	5,4	4,2	5,2	34,0	6,1	0,6
-	0,2	-	-	-	-	0,6	-	-
8,3	4,8	3,2	5,0	5,0	4,1	3,3	-	0,6
8,3	38,2	31,0	17,2	24,4	13,4	53,0	12,1	2,4
91,7	61,8	69,0	82,8	75,6	86,6	47,0	87,9	97,6

Tabel XIV. Oversigt over Tiden paa Aaret for de Syges Indlæggelse paa Asylerne.

Tableau des entrées dans les hospices réparties par mois.

Asyl.	Januar.			Februar.			Marts.			April.			Mai.			Juni.			Juli.			August.			September.			Oktober.			November.			December.			
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.				
Gaustad	13	9	4	14	9	5	7	4	3	12	3	9	7	2	5	14	5	9	12	9	3	18	10	8	9	4	5	15	8	7	16	9	7	10	7	3	
Kristiania	7	3	4	12	7	5	8	4	4	10	5	5	11	6	5	10	3	7	10	4	6	6	4	2	4	10	5	5	9	6	9	6	8	6	2		
Oslo	3	1	2	4	4	4	3	2	1	1	1	1	8	6	2	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1	1	
Dedichens	3	1	2	4	4	4	3	2	1	1	1	1	8	6	2	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1	1	
Eg	16	7	9	13	8	5	15	8	7	19	10	9	13	7	6	12	3	9	14	10	4	21	11	10	13	6	7	16	9	7	15	6	9	7	3	4	
Neevengaarden	10	4	6	4	4	4	14	6	8	11	4	7	14	5	9	16	8	8	6	6	6	8	6	2	8	3	5	6	5	1	9	6	3	8	2	6	
Rosenberg	7	5	2	4	2	2	5	3	2	5	2	3	1	1	1	5	4	1	1	1	1	7	6	1	3	2	1	4	1	3	2	2	1	1	1	1	
Møllendal	3	2	1	2	2	3	3	1	1	4	3	1	1	1	1	5	2	3	1	1	1	1	1	1	5	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Trondhjem	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Rotvold	12	6	6	13	10	3	12	6	6	19	7	12	17	8	9	12	6	6	19	10	9	14	7	7	14	4	10	55	34	21	15	5	10	13	7	6	
Kriminalasylet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rønvik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	91	43	48	45	41	4	19	9	10	9	4	5	
Tilsammen	71	37	34	66	36	30	67	33	34	81	34	47	72	35	37	78	33	45	65	35	30	80	48	32 ¹⁾	155	70	85 ¹⁾	155	106	49	94	51	43	64	34	30	

1) De høie Tal for September og Oktober skyldes Overflytningerne til Rønvik og Rotvold (jfr. Side 1).

Tabel xv. De Sindssyges Alder ved Indlæggelsen.

Répartition des aliénés par âge et par sexe lors de leur admission dans les hospices.

Asyl.	Tilsammen.	Deraf		10—		20—		30—		40—		50—		60—		70—		80—90		Ukjendt.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Gaustad.....	147	79	68	2	6	29	15	21	18	16	13	5	11	4	4	2	1	-	-	-	-
Kristiania....	105	53	52	1	4	17	13	13	13	9	12	14	6	8	-	-	-	-	-	1)	4
Oslo.....	4	-	4	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Dedichens....	35	22	13	1	-	7	2	4	7	3	4	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Eg.....	174	88	86	4	5	25	16	17	28	21	21	15	13	6	2	-	1	-	-	-	-
Neevengaarden	114	49	65	5	4	11	20	14	8	11	14	5	14	3	3	-	2	-	-	-	-
Rosenberg....	43	28	15	2	-	12	2	8	4	3	4	2	4	1	-	-	1	-	-	-	-
Møllendal....	33	17	16	-	-	5	7	5	1	4	3	2	3	1	-	-	2	-	-	-	-
Trondhjem....	7	2	5	-	-	-	1	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Rotvold.....	212	107	105	6	7	34	22	24	24	12	26	22	15	7	10	2	1	-	-	-	-
Kriminalasylet	5	5	-	-	-	1	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rønvik.....	164	97	67	6	5	18	10	30	12	25	24	12	9	5	6	1	1	-	-	-	-
Tilsammen	1043	547	496	27	31	159	108	137	116	112	124	73	78	30	25	5	9	-	1	4	4

9 til Observation indlagte Mænd ikke medregnet.

1) Over 60 Aar.

Tabel xvi. Sygdommens eller det sidste Anfalds Varighed ved Indlæggelsen.

Durée la maladie ou du dernier accès lors de l'admission des aliénés.

Asyl.	Ialt indkomne.			Under 1/2 Aar.			1/2—			1—			2 Aar og derover.			Ukjendt Tid.			
	Tilsammen.	Deraf		Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	
		Md.	Kv.																
Gaustad.....	147	79	68	51	23	28	6	1	5	5	1	4	38	24	14	47	30	17	
Kristiania....	105	53	52	68	37	31	1)	18	8	10	-	-	-	-	-	2)	19	8	11
Oslo.....	4	-	4	-	-	-	1	-	1	-	-	-	3	-	3	-	-	-	
Dedichens....	35	22	13	14	7	7	4	3	1	3	3	-	14	9	5	-	-	-	
Eg.....	174	88	86	90	43	47	28	18	10	15	8	7	29	12	17	12	7	5	
Neevengaarden	114	49	65	46	17	29	10	4	6	8	3	5	50	25	25	-	-	-	
Rosenberg....	43	28	15	15	13	2	2	2	-	2	1	1	24	12	12	-	-	-	
Møllendal....	33	17	16	17	7	10	5	2	3	1	1	-	10	7	3	-	-	-	
Trondhjem....	7	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	2	5	-	-	-	
Rotvold.....	212	107	105	61	26	35	19	10	9	17	8	9	99	57	42	16	6	10	
Kriminalasylet	5	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	1	1	-	
Rønvik.....	164	97	67	18	10	8	7	5	2	13	6	7	124	74	50	2	2	-	
Tilsammen	1043	547	496	381	184	197	100	53	47	64	31	33	401	225	176	97	54	43	

1) 1/2—3 Aar. 2) Over 3 Aar.

Tabel XVII. De opgivne Dødsårsager

Causes des décès indiquées pour les

Dødsårsag.	Tilsammen.	Deraf		Gautstad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Kristiansand.	Eg.	Neevngaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.
		Md.	Kv.												
A. Infektions- og konstitutionelle Sygdomme.															
<i>Kroniske.</i>															
Tuberkulose (uden opgivet Sæde)	5	2	3	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-
— i Lungerne	11	3	8	-	1	-	-	-	-	-	2	2	-	6	-
— - Lunger og Tarmkanal	7	2	5	4	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-
— - - andre Organer	4	3	1	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
— - Tarmkanalen	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Tuberkuløs Meningit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kræft:															
Carcinom i Mave	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
— - Mave og Lever	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— - Pylorus	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Pankreas	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— - Tarmkanalen	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Perniciøs Anæmi	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Alderdomssvaghed	3	1	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marasmus	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
B. Sygdomme i de enkelte Organer.															
<i>I. Hjerne og Rygmarv.</i>															
Apoplexi	2	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Meningit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Epilepsi	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Sindssygdom	11	5	6	5	-	-	1	-	4	-	-	-	-	1	-
Abscessus cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Emollitio cerebri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Encephalopathia luetica	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Hæmatoma duræ matris	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ødema medullæ oblongatæ	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	9	7	2	3	3	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-
Vitia organica cerebri	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
<i>II. Cirkulationsorganerne.</i>															
Perikardit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Vitia organica cordis	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Hjertelammelse	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Arteriosclerosis	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
— et degeneratio cordis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
— luetica et degeneratio amyloid. intestin.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Sammenlagt	80	41	39	14	6	2	1	1	16	9	8	6	4	13	-

Tabel XVII.

Dødsårsag.	Tilsammen.	Deraf		Gautstad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Kristiansand.	Eg.	Neevengaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.
		Md.	Kv.												
Overført	80	41	39	14	6	2	1	1	16	9	8	6	4	13	-
<i>III. Respirationsorganerne.</i>															
Bronkit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Bronchopneumoni	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Lungebetændelse	9	6	3	2	2	-	-	1	3	-	-	-	-	-	1
Pleurit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Embolia pulmonum	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
<i>IV. Digestionskanalen.</i>															
Gastroenterit	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Diarré, kronisk	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Enteritis acuta	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ulcerosa	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marasmus ex vitiis organorum abdominis	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>V. Urinorganerne.</i>															
Cystit	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Nephritis chronica	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
— — et pericarditis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Selv mord	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	104	52	52	19	9	3	1	2	21	11	11	6	4	16	1

(Forts.).

Alder og Kjø n.

10—		20—		30—		40—		50—		60—		70—		80—90		Uopgivet.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
2	-	5	3	6	9	13	7	5	7	1	7	8	3	-	3	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
1	-	1	-	1	-	1	2	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	6	4	9	11	15	11	6	9	4	10	8	3	-	4	1	-

Tabel XVIII. De Indkomnes Hjemstavn.

Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés.

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Kristian- sand.	Eg.	Neveengaar- den.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Kriminal- asylet.	Rønvik.
Bygderne i:														
Akershus Amt	31	25	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Smaalenenes	26	23	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Buskerud	22	18	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jarlsberg og Larvik	16	12	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Hedemarkens	35	19	-	-	1	-	-	-	-	-	-	15	-	-
Kristians	29	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-
Bratsberg	42	2	1	-	1	-	32	1	5	-	-	-	-	-
Nedenes	44	-	-	-	-	-	40	-	4	-	-	-	-	-
Lister og Mandal	37	-	-	-	-	-	36	-	1	-	-	-	-	-
Stavanger	41	-	-	-	-	-	23	4	3	10	-	1	-	-
Søndre Bergenhus	67	-	-	-	-	-	-	35	13	18	-	1	-	-
Nordre	26	-	-	-	-	-	-	12	7	3	-	3	1	-
Romsdals	36	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	30	-	1
Søndre Trondhjems	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	36	-	-
Nordre	28	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	25	-	-
Nordlands	95	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	78
Trømsø	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	42
Finmarkens	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	20
Bygderne tilsammen	697	109	11	2	4	-	133	53	38	31	5	167	3	141
Byerne:														
Kristiania	125	12	87	2	18	-	-	-	-	-	-	4	2	-
Moss	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredriksstad	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikshald	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drammen	7	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Svelviken	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tønsberg	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandefjord	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hamar	7	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Kongsvinger	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Skien	3	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Porsgrund	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Kragerø	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Langesund	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Østerrisør	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tvedestrand	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Grimstad	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	7	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Mandal	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Farsund	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Flekkefjord	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Egersund	3	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-
Stavanger	20	-	-	-	-	-	15	1	-	2	-	2	-	-
Skudeneshavn	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kopervik	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Sammenlagt	215	37	89	2	21	-	41	3	5	2	-	13	2	-

Tabel XVIII. (Forts.).

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Kristiania.	Oslo.	Dedichens.	Kristian- sand.	Eg.	Neevengaar- den.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Kriminal- asylet.	Rønvik.
Overført	215	37	89	2	21	-	41	3	5	2	-	13	2	-
Haugesund	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Bergen	59	-	-	-	3	-	-	56	-	-	-	-	-	-
Aalesund	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Molde	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Kristiansund	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Trondhjem	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	14	-	-
Namsos	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Mosjøen	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Bodø	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4
Narvik	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Tromsø	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	12
Hammerfest	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Vardø	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Byerne tilsammen	329	38	89	2	24	-	41	61	5	2	2	41	2	22
Fra Sverige	3	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Danmark	6	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Finland	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgivet Hjemstavn	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	1039	147	105	4	35	-	174	114	43	33	7	208	5	164

3 paa Gaustad, 2 paa Kristiania Asyl, 1 paa Eg, 3 paa Rotvold til Observation indlagte Mænd er ikke medregnet, og 4 Mænd, der indlagdes 2 Gange paa sidstnævnte Asyl, er kun regnet 1 Gang.

Tabel XIX. Oversigt over Egteskabsforholdene hos de Indkomne.

Tableau des entrées reparties par état civil.

Asyl.	Tilsammen.			Ugifte.			Gifte.			I Enkestand.			Uopgivet.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Gaustad	147	79	68	81	48	33	53	¹⁾ 29	24	13	2	11	-	-	-
Kristiania	105	53	52	53	21	32	46	31	15	6	1	5	-	-	-
Oslo	4	-	4	1	-	1	2	-	2	1	-	1	-	-	-
Dedichens	35	22	13	19	11	8	15	11	4	1	-	1	-	-	-
Eg	174	88	86	87	47	40	77	39	38	10	2	8	-	-	-
Neevengarden	114	49	65	74	32	42	33	¹⁾ 15	18	7	2	5	-	-	-
Rosenberg	43	28	15	30	21	9	11	6	5	2	1	1	-	-	-
Møllendal	33	17	16	21	11	10	7	4	3	5	2	3	-	-	-
Trondhjem	7	2	5	5	2	3	1	-	1	1	-	1	-	-	-
Rotvold	212	107	105	121	63	58	83	42	¹⁾ 41	8	2	6	-	-	-
Kriminalasylet	5	5	-	2	2	-	3	²⁾ 3	-	-	-	-	-	-	-
Rønvik	164	97	67	105	67	38	50	24	26	8	¹⁾ 5	3	1	1	-
Tilsammen	1043	547	496	599	325	274	381	204	177	62	17	45	1	1	-

¹⁾ 1 Separeret.

²⁾ Den Ene har ikke levet sammen med Konen.

Tabel XX. Liste over de opgivne Aarsager til

Tableau des entrées dans les hospices d'aliénés

Aarsager.	Tilsammen.			Gautstad.		Kristiania.		Oslo.
	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.
Absces.....	1	-	1	-	-	-	-	-
Afkræftelse.....	1	-	1	-	-	-	-	-
Alderdom.....	5	3	2	1	-	-	-	-
— og legemlig Svækkelse.....	1	-	1	-	1	-	-	-
— - Modgang.....	1	1	-	-	-	-	-	-
— - Stød paa Hovedet.....	1	1	-	1	-	-	-	-
Amerikaophold.....	2	2	-	-	-	-	-	-
— og Kjærestesorg.....	1	1	-	-	-	-	-	-
Apoplexi.....	3	2	1	-	-	-	-	-
Arveligt Anlæg.....	308	151	157	21	15	3	10	-
— og aandelig Overanstrengelse	2	2	-	-	-	-	-	-
— Alderdom.....	2	1	1	-	-	-	-	-
— Amerikaophold.....	4	3	1	-	-	-	-	-
— Barselseng.....	2	-	2	-	1	-	-	-
— og Afkræftelse	1	-	1	-	-	-	-	-
— og Sorg.....	1	-	1	-	-	-	-	-
— Besvangring.....	1	-	1	-	-	-	-	-
— Degeneration.....	9	5	4	-	-	5	4	-
— Diegivning.....	2	-	2	-	-	-	-	-
— Drik.....	22	22	-	3	-	8	-	-
— og Fængselsstraf...	1	1	-	1	-	-	-	-
— legemlig Sygdom ¹⁾	2	2	-	2	-	-	-	-
— Masturbation....	1	1	-	1	-	-	-	-
— Stød paa Hovedet	4	4	-	4	-	-	-	-
— Døvhed.....	1	1	-	-	-	-	-	-
— forudgaaende Sindssyg-	3	2	1	2	1	-	-	-
— dom.....	3	2	1	2	1	-	-	-
— Imbecillitet.....	5	1	4	-	-	-	-	-
— Kjærlighedsorg.....	1	1	-	-	-	-	-	-
— legemlig Svaghed.....	18	6	12	4	6	-	-	-
— Sygdom ²⁾	1	-	1	-	1	-	-	-
— og fore-	5	2	3	2	3	-	-	-
— gaaende Sindssygdom ³⁾ .	1	1	-	1	-	-	-	-
— legemlig Sygdom og	2	2	-	-	-	-	-	-
— Sindsindtryk ⁴⁾	2	-	2	-	-	-	-	-
— legemlig Sygdom, Sinds-	1	1	-	1	-	-	-	-
— indtryk og Imbecillitet ⁵⁾	1	1	-	1	-	-	-	-
— legemlig Sygdom og Stød	1	1	-	1	-	-	-	-
— paa Hovedet ⁶⁾	2	2	-	-	-	-	-	-
— Næringsorg.....	2	-	2	-	-	-	-	-
— Overanstrengelse.....	3	-	3	-	-	-	-	-
— religiøse Skrupler.....	3	-	3	-	-	-	-	-
Sammenlagt	423	221	202	46	29	16	14	-

3 paa Gautstad, 2 paa Kristiania, 1 paa Eg og 3 paa Rotvold til Observation indlagte Mænd regnet 1 Gang hver.

¹⁾ Kronisk Gastrit 1, Syfilis 1.

²⁾ Abort 2, Dyspepsi 1, Hysteri 2, Influenza 1, Influenza og Abort 1, Syfilis 3, Tyfoidefeber og jfr. under Anm. I næste Side.

³⁾ Vitium cordis.

⁴⁾ Anæmi 1, Astma 1, Dyspepsi 1, Influenza 1, legemlig Svækkelse 1.

⁵⁾ Syfilis.

⁶⁾ Kronisk Gastrit.

Sindssygdом hos de paa Asylerne Indkomne.

réparties par cause présumée de la maladie.

Dedichens.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllendal.		Trond- hjem.		Rotvold.		Krimi- nal- asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
2	4	34	32	12	21	11	3	5	5	1	3	1	1	-	32	22
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	42	4	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	1	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4	6	41	38	19	27	11	3	5	5	1	4	34	44	4	40	32

er ikke medregnet; desuden er 4 Mænd, der indkom paa Rotvold 2 Gange i Løbet af Aaret, kun

Influenza 1, Tyfoidfieber og Pleurit 1, legemlig Svækkelse 1, Værkefinger 1; for 3 fra Neevengaarden

Tabel XX.

Aarsager.	Tilsammen.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.
	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.
Overført	423	221	202	46	29	16	14	-
Arveligt Anlæg og Selvbesmittelse	1	1	-	-	-	-	-	-
— — Senescens	1	1	-	-	-	1	-	-
— — Sindsindtryk	8	4	4	3	4	-	-	-
— — — og foregaaende Sindsygd.	1	-	1	-	1	-	-	-
— — — smerteligt Sindsindtryk	4	-	4	-	-	-	-	-
— — — Sindslidelser	2	2	-	-	-	-	-	-
— — — Skræk	1	-	1	-	-	-	-	-
— — — Sorg og Bekymringer	6	2	4	-	-	-	-	-
— — — og Stød paa Hovedet	1	-	1	-	1	-	-	-
— — — Svangerskab	1	-	1	-	-	-	-	-
— — — og forudgaaende Sindsygd.	1	-	1	-	1	-	-	-
— — — Svækkelsestilstand	1	-	1	-	-	-	1	-
— — — Trauma Capitis	3	3	-	-	-	-	-	-
— — — ulykkeligt Egteskab	1	1	-	-	-	-	-	-
Ateromasi	1	-	1	-	-	-	1	-
Barselseng	8	-	8	-	-	-	-	1
— — legemlig Sygd. (Flebit) og Sindsindtryk	1	-	1	-	1	-	-	-
— — og religiøse Skrupler	1	-	1	-	-	-	-	-
— — Sindsindtryk	1	-	1	-	-	-	-	-
Blegsot	1	-	1	-	-	-	-	1
Beruselse	1	1	-	-	-	-	-	-
Degeneration	25	9	16	-	-	7	16	-
— — og Drik	9	9	-	-	-	9	-	-
Drik	22	21	1	2	-	4	-	-
— — og Fængsel	1	1	-	1	-	-	-	-
— — Lues	6	6	-	1	-	3	-	-
— — Masturbation	1	1	-	1	-	-	-	-
— — Sindsindtryk	1	1	-	1	-	-	-	-
— — ulykkeligt Egteskab	1	1	-	-	-	-	-	-
— — uordentligt Liv	2	2	-	-	-	-	-	-
Døvstumhed	1	1	-	-	-	-	-	-
Eklampsi	1	-	1	-	-	-	-	-
Epilepsi	4	3	1	-	-	2	1	-
Febersygd.	4	2	2	1	-	-	-	-
Fængselsophold	1	1	-	1	-	-	-	-
Hjernebetændelse	2	-	2	-	-	-	-	-
Imbecillitet	2	2	-	2	-	-	-	-
Kjærlighedssorg	7	1	6	-	-	-	-	-
— — og Skræk	1	-	1	-	-	-	-	-
Legemlig Overanstrengelse og Sindsindtryk	1	1	-	1	-	-	-	-
— — Svaghed	1	-	1	-	1	-	-	-
— — Sygd. ¹⁾	28	15	13	1	2	-	-	-
— — og deprimerende Sindsindtryk	1	1	-	-	-	-	-	-
Sammenlagt	591	314	277	61	40	42	33	2

¹⁾ Abort 1, Absces 1, Akut Infektionssygd. 2, Angina og Bronkit 1, Anæmi 1, Epilepsi 1, Skarlagensfeber 1, Tuberkulose 4, Underlivsbetændelse 1, Underlivssygd. efter Barselseng 1, Nervefeber, Spondylarthrocace.

(Forts.).

Dedichens.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllendal.		Trond- hjem.		Rotvold.		Krimi- nal- asylet	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
4	6	41	38	19	27	11	3	5	5	1	4	34	44	4	40	32
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
5	-	-	-	6	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	-	2	-	3	2	2	1	-	-	-	-	-	3	-	6	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
11	6	48	43	31	38	15	5	6	5	2	4	42	59	4	52	42

Erysipelas faciei 1, Gastrit 2, Hovedpine 1, Influenza 1, Kontusion 1, Pyæmi 1, Rheumatisme 1, Fra Neevengaarden findes kun anført: «Anæmi, almindelig Svækkelse, Influenza, Lungebetændelse,

Tabel XX.

Aarsager.	Tilsammen.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.
	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.
Overført	591	314	277	61	40	42	33	2
Legemlig Sygdom og forudgaaende Sinds- sygdom ¹⁾	1	-	1	-	1	-	-	-
— — — Græmmelse derover ²⁾	1	1	-	-	-	-	-	-
— — — Sindsindtryk ³⁾	1	-	1	-	1	-	-	-
Lues	15	12	3	-	-	2	2	-
— og Alder	1	1	-	-	-	-	-	-
Masturbation	5	4	1	2	1	-	-	-
Medfødt Svaghed.....	3	1	2	-	-	-	-	-
— — Drik og religiøse Skrupler	1	1	-	-	-	-	-	-
— — og Trauma capitis.....	1	1	-	-	-	-	-	-
Militærtjeneste.....	1	1	-	-	-	-	-	-
Misbrug af Narcotica	2	1	1	-	-	-	-	-
Mishandling i Barneaarene.....	1	-	1	-	-	-	-	-
Modgang	3	2	1	-	-	-	-	-
Nervøsitet og Kjærlighedssorg	1	-	1	-	1	-	-	-
Organisk Hjerneaffektion	1	-	1	-	-	-	1	-
Overanstrengelse	8	4	4	1	-	-	-	-
— og Kjærlighedssorg	1	1	-	-	-	-	-	-
— — legemlig Sygdom ⁴⁾	1	1	-	1	-	-	-	-
— — Sindsindtryk	1	-	1	-	1	-	-	-
— — Trauma capitis	1	1	-	-	-	-	-	-
Overarbeide.....	2	2	-	-	-	-	-	-
Refrigerium.....	1	1	-	-	-	-	-	-
Religiøse Grublerier og Bekymringer	3	-	3	-	-	-	-	-
— — — Skrupler.....	14	5	9	-	-	-	-	1
— — — Næringsorg	1	-	1	-	-	-	-	-
Senescens	3	1	2	-	-	1	2	-
Sindsindtryk	5	-	5	-	5	-	-	-
Sindslidelse	3	1	2	-	-	-	-	-
— og religiøse Skrupler	1	-	1	-	-	-	-	-
Skræk	2	-	2	-	-	-	-	-
— og Overarbeide	1	-	1	-	-	-	-	-
Smertelige Sindsindtryk	16	7	9	-	-	-	-	-
— — og Overanstrengelse	2	-	2	-	-	-	-	-
Sorg	16	3	13	-	-	-	-	-
— og Afkræftelse	2	-	2	-	-	-	-	-
— , haardt Arbeide og Trauma capitis	1	-	1	-	-	-	-	-
Stød paa Hovedet.....	7	5	2	-	-	-	-	-
— — — , legemlig Sygdom (Sy- filis) og Imbecillitet...	1	1	-	1	-	-	-	-
— — — og Sindsindtryk.....	1	1	-	1	-	-	-	-
Svangerskab	2	-	2	-	-	-	-	-
Svækkelsestilstand	5	1	4	-	-	1	4	-
Tidligere Sindssygdom	3	1	2	-	1	-	-	-
Trauma capitis	2	2	-	-	-	-	-	-
Uheldige Familieforhold	1	-	1	-	-	-	-	-
Utroskab	1	-	1	-	-	-	-	-
Ukjendt Aarsag	302	166	136	12	17	7	10	1
Tilsammen	1039	543	496	79	68	53	52	4

1) Vitium cordis.

2) Døvhed.

3) Blegspot.

4) Dyspepsi.

Tabel XXI. Oversigt over de paa Sindssyge-

Tableau des entrées réparties par

Stand.	Samtlige Asyler.			Gaustad.		Kristiania.		Oslo.
	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.
Akademisk Stand	6	6	-	1	-	-	-	-
Arbejderstanden og Fiskere.....	248	169	79	31	15	16	13	1
Bonde-, Husmands- og Inderststanden....	300	150	150	18	12	1	-	-
Borgerstanden	16	5	11	-	-	-	-	-
Embeds- og Bestillingsmandsstanden	27	11	16	3	3	2	4	1
Forskjellige Funktionærer.....	14	9	5	2	3	-	-	-
Haandværkerstanden	140	77	63	10	12	21	13	1
Handelsstanden.....	44	28	16	5	2	7	3	-
Kunstnere	6	4	2	-	-	2	-	-
Lægds- og Fattiglemmer	39	17	22	1	1	-	-	-
Militærstanden	2	2	-	-	-	-	-	-
Omstreifere	10	4	6	-	-	-	-	-
Skolelærerstanden	14	8	6	-	-	-	-	-
Sjømandsstanden	60	42	18	3	1	2	-	1
Tjenerstanden	114	14	100	5	18	2	19	-
Ukjendt eller uden Stilling	3	1	2	-	1)	-	-	-
Tilsammen	1 043	547	496	79	68	53	52	4

3 paa Gaustad, 2 paa Kristiania Asyl, 1 paa Eg og 3 paa Rotvold til Observation indlagte
 1) «Rentenist».
 2) Fjeldfinner.

Tabel XXII. Oversigt over

Relevé de l'application

Asyl.	Tilsammen.						Indspærring er anvendt i følgende Antal Timer pr. 100 Forplejningsdage.	Uro.			
	Tilfælde.			Personer.				Tilf.		Pers.	
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.		Md.	Kv.	Md.	Kv.
Gaustad.....	3	3	-	1	1	-	0,1	-	-	-	-
Eg.....	6	1	5	5	1	4	0,05	-	-	-	-
Rosenberg	31	16	15	9	6	3	57,13	-	-	-	-
Møllendal	13	8	5	9	6	3	61,61	8	5	6	3
Rotvold.....	210	101	109	60	30	30	0,38	66	54	13	13
Rønvik	8	3	5	8	3	5	0,01	-	1	-	1
Tilsammen	271	132	139	92	47	45		74	60	19	17

asylet Indkomnes Stand og Stilling.

profession et par condition sociale.

Dedichens.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.		Møllendal.		Trønd- hjem.		Røtvold.		Krimi- nal- asylet.	Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	24	9	12	4	3	-	-	1	-	-	39	18	1	43	18
3	-	25	32	13	20	13	5	7	5	1	2	37	51	-	32	23
-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	7	-	-	-
2	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	1	6	-	-	1
-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
1	-	9	6	9	17	6	1	1	2	1	1	12	7	3	4	3
8	4	1	4	2	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	3	1
2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	4	4	2	2	2	4	-	-	-	1	4	6	-	4	4
1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	3 ²⁾	2 ²⁾
-	2	6	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
-	1	16	8	3	5	3	1	4	-	-	-	3	1	1	7	-
-	-	-	17	2	13	-	3	4	7	-	1	-	8	-	1	14
-	-	-	-	1 ¹⁾	1 ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	13	88	86	49	65	28	15	17	16	2	5	107	105	5	97	67

Mænd er ikke medregnede.

Anvendelse af Indespærring.

de reclusion.

Voldsomhed.				Ødelæggelseslyst.				Uro, Voldsomhed, Ødelæggelseslyst og Rømningslyst.				Usømmelig Opførsel.				Ufredeligt Forhold.			
Tilf.		Pers.		Tilf.		Pers.		Tilf.		Pers.		Tilf.		Pers.		Tilf.		Pers.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	16	15	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-
31	55	13	17	3	-	3	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
3	3	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
38	63	18	24	3	-	3	-	16	15	6	3	1	-	1	-	-	1	-	1

Tabel XXIII. Middeltal af daglig

Nombre moyen par jour des aliénés occupés

Asyl.	Ialt.			Gaards-, Have- og Markarbeide.			Brændeskjæring og Bæring af Kul og Ved.	Kunst- og Haandværksarbeide.
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Md.
Gaustad	151,5	83,2	68,3	18,3	14,9	3,4	8,3	20,6
Kristiania	27,75	16,25	11,5	-	-	-	-	2,25
Oslo	13,86	-	13,86	-	-	-	-	-
Dedichens	3,8	1,6	2,2	0,9	0,9	-	-	0,3
Kristiansand	8,1	3,6	4,5	-	-	-	1,8	1,8
Eg.	129,87	71,96	57,91	22,59	18,22	4,37	12,14	5,08
Neevengaarden	155,13	79,20	75,93	10,26	8,62	1,64	6,22	3,22
Rosenberg	61,57	45,29	16,28	15,68	15,68	-	1,93	6,15
Møllendal	44,5	25	19,5	3	3	-	2	-
Trondhjem	47,52	25,37	22,15	2,70	2,70	-	2,15	4,35
Rotvold	119,7	72,5	47,2	12,1	12,1	-	20,2	7,5
Kriminalasylet	17,78	17,78	-	0,11	0,11	-	0,27	0,98
Rønvik	69,69	40,49	29,20	3,44	3,44	-	2,81	5,83

arbeidende Syge i Asylerne.

au travail dans les divers hospices.

Husgjerning.			Drev- og Uldplukning etc.			Not- og Garn- binding, samt forskjelligt andet Arbeide.	Kvinde- ligt Haand- arbeide.	Kontor- arbeide.
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
59,0	31,5	27,5	10,2	6,9	3,3	-	34,1	1,0
18,5	14,0	4,5	-	-	-	-	7,0	-
3,74	-	3,74	4,93	-	4,93	-	5,19	-
0,4	0,3	0,1	-	-	-	-	2,1	0,1
2,0	-	2,0	-	-	-	-	2,5	-
41,68	25,15	16,53	16,39	10,63	5,76	-	31,25	0,74
78,04	45,04	33,0	14,54	14,54	-	-	41,29	1,56
15,39	12,39	3,0	9,14	9,14	-	-	13,28	-
9	5	4	3	3	-	12	15,5	-
10,37	4,97	5,40	12,85	11,20	1,65	-	15,10	-
34,1	15,9	18,2	15,8	15,8	-	1,0	29,0	-
2,00	2,00	-	14,42	14,42	-	-	-	-
22,27	13,77	8,50	11 34	11,34	-	3,30	20,70	-

Tabel XXIV. Extrakt af Regnskaberne for Gaustad, Eg og Rotvold for Budgetterminen 1901—1902.

Tableau des recettes et des dépenses des établissements d'aliénés de Gaustad, d'Eg et de Rotvold 1901—1902.

Indtægt:

	Gaustad.	Eg.	Rotvold.
	Kr.	Kr.	Kr.
Kurpenge	177 509,73	131 475,23	128 029,54
Arbejdsvirksomheden	11 093,46	9 344,20	6 863,72
Erstatning for Beklædning			8 161,53
Gartneriet	5 278,68	1 477,68	2 646,04
Jordbruget	47 555,23	29 605,91	33 205,47
Indtægter af Bespisningen	6 731,63	4 580,68	4 835,35
Diverse Indtægter	568,61	563,96	86,82
Tilsammen	248 737,34	177 047,66	183 828,47

Udgift:

	Kr.	Kr.	Kr.
Ordinære Udgifter:			
Lønninger og Pensioner	55 352,53	36 821,93	36 835,63
Bespisningen	97 221,44	63 457,16	72 339,04
Syges Adspredelse, Arbejdspege, Flidsbelønninger m. m.	3 355,44	2 226,94	2 666,59
Bygningerne, Gas- og Vandledningerne m. m.	10 469,78	6 895,80	4 979,06
Inventariet	10 479,34	5 041,32	5 736,89
Belysning		2 466,17	3 059,03
Brænde	26 240,08	15 747,73	13 490,87
Medicinske Fornødenheder	3 392,12	2 289,86	3 192,00
Bibliotheket	399,97	295,85	331,35
Kontorudgifter	912,96	701,53	453,68
Vask og Renhold	3 956,87	3 226,63	2 161,22
Materialier til Værkstederne, Beklædningen	7 985,61	8 997,75	10 301,76
Heste og Dagarbejde m. m.	3 600,00	1 200,00	
Gartneriet	2 152,35	1 000,61	2 100,48
Jordbruget:			
a) Lønninger	6 007,28	23 299,91	4 287,82
b) Andre ordinære Udgifter	35 600,03	4 522,00	27 133,43
Tilfældige og forskellige Udgifter (derunder ved Rotvold Skydsgodtgjørelse til Presten og Kassereren)	1 785,51	1 705,31	2 137,66
Extraordinære Udgifter	1 862,00	2 363,13	6 953,50
Tilsammen	270 773,31	182 259,63	198 142,01

Tabel XXV. Extrakt af Regnskabet for Kriminalasylet i
Trondhjem for Budgetterminen 1901—1902.

Tableau des recettes et des dépenses de l'asile d'aliénés criminels 1901—1902.

Indtægt:

	Kr.
Kurpenge	7 281,30
Erstatning for Beklædning	952,17
Arbejdsdriften	1 384,60
Forskjellige Indtægter	139,52
Tilsammen	9 757,59

Udgift:

	Kr.
Ordinært:	
Lønninger	11 952,15
Bespisning	6 888,00
Beklædning	1 395,19
Belysning	603,51
Brændsel	1 713,90
Renhold	1 591,18
Sygeudgifter	398,04
Inventarium	874,47
Bygningers Vedligehold	1 101,93
Vandafgift	20,00
Skrivematerialier og Protokoller	154,68
Forskjellige Udgifter	458,69
Materialier til Arbejdsdriften	362,52
Arbejdspenge	238,43
Extraordinært:	
Oppudsning af Kriminalasylets Ydre	414,00
Indredning af et Douchebad	60,00
Tilsammen	28 226,69

Af Direktør A. Lindboe's Beretning for Gaustad Asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad.

Dødsårsagerne hos de i Aarets Løb Afdøde vil sees af Tabel XVII. Den under Dødsårsagen Enteritis ulcerosa opførte var en 46-aarig Kvinde med allerede temmelig store Forandringer i de tynde Hinder og Atrofi af Corticalis. Hun indkom den 4de December 1901, og udover Vaaren begyndte Brækninger og blodige, slimede Afføring. Hendes Kræfter sank efterhaanden, og hun døde den 4de Juni. Tyktarmens Slimhinde var i Cœcum og Colon ascendens stærkt blodoverfyldt, opflosset, med enkelte Erosioner og i Tilheling værende Saar. Slimhinden i Rectum var meget stærkt ulcereret.

4 Mænd og 2 Kvinder indkom i noksaa afkræftet Tilstand og døde forholdsvis snart. Hos ingen af de Døde er der noget af særlig Interesse at anføre fra Sektionen; som sædvanlig fandtes derimod stadig større eller mindre Forandringer i Hjernen og dens Hinder som Sammenvoxninger, Fortykkelser, mindre Blødninger, Ødemer og Atrofi o. s. v.

Reservelægen holdt et Kursus for Vogterpersonalet i Sygepleie og 1ste Assistentlæge for sammè et Kursus i Massage og Sygegymnastik, ligesom der blev holdt Øvelser i Friskgymnastik for de Syge hele Sommeren og Høsten udover.

I Løbet af nogle Aar har man fra og til flyttet sengeliggende Syge om Sommeren ud paa Græsplænerne i Afdelingshaverne, og der tænkes gjort Forsøg med at indrette Liggehaller ude for en Del saadanne Syge.

Af Overlæge Dr. med. Harald Holms Beretning for Kristiania Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Kristiania.

— — Der døde i Løbet af 1902 i Asylet 5 Mænd og 4 Kvinder.

1. S. I., 48 Aar gammel Murer, indkom 6te September 1901 som lidende af Paralysis generalis. Inficeret med Syfilis for 16 Aar siden, drikfældig. Sygdommen begyndte med tabetiske Symptomer: Smerter i Underextremiteterne, bredsporet, sjanglende Gang, Følelse af Sand under Fødderne, Mangel af Pupillarreaktion for Lys, begyndende Opticusatrofi, Ophævelse af Patellarreflexerne. Efterat disse Symptomer i Løbet af ca. 2 Aars Tid var naaede frem til fuld Udvikling, begyndte der at udvikle sig ambitiøse Idéer hos ham i stadigt Stigende. Han var Murmester med en hel Del Svende, eiede 40 000 Kroner, var Læge og havde Kronprinsessen til Patient, havde slaaget paa Tromme sammen med Kongen, der havde skjænket ham en 8-kantet Guldmedalje for Hopskirend, var Bataljonschef over østre Akers ridende Jægerkorps, eiede alt det Guld, som fandtes i Verden.

Foruden de foran nævnte neuropatologiske Symptomer, viste han ved Optagelsen i Asylet Rombergs Symptom, Ataxi, Hesitation og fibrillære Rykninger omkring Munden.

Patienten blev efterhaanden mere forvirret og desorienteret. Ogsaa den fysiske Lammelsestilstand tiltog yderligere med Incontinents og Tandskjæren. Den 4de Februar 1902 fik han et regulært Krampeanfald med noget forhøiet Temperatur, der efter ca. 10 Timers Varighed endte med Døden. Dødsårsagen maa saaledes nærmest søges i Følgerne af Status apoplecticus.

Sektion: Hjernens Vægt 1 540 Gram. Hinderne hist og her noget fortykkede. Ellers makroskopisk intet tydeligt patologisk. Hjertet stort, veier 420 Gram. Rigelig epicordial Fedtafleiring. Muskulaturen skjør, ensfarvet graarødlig. Klapperne normale. I begge Lungers nederste Lapper et blodoverfyldt Parti, hvorfra paa Snit en blodig serøs, skummende Vædske kan udpresses. Ellers i Lungerne intet sygeligt. Milten normal, veier 70 Gram. De andre Underlivsorganer ligeledes friske.

Mikroskopisk sees der en sklerotisk og, især i 1ste Kortikallag, en utalt ødematøs Proces i Hjernevindingerne. I de stærkest afficerede Partier er der ogsaa en tydelig Atrofi. Forandringerne er de for en almindelig Paralyse karakteristiske. Stærkest angrebne var Ins. Reilii, G. recti, fornicati og G. frontal. inf., mindre den øvrige Hjernebark med Undtagelse af Lobul. paracentrales, der kun viser den ødematøse Proces (1ste Kortikallag). Langs hele 4de Ventrikel er der en Randsklerose og Ødem af de tilstødende Partier. Dette er saaledes tydeligt for den dorsale Vagus skjæernes Vedkommende, medens Hypoglossuskjærnen er fri.

2. E. G., 34 Aar gammel, ugift Vognlakerer, indkom 29de Januar 1902 som lidende af en Forvirringstilstand. Efter modtagen Meddelelse skal Sygdommen være begyndt ca. 2 Maaneder før Indlæggelsen med Søvnløshed, Dødsangst og Hallucinationer for Syn og Hørsel og Smerter rundt om i Legemet. Han skal en Tid have nydt Spirituosa til Overmaal. Ved Indkomsten i Asylet var han desorienteret, vidste ikke, hvor han var kommen hen, klagede over, at han var syg overalt, over at være Gjenstand for Indvirkningen af elektriske og magnetiske Straaler, og over at plages af en Cyclon, der gik ind i det ene Øre og bevirkede, at det stadig «susede og brusede i hans Øre, saa at han blev ganske forstyrret». Den hallucinatoriske Forvirringstilstand vedvarede under hele hans Henliggen her og var forbunden med en vedvarende Uro og tildels med Urenlighed. Han afmagredes temmelig stærkt, og hans Tilstand forværredes yderligere, da han henimod Slutningen af Februar Maaned fik stærk, tildels svært stinkende Diarré, der, da det næsten var umuligt at faa bibrægt ham Midler mod denne eller Incitantia, fremkaldte Patientens Død den 3die Marts. Nærmeste Dødsårsag maa saaledes antages at have været en akut Enterit.

Sektion: Hjernens Vægt 1520 Gram. Makroskopisk ved Hjernen intet patologisk at paavise. I begge Lungers Toppe tuberkuløse Foci, tildels med begyndende Cavernedannelse. Hjertets Vægt 225 Gram, Muskulatur og Klapper friske. Milten blød, forstørret, veier 150 Gram. Tyktarmen med dens Mesenterium er stærkt blodoverfyldt, Slimhinden injiceret og misfarvet med rigeligt, muco-purulent Excret. Ved de andre Underlivsorganer intet fremtrædende patologisk.

Ved mikroskopisk Undersøgelse sees der i enkelte Hjernedele, særlig i G. recti, G. fornicati, G. frontales med. et inf., Insul. Reilii samt i Temporalappen med Undtagelse af G. temporales primi en Proces (stærkest i Partiet, nærmest Pia), der ytrer sig som stærkt slyngede Karstammer og Oplosning af Nervefibrenes Marvskeder, medens derimod Ganglicellerne, om end noget forandrede, ikke er formindskede i Antal. Fortætning af Grundsubstansen neppe tilstede undtagen i Lagene nærmest Pia. Randsklerose ved 4de Ventrikel, hvilken ogsaa tildels har truffet den dorsale Vagus skjærne. De andre Partier af M. oblongata er normale.

3. O. T., 44 Aar gammel gift Lagermand, indlagdes 20de Marts 1902 som lidende af Paralysis generalis. Patienten skal tidligere have været Biberius og være bleven syfilitisk inficeret. Ved Optagelsen var han aldeles blind som Følge af Opticusatrofi. Aarsagen til hans Indlæggelse var, at han, efter i nærmest foregaaende Tid flittig at have besøgt kristelige Forsamlinger, temmelig pludselig blev urolig, voldsom, saa en sort Person, der stræbte ham efter Livet, og gjorde tilsidst Forsøg paa at kvæle sig med Hænderne. Ved Indkomsten i Asylet var han i høi Grad forskræmt og ængstelig med stærk Skjelven over hele Legemet og anførte som Grund for sin Angst, at han havde Samvittighedsskrupler over, at han uværdig var gaaet til Alters. Under hans Ophold i Asylet var i Regelen den deprimerede Stemning stærkt fremtrædende og af Lammelsessymptomer Incontinentia urinæ, Parese af Underextremiteterne og den universelle Tremor særlig udpræget. Han gik meget hurtigt tilbage i Huld og Kræfter, især efterat en Cystit var optraadt i Midten af April. Denne var ledsaget af nogen Temperaturforhøielse. Temperaturen steg yderligere de første Dage i Mai, og han døde 4de Mai. Nærmeste Dødsarsag: Pneumoni og Vagusaffektion (akut Ødem i Vaguskjærnen).

Sektion: Hjernens Vægt 1480 Gram. De tynde Hinder fortykkede med subarachnoidealt Ødem, der især er fremtrædende paa begge Sider af Sulci centrales og omkring M. oblongata. Makroskopisk sees ingen tydelig Atrofi af Hjernebarken. Arterierne paa Basis temmelig stive. Høire Lunge fastvoxen til Brystvæggen, men ellers uden Forandringer. I venstre Lunges Midtparti en Pneumoni i Engouementstadiet, af Størrelse som en Plomme. Hjertet veier 230 Gram, Muskulaturen kraftig, Klapperne normale. I Aorta nogle mindre Kalkpartier, beliggende omtrent $\frac{1}{2}$ Tomme ovenfor Klappen og af Størrelse omtrent som 3 Bygkorn. Milten fast, veier 75 Gram. Blærens Slimhinde misfarvet. Ved de andre Organer ingen Forandringer paaviselige.

Mikroskopisk sees Pia fortykket og i temmelig stor Udstrækning fastloddet til Hjernebarken, der viser slyngede og fortykkede Arterier, Ødelæggelse af Marvskederne og andre Forandringer, almindelige ved en mere kronisk forløbende Paralyse. Kun Centralgyri, G. temporales primi og tertii viser ingen nævneværdige Forandringer. Den dorsale Vagus-kjerne viser i hele sin Udstrækning en ødematøs Proces, ligesaa tydeligt makro — som mikroskopisk, idet paa Snit Vævet sees som et Netværk af Spalterum, Karstammer, tildels ødematøse Gangliaceller og en begyndende Opløsning af Nervefibrenes Marvskeder. Saavel de tilgrændsende Kjærner som M. oblongata forøvrigt viser absolut normale Forhold.

4. H. H., 28 Aar gammel, gift Blikkenslagersvend, indlagdes 22de April 1902 som lidende af Amentia, begyndt 14 Dage i Forveien. Om tidligere Syfilis ingen sikker Besked. Hans Moder var drikfældig, havde havt 10 Svangerskab, hvoraf en Del Aborter, flere af Børnene dødfødte, andre døde i det første Leveaar. Kun en aandssvag Søster lever; hun har indfalden Næse

og Ozæna. Patienten skal ikke have været synderlig begavet og altid været taus og indesluttet. Sygdommen ytrede sig med Ængstelse og Følelse af Ulykke, han mente, at det var «forbi med» ham, at han «var totalt vanvittig», at han gjorde rettest i at hænge sig. Forberedelser hertil skal han have gjort flere Gange. Ved Indkomsten havde han Hallucinationer for Synet, især som stygge Ansigter, ytrede Ringhedsidéer og troede, at Djævelen var faren i ham. Naar Angsten kom over ham, begyndte det at suse og bruse i hans Hoved, han kunde ikke ligge stille, kastede sig frem og tilbage i Sengen, sprang alt i ét ud paa Gulvet, øiensynlig uden nogen bestemt Hensigt. Under saadanne Anfald indtræder der en stærkt udtalt Tonus i hele Muskelsystemet. Han klynger sig krampagtig fast til Personer eller Bohave, og Armene staar fjederagtig spændt i en bestemt Stilling i Albueddet, Ansigtudtrykket fortvivlet og raadløst. Han syntes sløvet og mindre vel orienteret. Af Lammelses-symptomer lod sig ingen paavise. Den ængstelige Stemning holdt sig uforandret under hele Asylopholdet, men var i Perioder stærkere udpræget og da gjerne ledsaget af den ovenfor omhandlede Muskelspænding. Under Forløbet indtraadte der ogsaa hos ham periodevis besynderlige Fagter og stereotype Bevægelser. Saaledes stod han en hel Dag paa Gulvet og knappede sine Underbenklæder op og igjen. Enkelte Dage viste han sig urenlig. Den 17de Mai gjorde han gjentagne Forsøg paa at rive istykker sin Anus. Tilrods for at han spiste godt, aftog han dog stadig i Huld og Kræfter, fra 54,5 til 51 Kgr. Læberne blev tørre og Tænderne skorpebelagte. Han begyndte at blive mere og mere cyanotisk og døde 30te Juni af en ødematøs Proces i M. oblongata.

Sektion: Hjernens Vægt 1320 Gram. De tynde Hinder melkeagtigt fortykkede, og især over Hjernefurerne er der betydeligt Ødem. Karrene i Partiet over og omkring Centralgyri sees omgivne af en hvidlig Zone, antagelig udtraadte hvide Blodlegemer. Ellers er der makroskopisk ved Hjernen intet patologisk at bemærke. Lungerne overalt luftholdige, knistrende og uden Adhærentser. Ingen Tuberkulose. Hjertet veier 205 Gram, Muskulaturen af normal Farve og Konsistens, ingen Forandringer ved Klapperne. Milt og Nyrer viser ligeledes normale Forhold.

Ved mikroskopisk Undersøgelse sees Pia noget fortykket med mange Kjærner, Grundsubstansen ikke væsentlig skleroseret, men viser temmelig mange, stærkt blodfyldte, Karstammer, og især i de øverste Barklag en tydelig Formindskelse af Marvskeder. Disse Forandringer er stærkest fremtrædende i Insul. Reilii, G. recti, fornicati, frontal. med. og inf., G. temporal. secund. og tertii, G. hippocampi. Normale eller næsten normale er kun G. centrales og Cunei.

Den dorsale Vagusgjærne viser en Sklerose samtidig med Virkningen af en langsom, ødematøs Proces. Saaledes er en Flerhed af Gangliceller dels ødematøse, dels viser de andre degenerative Processer. Af Marvskeder er der kun enkelte Spor tilbage. Segmentvis Ødelæggelse af de

udtrædende Vagusrødder. Der sees mange Karstammer med Blodlegemer saavel i Vagus- som i Hypoglossuskjærnen, i hvilken sidste der er en lignende, men væsentlig mindre udtalt Proces.

5. J. H., 47 Aar gammel, ugift Hoteltjener, indkom sidste Gang i Asylet rode Marts 1899. Første Gang behandlede han i Asylet i 1897, da han efter 5 Maaneders Ophold atter udskreves. Under dette første Ophold var han i en stærkt oprømt Tilstand med store Planer, tildels ogsaa med ambitiøse Idéer, men det mest fremtrædende Symptom var en vis Uro samtidig med mere eller mindre vellykkede Forsøg paa at agere Muntrationsraad. Der indtraadte derpaa en Remission, hvorunder han klarede sig ganske godt i et Par Aars Tid. Ved Optagelsen i 1899 var han Millionær, havde 6 Heste og 12 Pianoforter, skulde anlægge en Jernbane i sin Hjembygd Høland og bygge et flot Hotel med 2 Kegelbaner o. s. v. Disse Idéer veg dog snart for en udpræget Sløvhedstilstand, der tilslut ytrede sig som Mangel paa Evne til at forstaa, hvad man sagde til ham, ligesom han tilsidst ikke kunde udtale et forstaaeligt Ord. Af Lammelses-symptomer var de fleste, for Paralyzen karakteristiske, tilstede: Ophævet Pupillarreflex og Patellarreflex, bredsporet Gang med Ataxi, Hesitation og Lammelse af Svincter vesicæ. Efterat han flere Gange havde haft lettere apoplektiforme Anfald, optraadte der den 14de Oktober et stærkere saadant, under hvilket han afgik ved Døden. Dødsarsagen maa nærmest søges i de til Grund for Status apoplecticus liggende Forandringer.

Sektion: Hjernens Vægt 1300 Gram. Hinderne er let melkeagtigt fortykkede, ellers er der ved Hjernen intet tydeligt patologisk ved en makroskopisk Undersøgelse. Lungerne overalt luftholdige, men noget blodoverfyldte i de basale Partier. Hjertet viser epicordial Fedtafleiring, men Muskulaturen viser, fraseet nogen Skjørhed, normale Forhold, særlig ingen Fedtdegeneration. Klapperne normale. Hjertets Vægt 320 Gram. Underlivsorganerne normale.

Ved mikroskopisk Undersøgelse af Hjernebarken sees her en mere kronisk Betændelsesproces med Udgang i en tydelig Atrofi. De for Paralyzen karakteristiske Forandringer er ikke særlig fremtrædende i Kortikalis. Derimod findes der ganske betydelige Karforandringer. De psykomotoriske Centre og Cuneus viser mindst Forandringer. I 4de Ventrikel sees der smaa Granulationer med en Randsklerose. Desuden findes der saavel her som i Periferien af M. oblongata en ødematøs Proces, der i særlig Grad har truffet den dorsale Vagusgjærne, i mindre Grad Hypoglossuskjærnen.

6. L. S. W., 33 Aar gammel, ugift Kvinde, indlagdes 29de Mai 1900 som lidende af Insania hysterica. Samtidig behandlede ogsaa hendes Moder og Broder i Asylet. Hun tilhørte en Familie, der er i høi Grad psykopatisk disponeret. Af hendes 3 andre Sødskende har den ældste haft et Sindsygdomsanfald, en Søster lider af en cirkulær Form og en anden er stærkt nervøs og impulsiv.

Efter i 8-Aars Alderen at have lidt af «Chorea» og op igjennem Aarene

at have været underlig med stærkt skiftende Stemning, begyndte hun ca. 1 Aar før Optagelsen at lide af Søvnløshed og Hallucinationer, ledsaget af Angstfølelser. Stemningen og hendes Optræden var dog stærkt og hurtigt skiftende. Snart var hun sløv og ligegyldig, snart støiende, skrigende og ondskabsfuld. Da Patientten begyndte med at klype Smaabørn, hun traf paa Gaden, eller rende dem overende, maatte hun indlægges i Asylet. Foruden de vekslede Hallucinationer, var det især paa-faldende, at hun udstødte uarticulerede Skrig, der foranledigedes ved en sammensnørende Fornemmelse i Halsen. Hun klagede ogsaa over Følelsen af at have Papir i Halsen, over Clavus og stærke Hede- og Kuldefornemmelser, og gjorde gjentagne Forsøg paa at drikke sin Urin. Ved somatisk Undersøgelse paavistes en Række hysteriske Stigmata. En Tid lang saa det ud, som om hendes Tilstand skulde bedres i en væsentlig Grad, men der kom saa atter et Tilbagefald med fornyede Angstanfald og Hallucinationer. Samtidig begyndte hun at afmagres, at hoste, og der udviklede sig hos hende en florid Ftise, der endte hendes Liv 27de April. Af Hensyn til hendes psykopatiske Familie blev Sektion ikke foretaget.

7. A. A., 66 Aar gammel, Enke, indkom 16de Juli 1902. Hun skal i mindst 1 Aar forinden have vist sig sløv og glemsk og blev kort før Indkomsten forvirret, desorienteret og hallucineret for Syn og Hørsel. Denne Tilstand holdt sig i Asylet indtil omkring 1ste August, da hun syntes at være noksaa klar, men legemlig i høi Gråd medtagen. Pulsen var liden, 60, og hun kunde neppø staa paa Benene. Omkring 10de September indtraadte der atter en Uroperiode med Forvirring. Temperaturen steg den 19de September. Der paavistes en venstresidig Pneumoni, dog uden ledsagende Hoste. Fra den Dag henlaa hun i en fuldstændig sandsesløs Tilstand. Hun døde den 22de September af croupøs Pneumoni og Fedthjerte.

Sektion: Hjernens Vægt 1340 Gram, hvoraf 25 Gram Serum. Ved Hinderne er der intet væsentligt at bemærke udenfor lidt melkeagtig Fortykkelse og noget subarachnoidealt Ødem. Makroskopisk er ingen sikre Forandringer paaviselige ved Hjernen og dens Kar. Høire Lunge, der blot bestaar af 2 Lapper, er overalt luftholdig og knistrende og flyder paa Vand. Venstre Lunges nederste Lap er halvt hepatiseret. Paa Gjennemsnit udpresses en blodig, serøs Vædske. Hjertet veier 230 Gram. Muskulaturen er bleg, lysebrun og slap. Klapperne iorden. Milten af almindelig Konsistens. Vægt 70 Gram. Nyrernes Overflade let granuleret. Vægten 150 Gram.

Mikroskopisk viser Hjernebarken ingen fremtrædende Forandringer af Grundsubstansen, derimod er Ganglicellerne, især disses Kjærner, tydeligt forandrede, og Marvskederne er ikke paaviselige undtagen for «Projektionsfibrenes» Vedkommende. Dette kan dog kun paavises i følgende Gyri og Lapper og i aftagende Intensitet: G. recti, Insul. Reilii, G. fornicati, G. frontal. inf. og med., G. temporales secund. og tertii, G. hippocampi

og Occipitallappen med Undtagelse af Cuneus. En lettere Sklerose og en samtidig eller efterfølgende ødematøs Proces sees i den dorsale Vagus-kjærne, Hypoglossuskjærnerne og N. ambiguus. Sklerotiske Striber i Vagus-rødderne.

8. M. B., 49 Aar gammel, Arbeiders Hustru, indkom 31te Oktober 1902 som lidende af en akut Forvirring. For lignende Anfald havde hun 2 Gange været behandlet paa Gaustad. Efter de foreliggende Oplysninger skal Sygdommen være begyndt Dagen før Indlæggelsen, da hun befandt sig i en Tilstand af udtalt psykisk og motorisk Uro, hallucineret for Syn og Hørsel, aldeles forvirret og desorienteret. Hun klædte sig nøgen, tumlet med Sengklæderne og klørede sig stadig paa Tungen. Hendes Delirier havde en væsentlig religiøs Retning. Enkelte Maaltider spiste hun temmelig godt, ved andre sad hun kun og sølede med Maden. Helt fra Indkomsten befandt hun sig i en stærkt medtagen Tilstand. Læberne var tørre og skorpebelagte og Tungen halvtør. Temperaturen var helt fra Indkomsten noget forhøiet, derpaa igjen noget synkende, indtil der den 9de November indtraadte stærkere Feber, der efterhaanden steg til 40,6. Under denne sidste Feberperiode var Patienten nogenlunde klar, kjendte og talte med sine Nærmeste, men var yderst medtagen med stærk Skjælven, især ved Intention. Hun hostede lidt. Døden indtraadte den 11te November. Antagelig forelaa der en pyæmisk Infektion, der for Lungernes Vedkommende ytrede sig som en croupøs Pneumoni. Denne var saaledes nærmeste Dødsarsag.

Sektion: Hjernens Vægt 1185 Gram. Fraregnet nogen melkeagtig Fortykkelse af Hinderne over Partiet omkring Lobuli paracentrales og et let gelatinøst Ødem sammesteds med struttende Vener, sees intet tydeligt patologisk ved Gjennemskjæring af Hjernemassen. Høire Langes to nederste Lapper er hepatiserede, af graaligt Udseende, lufttomme. Venstre Langes nederste Parti viser ogsaa en begyndende Hepatisation. Vævet er rødfarvet. Ingen Tuberkulose. Hjertets Vægt 220 Gram. Muskulaturen slap, mørkebrun. Milten ikke blød, veier 120 Gram. Ved Nyrene intet abnormt. Vægten 125 Gram.

Mikroskopisk sees der ingen andre fremtrædende Forandringer af Grundsubstansen end en Kjærneforøgelse, uden tydelige Forandringer af Gangliocellerne, medens derimod Marvskederne paa det Nærmeste ikke lader sig paavise i Barken. Mindst Forandringer viser den psykomotoriske Region og Cuneus. Den dorsale Vagus-kjærne viser nogen Sklerose med forøgede Kjærner, tildels svulne Ganglioceller og en betydelig Formindskelse af Marvskeder, især i de kaudale Partier. Marvløse og sklerotiske Striber i de udtrædende Vagus-rødder. N. ambiguus normal. Hypoglossuskjærnen noget forandret.

9. O. I., 69 Aar gammel, ugift Tjenestepige, indkom 22de Oktober 1902. Hendes senile Demens havde især været stærkt fremtrædende i det sidste 1/2 Aar før Indlæggelsen, og hun havde i denne Tid foretaget en Del

Handlinger, der viste, at hun var fuldstændig desorienteret. Denne samme Tilstand vedvarede under hendes Asylophold. Der var ikke den mindste Rede paa hende. Hun rodede stadig i og med sine Sengklæder og smaa-pratede ustandselig med en grov, noget hæs og kluddret Stemme. Hendes Tale var aldeles usammenhængende, men man kunde dog opfatte enkelte Eder, Forbandelser og nogle uanstændige Udtryk. Hun var i sin Tale og Adfærd ikke ulig en drukken Person. Dertil var hun urenlig. 17te November rullede hun ud af Sengen og fik herunder en Fraktur af høire Collum humeri. Denne reponeredes, der anlagdes Bandage, og Brudenderne holdtes nogenlunde i Situs. Kræfterne svandt imidlertid mere og mere, tiltrods for hendes gode Appetit, og hun døde den 22de November. Sektion foretoges ikke, da Tilfældet ikke antoges at frembyde nogen patologisk-anatomisk Interesse.

Dødsaaarsagen opførtes som Debilitas senilis.

Sundhedstilstanden har i 1902 gennemgaaende været god blandt Asylets Belæg udenfor de foran meddelte Sygdomstilfælde. Intet Selvmord eller Ulykkestilfælde, udenfor det refererede Benbrud, er forekommet i Aarets Løb. Tvangsmidler er i 1902 ikke bragte i Anvendelse, saaledes heller ikke Ernæring med Sonde.

Gjennemsnitlig har 16 à 17 Mænd og 11 à 12 Kvinder været stadig beskæftiget med nyttigt Arbeide for Asylet. De Patienter, der kun af og til har hjulpet Sygepleierpersonalet med Husgjerningen, er ikke medtagne i ovennævnte Antal, ligesaa lidt som de, der har udført Arbeide for sig selv, som Broderiarbeider og lignende. Naar Arbeidsvirksomheden har været saa liden, er Grunden hertil hovedsagelig den, at der paa Asylets knebne Areal ikke er synderlig Anledning til at beskæftige Patienter i fri Luft, og dernæst, at der er optaget forholdsvis mange friske Sindssygdomstilfælde, der behandles paa Optagelsesafdelingerne, hvor der ikke er synderlig Anledning til Sysselsættelse med nyttigt Arbeide, og endelig, at et større Antal arbejdsvillige Syge maatte udskrives til privat Forpleining, for at holde Pladse aabne for Nyoptagelser.

Til Adspredelse for de Syge har Asylet holdt illustrerede Blade og Aviser og dertil et mindre Bibliothek. Paa Mandsafdelingen har Patienterne dog mest fordrevet Tiden med Dam- og Kortspil. Dansemorroe har de Syge havt flere Gange.

Gudstjeneste har i Regelen været afholdt hver 3die Uge.

Istedetfor den almindelige Udportioneren af Smørrebrød, blev der i Asylet *fra medio August* forsøgsvis fremsat Smørrebrød paa større Fade, af hvilke enhver Patient efter Behag selv kunde forsyne sig. *Lidt efter lidt* blev denne

Serveringsmaade indført for de fleste Sygeafdelingers Vedkommende, hvorved der fra nævnte Tid efterhaanden paa Kontoen Brød indsparede ca. 230 Kroner. Samtidig med at Asylet fra Nytaar 1903 fik et nyt og stærkt varieret Spise-reglement, bestemtes der, at denne forandrede Serveringsmaade skulde gennemføres for samtlige Maaltiders Vedkommende. Meddelelse om Resultatet heraf baade med Hensyn til Forandringens Gjennemførbarhed, dens Virkning paa Patienterne samt en nærmere Udredning angaaende Størrelsen af den økonomiske Gevinst, skal fremkomme i Beretningen for 1903.

Oversigt over Kristiania Sindssygeasyls økonomiske og materielle Tilstand ved Udgangen af Aaret 1902.

Tableau des recettes de l'établissement d'aliénés de Kristiania.

Indtægter:

	Kr.
A. Tilskud af Bykassen	78 760,96
B. Refusioner	11 316,31
C. Statsbidrag i Henhold til Lov af 27de Juni 1891	33 739,04
D. For Beklædning til betalende Patienter	507,67
	<hr/>
	124 323,98

Udgifter:

	Kr.
A. Lønninger	17 738,60
B. Bepisning af Patienter	31 816,34
C. Kosthold til Vogterpersonalet og Kostpenge til Overvogter og Matrone	5 872,40
D. Inventariets Vedligehold	3 059,45
E. Vask og Renhold	5 038,04
	<hr/>
Overføres	63 524,83

	Kr.
Overført	63 524,83
F. Belysning	2 978,49
G. Brænde	3 644,18
H. Vandafgift	310,60
I. Reparationer paa Eiendommen	1 577,72
K. Medikamenter, Sygerekvisita m. m.	1 706,74
M. Materialier til Patienternes Beskæftigelse, dels til Inventarie- gjenstande og dels til Beklædning	2 022,42
N. Omdrag af Refusioner	665,52
O. Diverse Udgifter	1 648,00
P. Dyrtidstillæg for Funktionærene i 1901	446,00
Q. Amtslægen for Tilsyn med Sindssyge, som har Statsbidrag..	1 200,00
R. Beklædning	5 640,26
	85 364,76
Kassa og andre Beholdninger (Restancer)	38 959,22
	124 323,98

Af Asyllæge Aalls Beretning for Oslo Hospitals Asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo.

— — *Sundhedstilstanden* har været meget god. 3 Patienter afgik ved Døden. Af disse var den ene en 43-aarig forhenværende Tjenestepige, der indkom i Asylet 26de Februar 1887. Der optraadte i Begyndelsen af Aaret en haardnakket Diarré, der hurtig medtog hendes Kræfter. Hun afgik ved Døden 15de Juni 1902. Den primære Dødsarsag: Diarrhoea chronica, den sekundære Paralysis cordis.

Den anden var en 70-aarig Kvinde, Arbeidsmands Hustru, der indkom i Asylet 6te April 1891. Den 19de Oktober klagede hun over «Ondt for Brystet», Følelse af Tyngde og Beklemthed (Oppression), stor Mathed, Udseendet debilt. Hun havde for det Meste ligget tilsengs i de senere Aar, men i den allersidste Tid været oppe en Del af Dagen. Hun spiste noksaa godt i Løbet af Dagen, men sank mere og mere sammen udover Aftenen og afgik ved Døden 20de Oktober 1902. Dødsarsag: Debilitas senilis og Paralysis cordis.

Den tredie var en 77-aarig Kvinde, Haandværkers Enke, der var behandlet i Asylet fra 7de Oktober 1899 for Dementia senilis. Hun var tidligere fra 18de November 1898 til 23de September 1899 behandlet i Asylet under samme Diagnose. Hun led i den senere Tid af temmelig hyppige Anfald, hvorunder hun mistede Bevidstheden, havde Rykninger i Arme og Ben. Anfaldene varede nogle faa Minutter, men efterlod hende i en somnolent, døsende Tilstand tildels med snorkende Aandedræt, saa hun maatte holde Sengen i et Par Dage. Der optraadte ingen paralytiske Fænomener i Ansigtets eller Extremiteternes Muskler, undtagen at Talen efter hvert Anfald blev mere utydelig, og Svagheds- og Slaphedstilstanden øgedes. Den 5te November fik hun et stærkere Anfald, forbundet med Rykninger og Stivhed over hele Legemet. Bagefter optraadte Synkningsbesværigheder (Parese i Svælgmusklerne), Slimrallen i begge Lunger (Parese i Bronkialmusklerne), stor Debilitet, tilslut fuldstændig Bevidstløshed, hvorunder hun døde den 10de November 1902. Dødsarsag: Apoplexia cerebri et bronchitis acuta.

Af *Reparationsarbejde* er udført Oppudsens og Maling af Overpleierskens og Kjøkkenbestyrerindens Bekvemmeligheder samt Anskaffelse og Opsætning af en Magazinovn i sidstnævntes Værelse. Ny Indredning af Svinestalden. Oppudsens af Forsamlingsværelset samt en Del Værelser i Celleafdelingen. En Del Tagreparationer er udført, ligesaa den vanlige Reparation ved Ommuring af Magazinovnene. Tørrerummet for urenlige Patienters Klæder er undergaaet en betydelig Forbedring, ved at Tag og Vægge er rappet og klinkpudset med Cement.

Extrakt af Regnskabet for Oslo Sindssygeasyl 1902.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés d'Oslo.

Indtægt:

	Kr.	Kr.
Sindssyges Forpleining.....	21 594,98	
Beklædning.....	293,42	
		21 888,40

Udgift:

	Kr.	Kr.
Lønninger.....	3 883,44	
Bespisningen.....	8 703,37	
Medicin og Sygebehandling.....	426,08	
Brænde.....	3 448,34	
Skatter.....	484,97	
Belysning.....	172,27	
Renhold.....	849,50	
Feining.....	53,60	
Inventar.....	330,22	
Reparationer.....	730,27	
Forskjelligt.....	1 015,08	
Beklædning.....	165,58	
Fornøielser.....	132,09	
		20 394,81
Ballance Overskud.....		1 493,59
		21 888,40

Af Overlæge Dedichens Beretning for hans Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dedichen.

— — Naar i Tabel I 2 periodisk Sindssyge sees udskrevne helbredede, vil, dette naturligvis bare sige, at *det foreliggende Anfald* er afløbet. Om Udsigterne for Fremtiden kan intet bestemt siges. Men jeg er efterhaanden kommen til den Overbevisning, at man ikke bør betænke sig paa i Tilfælde at udskrive de periodisk Sindssyge helbredede, selv om man anser et Tilbagefald for endog sandsynligt. Lov om Umyndiggjørelse af 28de November 1898 synes mig i det Hele at indeholde Bestemmelser, som maa blive uheldige for de Sindssyge, og den Maade, hvorpaa Loven praktiseres, skal ikke gjøre dette Forhold bedre. Erfaring viser, at Departementets Cirkulære af 1ste Februar 1902¹⁾ neppe endnu er rigtig forstaaet og vurderet paa alle Hold. I det ene

1) Saalydende: «I en hertil indkommen Forestilling har Medicinaldirektøren henledet Departementets Opmærksomhed paa de uheldige Følger, som det vil kunne medføre, om Personer, der som sindssyge er indlagte paa Sindssygeasyl, i Henhold til Lov om Umyndiggjørelse af 28de November 1898 § 5, jfr. § 1, maatte blive umyndiggjorte i Tilfælde, hvor der er Grund til at formode, at Sygdommen vil være helbredet inden saa kort Tid, at Værgemaal under de iøvrigt foreliggende Forhold i Virkeligheden ikke paakræves. Direktøren bemærker i denne Forbindelse, at der, naar en Person er indlagt paa Sindssygeasyl, forsaavidt er mindre Grund til strax at gjøre ham umyndig, som han i Asylet ikke har Adgang til selv at sætte sine Midler overstyr, og i Regelen heller ikke derfra vil kunne træffe feilagtige Dispositioner med Hensyn til deres Forvaltning. Specielt naar han er indlagt paa Asyl for første Gang, er der derfor Grund til at se Tiden lidt an. Medicinaldirektøren anser det nemlig utvivlsomt, at det i mange Tilfælde vil kunne have en meget uheldig Indflydelse, hvis en Person, der efter et kort Anfald af Sindssygdom vender hjem fra et Asyl som helbredet eller væsentlig bedret, ved Hjemkomsten erfarer, at han er umyndiggjort og Værge opnævnt.

I Tilslutning til, hvad der saaledes af Medicinaldirektøren er anført, skal Departementet anmode Hr. Amtmanden om at henstille til de under Dem sorterende Øvrigheder, der har at fremsætte Begjæring om Umyndiggjørelse (Magistrater i Byerne, Fogder eller Politimestre paa Landet) og Værgemaalsretter at udvise Varsomhed ved Anvendelsen af Adgangen til Umyndiggjørelse efter den omhandlede Bestemmelse i Lovens § 5 saavel som idethele ved Umyndiggjørelser paa Grund af Sindssygdom. Hvor Vedkommende er anbragt i Sindssygeasyl, bør der saaledes ikke begjæres eller iværksættes nogen Umyndiggjørelse, forinden der fra Asylets Bestyrer har været indhentet særskilt Udtalelse — foruden om den Syges Evne til at drage Omsorg for sig og sit Gods — tillige om hans Tilstand, om en mulig Umyndiggjørelses Indflydelse paa denne og om Udsigterne til hans Helbredelse. Der vil derhos i disse Tilfælde som ellers selvfølgelig maatte tages fornødent Hensyn til, om Vedkommendes personlige eller Formuesforhold overhovedet paakræver Anordning af Værgemaal, jfr. Departementets i Lovtidende, 2den Afd., indtagne Skrivelse af 4de Marts 1899.»

af de her som helbredet udskrevne Tilfælde gjaldt det en Mand, som engang tidligere havde gennemgaaet et raskt forløbende Anfald af Sindssygd. Efterat han nu var indlagt her, meldte jeg dette til vedkommende Myndighed, som gennem Politiet indhentede Oplysninger om Mandens Formuesforholde m. v. Uagtet dettes Svar gik ud paa, at Værgemaal ansaaes uforment, og uagtet jeg i min Anmeldelse udtrykkelig havde henvist til ovennævnte Departements-cirkulære, fandt vedkommende Myndighed at burde forlange ham umyndiggjort. Inden dette gjordes, begjærede Sorenskriveren herom min Udtalelse, og jeg maatte da svare, at Manden allerede var udskreven i en saadan Tilstand, at jeg maatte anse hans snarlige fuldstændige Helbredelse for sandsynlig. Da han siden Hjemkomsten har været aldeles frisk, udskrev jeg ham ogsaa efter nogen Tids Venten helbredet. Men var Forespørgslen ikke kommen, eller havde jeg udskrevet ham uhelbredet eller bedret, kan det jo godt være, at Umyndiggjørelse af vedkommende Myndighed vilde være funden paakrævet og altsaa iværksat, og i saa Fald vilde Manden, nogen Tid efterat han var kommen hjem — efter sin og Familiens Opfatning aldeles frisk, — have oplevet at se sig umyndiggjort paa Grund af Sindssygd. Hvilket neppe kan henregnes til de for et nyt Anfalds Forebyggelse mest hensigtsmæssige Midler.

Skjønt jeg ikke er blind for, at det videnskabelig seet er liden Mening i efter faa Maaneders eller kanske Ugers Behandling at betegne en periodisk Sindssygd som helbredet, tror jeg det altsaa af praktiske Grunde berettiget, saa meget mere, som man jo aldrig har Vished for, at der vil følge noget nyt Anfald. Og da det desuden er adskillig vanskeligere at faa en Mand gjort myndig, efterat han først er umyndiggjort paa Grund af Sindssygd, end det er af samme Grund at faa ham sat under Værgemaal, frygter jeg for, at en ensidig videnskabelig Betragtningssmaade paa dette Punkt let kunde gjøre Lovens Bestemmelser endnu mere betænkelige i sine Følger, end de allerede nu er.

En ældre Mand døde dement under Symptomer af Hjertesvækkelse. Ved Obduktionen, som velvilligst udførtes paa det patologisk-anatomiske Institut, kunde der ingen større sygelige Forandringer paavises. Den mikroskopiske Undersøgelse af Hjernen er endnu ikke foretagen.

For interkurrente Sygdomme af nogen alvorlig Betydning har Sygehuset i Aarets Løb været forskaanet. I August og September optraadte vistnok en follikulær Angina epidemisk og angreb baade Syge og Pleiepersonale, tildels med temmelig stærk Feber i Begyndelsen, men alle Tilfælde forløb hurtig og i det Hele nok saa let. En af Pleierskerne var dog nok saa daarlig. Ialt angrebes 5 Mænd og 9 Kvinder. (En ung Mand paadrog sig ved at knuse en Rude en nok saa betydelig Læsion af høire Underarm. Ulnararterien blev overskaaret og blødte temmelig stærkt, men Blødningen stansedes dog uden Vanskelighed og Saaret helede reaktionsløst. En anden fik en saa udbredt Flegmone af venstre Underarm, at jeg fandt det forsigtigst at overføre ham til et kirurgisk Service, fra hvilket han imidlertid efter et Par Maaneders Ophold udskreves for at anbringes i Privatforpleining. Desuden har der leilighedsvis været iagttaget lettere Diarréer o. l.)

Med Arbeidsvirksomheden har det ikke været rart bevendt. Dels ligger dette deri, at Størsteparten af de Syge overhovedet ikke har egnet sig for eller været i Stand til at arbeide, idet de enten har været for dybt demente eller de akute Tilfælde for daarlige. Dels deri, at Syge af den Art, som fortrinsvis søger hid, ikke er vante til legemligt Arbeide og vanskelig lader sig bevæge dertil. De «betaler for sig og behøver det ikke». Det lykkes heller ikke at faa dem til at indse, hvor velsignelsesrigt Arbeidet er for dem, og uagtet jeg selv i Sommer personlig tog dem med og selv jævnlig deltog i Havearbeidet o. l., for muligens ved Exemples Magt at paavirke dem, var det hele Udbytte særdeles sparsomt, skjønt der var Flere, som baade kunde og burde have arbeidet.

Hvad Sygdomsaarsagerne angaar, da maa jeg fremdeles stille mig temmelig tvivlende overfor det Meste af det, som opgives. Jeg er nærmest tilbøielig til i de Fleste af dem bare at se *medvirkende* Aarsager, idet jeg tror, at den virkelige Sygdomskilde endnu er os ganske ukjendt. Jeg tror ganske vist ikke, at den moderne Autointoxikationslære, som nu skal forklare Ligt og Uligt, vil staa for Fremtidens Kritik, men det synes mig dog meget sandsynligt, at den peger i den rigtige Retning, og at den med Tiden vil kunne føre til en mere effektiv Profylaxe, end vi nu kan stille op.

Til de Syges Underholdning har nu og da været holdt smaa Sammenkomster, særlig ved Juletider. Jeg har da gjerne været tilstede med min Familie, og der har været spillet Selskabsspil om Smaagjenstande af forskjellig Art. Leilighedsvis har der ogsaa været foretaget Udflugter eller smaa Kjøreture, ligesom en Del af Patienterne noksaa jævnlig har vanket i mit Hus.

Den geistlige Hjælp har i den Udstrækning, de Syge har ønsket det, været ydet af Sogneprest Müller i Østre Aker.

Høsten 1902 paabegyndte jeg et Kursus i Sygepleie for Pleierskerne. Dette fortsættes fremdeles og skal gennemgaa oversigtlig Anatomi, Fysiologi, de vigtigste Sygdomme, de vigtigste Medikamenter og deres Brug, Grunddrag af Hygienen og den specielle Sygepleie.

Dagens Maaltider er følgende: Strax om Morgenen mellem Kl. 7 og 9: Havresuppe. Kl. 9—10: Frokost, koldt Bord. Kl. 11¹/₂: Chokolade og Kager. Kl. 2: Middag efter vekslede Program. Alene Lørdagen har efter de Syges derom udtalte Ønsker en fast Spiseseddel: Øllebrød og Sild, Beaf og Pandekager. Kl. 4: Kaffe med Hvedebrød. Kl. 7—8 Aften: Koldt Bord, undertiden eller oftest med en varm Ret, en Postei eller lignende.

Extrakt af Regnskabet for Kristiansand Sindssygeasyl.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Kristiansand.

Indtægt:

	Kr.
Kurpenge	11 368,70

Udgift:

	Kr.
Lægen.....	400,00
Vogterpersonalet	2 230,08
Underholdning til de Syge	5 625,10
Lægemidler	4,49
Inventar	373,67
Brænde.....	531,80
Bygningernes Vedligehold	280,26
Tilfældige Udgifter	245,30
	<u>9 690,74</u>

Af Direktør Platous Beretning for Eg Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg.

Sygebelægget var større end i noget foregaaende Aar, ligesaa Antallet af Indkomne og Udgaade, og der var stadig Overbelæg af gennemsnitlig 10 Syge. Berettigede Krav om Optagelse blev imødekommet, naar det lod sig gjøre uden at overbelægge Vagtafdelingen, men undertiden var det umuligt at skaffe Plads, specielt til urolige Syge, da altfor mange Eneværelser og Celler stadig optages om Natten af en fast Stok uhelbredelige Syge. At faa disse Syge overflyttede til en Pleieanstalt vilde være overmaade ønskeligt.

Sundhedstilstanden har været god. En gift Kone aborterede nogle Uger efter Indkomsten, hvad ingen Indflydelse havde paa hendes Psykose.

Der døde i Aarets Løb 11 Mænd og 10 Kvinder, nemlig:

1. Arbejder, 42 Aar gammel, indkom 11te Februar 1902 lidende af Melankoli af nogle Maaneders Varighed. Der havde været Næringsvægring, og han var ved Indlæggelsen saa afkræftet, at han maatte bæres ind i Asylet. Han var ængstelig agiteret og hallucinet, udstødte Angstskrig og var temmelig omtaaget. Det lykkedes at faa ham til at nyde tilstrækkelig Næring, men Kræfterne sank stadig, og han døde 16 Dage efter Indkomsten. Sindssygdom er opført som Dødsarsag, da der ved Sektionen ikke kunde paavises nogen anden Sygdom.
2. Arbejder, 20 Aar gammel, indkom 30te August 1901 lidende af juvenil Dements. Faderen sindssyg. Han havde ligget tilsengs et Aars Tid og saa ved Indlæggelsen elendig ud. I Asylet var han sløv, urolig og yderst urenlig, afmagredes skeletagtig og døde 27de Februar af Pneumoni.
3. Arbejder, 60 Aar gammel, fra Gaustad overflyttet hertil ved Asylets Aabning i 1881. I disse mange Aar var der en stadig Vexlen i hans Tilstand; snart var han en rolig B-Patient og havde sit faste Arbeide i Vaskeriet, snart meget agil, høirøstet, støiende og maatte i nogle Uger opholde sig i Celleafdelingen; hans tidligere Voldsomhed under disse Anfald var i de senere Aar ophørt. Han hørte til den gamle, faste Stok og

var i sine rolige Perioder en godslig, ufortrøden Arbejder, der blev savnet, da han 17de Marts døde af flegmonøs Cystit.

4. Arbejder, 74 Aar gammel, indkom for 2den Gang 21de Juni 1898. Han var dement med Perioder af stærk Agitation, var snart i B, hvor han deltog lidt i Arbejde, snart i D. Den 1ste April bemærkedes, at den tidligere raske og rørige gamle Mand gik med Besvær, var tung og døsigt, og trods hans Forsikring om, at der ikke feilede ham noget, blev han lagt tilsengs. Han fik Brækninger, og med Symptomer af tiltagende intracranielt Tryk henlaa han, til Døden indtraadte 7de April. Ved Sektionen fandtes høire Hemisfære især fortil dækket af et stort Blodkoagel, de tynde Hinder var fortykkede og blodrige, Hjernesubstansen bleg, fast, af kautschuklignende Konsistens. Ved Bryst- og Underlivsorganerne intet at bemærke.
5. Rørlægger, 50 Aar gammel, indkom 31te Oktober 1898. Han havde 2 Gange været behandlet i Kristiania Asyl, overførtes derfra til Møllendal Asyl, hvor han ansaaes for at være saa farlig for Omgivelserne, at han forlangtes overflyttet til herværende Statsasyl. Han led af kronisk Forrykthed med Forfølgelsesidéer og Storhedsidéer, støttede til Hallucinationer, skrev talrige Breve til Autoriteter i Indland og Udland, hvori han beklagede sig over at være livlyst, æreskjændet og forlangte stor Erstatning, fordi han blev ulovlig indespærret i Asyl, hvor ikke engang Prester paa Prækestolen lod ham være i Fred. Han havde hørt sige, at han var Norges Kronprins, men var ikke sikker paa, at det forholdt sig saa. Han var trættende at omgaaes, men i det Hele rolig og medgjørlig, og gjorde ikke her Indtryk af at være en farligere Sindssyg end mange andre. Han var lidt blegfed, men sov og spiste godt og befandt sig legemlig vel, indtil han i Begyndelsen af April fik Ikterus, hvad han mente skyldtes forgiftet Mad. Under paafølgende Ugers Sengeleie klagede han kun over Mathed og Tørst, af og til Brækninger, Hudfarven var gul-grønlig, Blodlegemernes Antal fandtes ved Undersøgelse betydelig formindsket. Urinen indeholdt ikke Albumin eller Sukker. Der var ingen Feber, og han var bevidst, til kort før han stille døde 7de Mai. Ved Sektionen fandtes Fedtdegeneration af Hjertet og betydelig forstørret Lever og Milt, Hydropericardium og Hydrothorax.
6. Arbejder, 45 Aar gammel, behandlede i Asylet for 13 Aar siden under Diagnosen Melankoli og udskreves helbredet. Han holdt sig frisk indtil for faa Dage siden, da han Natten efter Altergang fik skrækkende Hallucinationer, skreg at Djævelen kom forat hente ham, blev rasende og sendtes bunden paa Hænder og Ben til Asylet, hvor han indkom 1ste Mai. Han var totalt forvirret og meget urolig, væltede sig nøgen om paa Gulvet under Angstskrig, Ansigtet kongestioneret og Conjunctiva injiceret. Han behandlede med Ergotininjektioner, og 6te Dag efter Indkomsten kom han til Bevidsthed, erindrede intet af det passerede. Han var desværre angrebet af Lungebetændelse og døde 8de Mai. Ved Sektionen

fandtes Lacunar cranii løst fastheftet til Dura mater, de tynde Hinder og Hjernesubstansen blodoverfyldt, begge Lunger ved gamle Adhærentser fastloddet til Brystvæggen, venstre Lunges nedre Lap pneumonisk infiltreret, blegsvullen venstre Nyre.

7. Husmand, 74 Aar gammel, indkom for 2den Gang i Asylet 20de Marts 1901. Han var senil dement og optaget af Giftermaalsplaner. Han led af organisk Hjertefeil og døde heraf 29de Juli. Ved Sektionen fandtes Dura mater fastloddet til Lacunar cranii, Hjertehypertrofi, Mitralklapperne forbruskede, Hydrothorax, intet særligt at bemærke forøvrigt.
8. og 9. Arbeidere, 41 og 38 Aar gamle, indkomne 1ste November 1899 og 2den December 1896 og opførte under Paranoia og Insania degenerativa, døde af Tuberkulose.
10. Notebas, 57 Aar gammel, indkom 3die September 1902 lidende af Paralysis generalis og døde 15de Oktober. Sygdomssymptomerne og Sektionsfundet var det almindelige.
11. Fhv. Skibsfører, 63 Aar gammel, indkom for 2den Gang 24de December 1902. Dementia. Bunden paa Hænder og Ben var han transporteret flere Mil i aaben Vogn, havde frosset underveis og var ved Indlæggelsen medtaget. Nogle Dage efter konstateredes høiresidig Lungebetændelse, og han døde Nytaarsnat.
12. Garvers Kone, 35 Aar gammel, indkom 3die April 1902. Søster sindssyg, og Broder hængte sig. Har i flere Aar jævnlig havt Hovedpine, været ræd og glemsom. I sidste 4 Maaneder sengeliggende, været ængstelig deprimeret og hallucineret. I Asylet var hun uklar, hallucineret og ofte urolig, idet Stemmer forbød hende at ligge i Sengen; hun fik Diarré, hvorefter hendes iforveien smaa Kræfter hurtig aftog. Hun døde 16de Mai, og ved Sektionen fandtes Lacunar cranii langs Sut. sagitalis fastvoxet til Dura mater, Hinderne ødematøse, blakkede og fortykkede, Barksubstansen noget injiceret, Marvsubstansen bleg, fast. Ved Lunger og Hjerter intet at bemærke. I Ventrikelen og Tarmen var Slimhinden lidt injiceret.
13. Gaardmandsenke, 47 Aar gammel, indkom 7de December 1901 lidende af Melankoli, der var begyndt et Aar iforveien og ikke bedredes under Asyl-opholdet. Hun var legemlig svag, spiste daarlig, viste snart Symptomer af Lunge- og Tarmtuberkulose og døde 23de Mai. Ved Sektionen var intet særligt at bemærke ved Hjernen, men i begge Lunger fandtes Kaverner og i Tyktarmen tuberkuløse Ulcerationer.
14. Tjenestepige, 56 Aar gammel, indkom 26de Juni 1896. For et halvt Aar siden havde hun Gigtfeber, og herunder blev hun sindssyg. I 6 Aar var hun i Asylet, og i hele denne Tid kom der ikke et Ord over hendes Læber; hun holdt altid et Tørklæde for Mund og Næse, antagelig forat beskytte sig mod sine Hallucinationer. Hun var liden og tynd, veiede ved Indkomsten 43 Kilo, spiste lidet og aftog stadig i Huld, afmagredes tilsidst skeletagtig, og efter aarelangt Sengeleie døde hun 26de Juli af Tuberkulose.
15. Musiklærerinde, 54 Aar gammel, indkom 8de Januar 1900. Fader og

- Søster sindssyge. I 1873 havde hun Tyfus og i 1877 blev hun behandlet paa Gaustad. I November 1898 et apoplektisk Anfald, hvorefter Parese i høire Arm; i Marts 1899 mistede hun Taleevnen, og der diagnosticeredes Emollitio cerebri. Udover Vaaren blev hun urolig og maatte flyttes fra Diakonissehuset, hvor hun midlertidig var indlagt. Hun indkom hersteds og blev saa rolig, at Søsteren vilde forsøge at forpleie hende hjemme, men det varede ikke længe, før hun atter maatte indlægges. Hun var aldeles aandssløv, urenlig, støiende, skrigende, havde hyppige, epileptiforme Anfald, og nogle Dage efter et Anfald døde hun under Symptomer af Lungeødem. Paa Søsterens indtrængende Anmodning foretoges ikke Sektion.
16. Omstreifers Kone, 54 Aar gammel, indkom 6te November 1902. Hun behandlede hersteds 3 Maaneder i Begyndelsen af 1901, var senere frisk og deltog i Mandens Omstreiferliv, indtil hun for en Maaned siden blev søvnløs, urolig og hallucineret. Hun maatte paa Grund af legemlig Svaghed bæres ind i Asylet, var rolig og bevidst, taknemmelig forat være kommen her tilbage. Hun havde Mitralfeil med Ødemer i Hænder og Ben og begyndende Hudgangræn, jamrede sig for Smerter i Underlivet, og 10 Dage efter Indkomsten døde hun. Ved Sektionen fandtes Hjertet noget hypertrofisk, Mitralklapperne forkalkede og stive, i høire Lunge en enkelt Tuberkelknude; Pancreas er betydelig forstørret og cancrøst infiltreret; talrige Cancerknuder i Lever og Peritoneum. Ved Hjernen intet særligt at bemærke.
17. og 18. Arbeiderkone og Tjenestepige, 32 og 38 Aar gammel, begge demente, døde af Tuberkulose efter 3 og 4 Aars Asylophold.
19. Fattiglem, 69 Aar gammel, indkom 19de Oktober 1902 og var senil dement. Hun var i stadig Uro, snakkede og prækede uden Mening eller Sammenhæng, havde tidligere havt Arbeide i Asylet, men gjenkjendte Ingen. Hun spiste lidet, og Kræfterne sank hurtigt. Hun døde en Maaned efter Indkomsten. Af Hensyn til hendes Søn, der er Sygevogter hersteds, foretoges ikke Sektion.
20. Snedkers Kone, 60 Aar gammel, indkom 23de Marts 1900. Hun havde i flere Aar klaget over, at der taltes ilde om hende, og at hun blev bestjaalet, men først i de sidste Maaneder har hun efter Lægeerklæringen været hallucineret. I Asylet var hun optaget af Forfølgelsesidéer, altid ubeskjæftiget, selvraadig, egen og afvisende. Der indtraadte efterhaanden en udtalt Sløvhedstilstand, hun blev urenlig, urolig; kastede Sengklæderne rundt Gulvet, hvor hun selv krøb om. Trods hun spiste sin Kost, blev hun skeletagtig mager, og hun døde marastisk 24de December. Ved Sektionen fandtes alene Tegn paa kronisk Hjernelidelse.
21. Arbeiders Kone, 32 Aar gammel, indkom 3die September 1902. Mormor sindssyg. For 1 Aar siden begyndte hun aldeles uden Grund at mistænke Manden for Utroskab, udspionerede ham og fulgte efter ham. For ca. 1 Maaned siden, da Manden en Dag kom hjem fra Arbeide, sang og dansede hun, græd derimellem og var fra nu af aabenbar sindssyg. Hun

ophørte med sit Arbejde i Hjemmet, viste kun Interesse for sit Diebarn, sang Salmer, og hendes Tale dreiede sig om Skilsmisse fra Manden eller om Gud og Dommedag. Hun var hallucineret, men havde ikke vist sig farlig for sig selv, hvad anføres i Lægeerklæringen.

Hun var ved Indkomsten i Asylet rolig og bevidst, havde en overfladisk Sygdomserkjendelse, ingen udtalt Stemningsanomali. Hun laa nu 9 Dage tilsengs paa Vagtsalen, sov det Meste af Natten og spiste som Regel godt; Hallucinationer forbød hende en enkelt Dag at tage Næring til sig, men hun lod sig made. Snart var hun noksaa klar, snart mere forvirret, af og til sang hun Salmer og holdt Bønner, men var dog nogenlunde rolig indtil 13de September, da hun i en stærkt omtaaget Bevidsthedstilstand sprang over Senge og Borde og nødvendigvis maatte isoleres. I Løbet af næste Dag blev hun atter rolig, og ved Aftenvisiten laa hun ordentlig i Seng, var noksaa bevidst, talte om, at hun havde været rent forstyrret. Det kunde ikke falde mig ind, at der skulde være noget at risikere ved at lade hende ligge alene om Natten, og Overvogtersken, der sent om Aftenen var inde hos hende, bemærkede intet særligt ved hende. Om Morgenen laa hun i Sengen med Sengklæderne ordentlig over sig, Nattrøien var knyttet fast om Halsen, begge Hænder opadbøiede og Fingrene tæt ved Trøieærmene, der stod ret ud til Siderne, Ansigtet var blaaviolet, blodigt Skum for Munden. Hun var stiv og kold, og Døden maa være indtraadt tidlig paa Natten. Selvmordstanken maa pludselig være kommet over hende og har sandsynlig været fremkaldt ved Hallucinationer.

Selvmord hører til de uhyggelige Begivenheder, der i et Sindssygeasyl kan indtræffe naarsomhelst, saa man aldrig føler sig tryk, og dette Tilfælde er et Exempel herpaa.

Mekanisk Tvang har ikke været anvendt.

4 Syge undveg i Aarets Løb, men bragtes strax tilbage til Asylet, undtagen en Mand, der gik til sit Hjem, hvorfra han forlangtes udskreven.

Med Hensyn til Gudstjeneste, Skoleundervisning og Adspredelser for de Syge, er ingen Forandring indtraadt fra tidligere, og jeg tillader mig desangaaende at henvise til forrige Aarsberetning.

Af Direktør Langbergs Beretning for Neevengaardens Asyl i Bergen.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden.

Sundhedstilstanden har i det forløbne Aar været meget tilfredsstillende. I Aarets Løb afgik 11 Patienter, 6 Mænd og 5 Kvinder, ved Døden; angaaende disses Sygdom og af Sektionsbefundet hidsættes følgende:

L.-No. 2571. En 79 Aar gammel Enke, der indkom i Asylet 8de Oktober 1901. Hun havde i flere Aar været sløv og nogle Maaneder før Indlæggelsen havt gjentagne apoplektiske Anfald. I Asylet var hun den hele Tid fuldstændig sløv og ugrei, man fik aldrig et ordentligt Svar af hende, hun snakkede stadig med sig selv uden Sammenhæng, var som oftest nogenlunde rolig, men kunde undertiden blive skrigende og støiende. Hun holdt næsten hele Tiden Sengen, var stadig urenlig. Et Par Uger efter Indkomsten fik hun pludselig en Dag et lettere Anfald, hvorunder hun laa taus og stiv med sitrende Bevægelser i Armene; det gik dog hurtig over igjen, og hun var derefter som sædvanlig til i Begyndelsen af Februar 1902, da hun en Dag ganske pludselig fik 2 tæt paa hinanden følgende, temmelig stærke Krampeanfald med Opistotonus, stærke Rykninger i Arme og tildels Ben samt Skum for Munden. Efter dette var hun noksaa medtaget, og det gik fra nu af stadig nedover med Kræfterne, Pulsens holdt sig langsom og meget svag, indtil hun den 1ste Marts afgik ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertets Kar stærkt ateromatøse, betydelige Kalkafleiringer paa Klapperne og i Aorta. I venstre Lunge saaes saavel i Toppen som i nederste Lap et Par aragtige, skifergraa Partier. Høire Lunge var fastvoxet til Brystvæggen, ogsaa her fandtes en Del aragtige, skifergraa Partier i Toppen, medens nederste Lap var temmelig mørk, forstørret, fast infiltreret og lufttom. I begge Lungers Bronchier var der en Del mukopurulent Vædske. Underlivsorganerne var i det Hele taget temmelig smaa, især Milten og Nyrerne; ved sidstnævnte var Kapselen noget vanskelig afløselig; Overfladen lidt ujævn og Kortikalsubstansen meget smal; Tegningerne utydelige. Urinblæren var temmelig stor med Antydning til trabekulær Struktur. Hjernens tynde Hinder var temmelig ødematøse, specielt paa venstre Side fra Temporallappen og bag-

over til Occipitallappen, her var de ogsaa noget vanskelige at afløse. Hele øverste Halvpart af Temporallappen fandtes omdannet til en gullig, halv gelatinøs, slap Masse. Hjernens Kar i det Hele taget stærkt ateromatøse; dens Vægt var 1 100 Gram.

L.-No. 2411. En 63 Aar gammel Bødker, der indkom i Asylet 4de Mai 1900, overflyttet fra Bergens Tvangsarbejdsanstalt, hvor han de sidste Par Maaneder havde været plaget af nedtrykt Sindsstemning med Ængstelse og Forfølgelsesforestillinger. Han havde der gjort et Suicidiumsforsøg og herunder tilføjet sig et Saar paa Halsen, hvorfor han overflyttedes til Byens Sygehus og behandledes der, til Saaret var tilhelet. Efter Tilbagekomsten til Tvangsarbejdsanstalten viste hans Sindstilstand sig uforandret, han havde ofte stærke Anfald af Angst og Skjelven og maatte snart indlægges paa Asylet. Under Opholdet her var han tung og misstemt, faamælt, forklarede sig forbeholdent; vilde oftere nødigt tage Næring til sig. Flere Gange fik han pludselige Anfald med stærk Skjelven over hele Kroppen, en enkelt Gang saa stærkt, at Respirationen blev besværet, og man maatte give ham en Morfininjektion. Han sløvedes efterhaanden mere og mere, vilde stadig ligge tilsengs; Kræfterne tog af, og udpaa Vinteren 1902 viste begge Lungetoppe sig angrebne. Der optraadte snart ogsaa en haardnakket Diarré, lidt Albumin i Urinen og Ødem i Underextremiteterne, og saadan holdt hans Tilstand sig, til han døde den 2den Marts.

Ved *Sektionen* viste Hjertet sig temmelig stort med blød og bleg Muskulatur. Paa Mitralklapperne og tildels paa de temmelig stive Aortaklapper saaes nogle graahvide, verrucøse Excrescenser; intima Aortæ adskillig fortykket. Venstre Lunge var stærkt ødematøs, lidt aragtig i Toppen; i øverste Lap var der nogle ertstore, graalige Fortykkelser. I høire Pleurahule fandtes ca. $\frac{1}{2}$ Liter blodtingeret Vædske. Høire Lunge viste sig adhærent til Brystvæggen i hele øverste Lap, der var gjennemsat af talrige Kaverner, fyldte med en skidden, mørk Masse; Væggene i disse Kaverner var dækkede af et noget fast, ostagtigt Belæg; Vævet forøvrigt diffust, ostagtigt, infiltreret. Begge Lungers Overflade var dækket af et fibrinøst, afskrabeligt Belæg. Milten var stor, bleg og blød, Leveren ligesaa; Nyrerne noget store og bløde, Kapselen let afløselig; paa Nyrernes Snitflade saaes talrige, graalige Striber og Punkter i Kortikalis. I de tynde Tarme var der flere næsten cirkulære Saar, der trængte igjennem inderste Muskellag; enkelte Tuberkler saaes hist og her. Mesenterialglandlerne var svulne. De tynde Hjernehinder noget ødematøse, overalt let afløselige; Gyri smale, Sulci temmelig store. Hjernens Vægt 1 200 Gram.

L.-No. 2533. En 29 Aar gammel Stud. art., der indkom i Asylet 21de Juni 1901. Han overflyttedes fra Kristiania Bys Sindssygeasyl, hvorfra meddeltes, at han var indlagt der fra Diakonhjemmet. Paa sidstnævnte Sted var han indkommen 3die Marts 1900 fra et Pensionat, hvor han boede, og var bleven syg under sin Læsning til Examen; forøvrigt var han ukjendt og kunde ikke forklare sig selv; om hans Familieforhold eller ham selv forøvrigt forelaa ingen Oplysninger, undtagen forsaavidt som man fandt hos ham en Lægeattest for,

at han led i høi Grad af Nervøsitet, samt nogle Papirer, hvoraf fremgik, at han tidligere havde faret tilsjøs. Saavel paa Sindssygeasylet som paa Diakonhjemmet havde han væsentlig ligget stille hen, talte aldrig. nægtede undertiden et Par Dage at tage Næring til sig og kunde da ogsaa forøvrigt vise sig lidt umedgjørlig. Der var dengang Udflod fra Urethra, Gonokokker var paavist i Urinen, der ogsaa indeholdt lidt Albumin. Paa venstre Bryst saaes et ca. 15 Cm.s Ar efter Empyemoperation. Under Transporten fra Kristiania til Bergen havde han været rolig og føielig, men taus og træg, og saadan var han ogsaa omtrent under hele Asylopholdet, om han end enkelte Gange kunde være noksaa umedgjørlig, naar man skulde stille med ham; saaledes maatte han en sjelden Gang fodres med Sonde. Han laa stadig tilsengs, ofte i halvt kataleptisk Tilstand, var i den sidste Tid jævnlig urenlig og meget sølet. I Midten af Marts 1902 begyndte han at hoste noget, men spyttede intet op; ved Undersøgelse fandtes da begge Lunger afficerede; senere optraadte ogsaa Diarré; det gik nu jævnt og hurtigt nedover med Kræfterne, og den 4de April afgik han ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertet stort og slapt, Muskulaturen tynd, Ventriklerne udvidede. Begge Lunger, især venstre, var gjennemsat af Tuberkler, i venstre Lunge fandtes ogsaa Kaverner. Milten var noget stor, mørk, lidt fast, tydelig trabekulær; Leveren noget blød og bleg. Nyrene noget store, mørke, faste, Kapselen nogenlunde let afløselig; Snitfladen noksaa mørk, viste liden Forskjel mellem Bark og Marv. I Tyndtarmen fandtes hist og her smaa lyse, halvt gjennemskinnelige Gryn samt nogen Injektion af Slimhinden; ingen tuberkuløse Affektioner af Mesenterialglandlerne. De tynde Hjernehinder var overmaade zarte og tilbøielige til at briste, naar de skulde løses af; forøvrigt intet abnormt makroskopisk ved Hjernen, hvis Vægt var 1470 Gram.

L.-No. 1069. En 62 Aar gammel Sypige, der indkom i Asylet 3die Mai 1880. Hun havde tidligere 2 Gange, i 1858—1859 og i 1863, begge Gange $\frac{1}{2}$ Aars Tid, været behandlet i Asylet. Der var ingen Sindssygdом i hendes Familie. Efterat hun sidste Gang var udskreven, opholdt hun sig hos sin Moder indtil dennes Død et Par Aar før hendes sidste Indlæggelse i Asylet. Efter Moderens Død blev hun mere og mere underlig, kunde ikke længere udføre sit Arbejde som Sypige tilfredsstillende, saa hun kunde ernære sig derved; hun ødelagde snart, hvad hendes Moder havde efterladt hende, og maatte understøttes af Fattigvæsenet; hun blev høist besynderlig i Manerer og Adfærd, blev til Latter og Moro for Gadegutterne og udsat for deres Forfølgelser, hvorved der foraarsagedes Oprin paa Gaden. Tilslut blev hun meget plagsom ved Paatrængenhed og hyppige Besøg hos Naboerne og maatte derfor atter indlægges i Asylet. I den første Tid var hun her i Almindelighed venlig og medgjørlig, meget pratende, leende og tøvet; hun deltog af og til, men ikke med nogen Stadighed, i Søm. Indimellem kunde hun faa kortvarigere Anfald af Uro og Heftighed, især naar hun ikke fik sine Ønsker opfyldte. I de senere Aar blev disse Anfald sjeldnere, hun var som oftest rolig, men tøvet og ugrei; hun hjalp mere stadig til med Søm, men kunde fremdeles en Gang imellem

blive heftig og opfarende, naar noget gik hende imod. Et Par Gange laa hun tilsengs for lettere Ildebefindende, deriblandt en Gang med lidt uregelmæssig Hjerteraktion, men i det Store og Hele taget var hendes Helbred god i legemlig Henseende. I sidste Halvdel af Mai 1902 blev hun liggende tilsengs med Hævelse i høire Underextremitet, især omkring Knæet; der var ogsaa flere temmelig store, varicøse Vener. Pulsen var lidt svag og uregelmæssig. Hævelsen varierede nu i Løbet af en Uges Tid i Størrelse, var enkelte Dage næsten borte for saa pludselig at vise sig igjen; en Dag var den mest fremtrædende midt paa Læggen. Temperaturen var ogsaa meget variabel, snart temmelig høi og snart igjen omtrent normal. 26de Mai optraadte Hold nedad i venstre Bryst; i Løbet af næste Dag faldt hun hurtig sammen og døde den 27de Mai om Eftermiddagen.

Ved *Sektionen* fandtes ved Undersøgelse af nogle Knuder paa høire Læg og Laar en hel Del Coagler, men ingen sikker Thrombedannelse. I Hjerterposen var der flere Spiseskeer klar, serøs Vædske; Hjertet temmelig stort med rigeligt Fædtbelæg og bleg Muskulatur. Paa Aortaklapperne og tildels Mitralklapperne en Del smaa, verrucøse Excrescenser; betydelige Kalkafleiringer i Aorta. I venstre Lungetop fandtes et fortykket Parti af Pleura, og under denne, paa Bagsiden af nedre Lap, flere Blodudtrædelser. Høire Lunge var noget liden, i sin Helhed luftholdig; i dens Arterie fandtes en Thrombe, der fuldstændig lukkede den; Thrombemassen forgrenede sig tildels ogsaa indover selve Lungen. Leveren var noget stor, fast, typisk Muskatlever. Nyrerne noget fedtdegenererede, med lidt ujævn Overflade og enkelte aragtige Inddragninger; Kapselen noget fasthængende. Ved Milt og Tarmkanal intet paafaldende, heller ikke ved Hjernen, naar undtages, at den var meget liden og dens Kar betydelig ateromatøse; den veiede 1030 Gram.

L.-No. 1460. En 46 Aar gammel Embedsmands Datter, der indkom i Asylet 13de Oktober 1892. En Broder var sindssyg. Selv havde hun været frisk i Opvæksten, havt gode Evner, men været af et noget heftigt Temperament. 6—8 Aar før Indlæggelsen paa Asylet reiste hun til Amerika, hun tog Kondition som Tjenestepige, fik haardt Arbeide og led ondt. Hun fik da et Anfald af Sindssygdom og var en kort Tid paa Asyl i Amerika. Efter Hjemkomsten herfra opholdt hun sig hos sin Fader, hjalp til med Husstellet etc., men begyndte snart at vise sig mistænkelig ligeoverfor Omgivelserne, troede Faderen, hendes gamle Veninder og andre Kjendte var under Indflydelse af Spiritisme, Elektricitet og lignende; hun begyndte at gaa oppe om Natten og forstyrrede Faderen samt blev uordentlig og ligegyldig med sin Klædedragt, Madstellet og andet, saa hun tilsidst maatte indlægges i Asyl. Under Opholdet her var hun næsten den hele Tid umedgjørlig, ligegyldig om sin Person, ofte skrigende og urolig, skjændende og truende, voldsom og angribende. Flere Gange spændte, slog eller forulempede hun paa anden Maade Vogtersker og Patienter. Hun nærede liden eller ingen Interesse for sit Hjem eller sin Familie. Kun ganske faa Dage indimellem kunde hun være nogenlunde medgjørlig og endog beskæftige sig lidt med Søm, men snart begyndte den gamle Tilstand igjen. De Par

sidste Aar var hun mere sløv og blev dermed roligere og mindre besværlig for Omgivelserne, medens hendes Urenlighed tiltog. Vaaren 1902 begyndte hun at skranke, spiste mindre og magredes af; hun hostede ogsaa en Del. Ved Undersøgelse viste begge Lungetoppe sig angrebne, og der fandtes talrige Tuberkelbaciller i hendes Expectorat. Fra Slutten af April blev hun liggende stadig tilsengs, og det gik nu jævnt nedover med hende, indtil hun den 19de Juni afgik ved Døden.

Ved *Sektionen* fandtes venstre Lunge fastvoxet til Brystvæggen; den var tillige fuld af talrige Kaverner med brokkede Masser; i venstre Pleurahule nedad var der en liden Ansamling af mukopurulent Indhold. I høire Lunge talrige, aragtige Foci og en Del Kaverner. Hjertet var noget stort, blegt, slapt. Paa begge Nyrers Overflade, der var noget inddragen, saaes smaa, graalige Punkter; Kapselen var hist og her vanskelig afløselig. Ved Lever og Milt intet paafaldende. I Tyndtarmens Slimhinde var der flere større og mindre ringformige Saar med smaa Tuberkler i Bunden. Hjernens tynde Hinder var betydelig ødematøse, let afløselige; Gyri temmelig tynde med noksaa store Sulci. Hjernens Vægt var 1 125 Gram.

L.-No. 2471. En 83 Aar gammel Enke, der indkom i Asylet 27de November 1900. Hun blev overflyttet fra Bergens Arbeidsanstalt, hvor hun var begyndt at blive urolig og at gaa oppe om Nætterne; havde været sløv i flere Aar forøvrigt. Under Opholdet paa Asylet var der aldrig nogen Rede paa hende, hun var fuldstændig sløv, uvirksom og ugrei, gik undertiden oppe om Nætterne eller laa og pratete med sig selv. Snart begyndte hun ogsaa at blive urenlig. Udover Vaaren og Sommeren 1902 blev Kræfterne daarligere, hun sad mest og sov eller døsede i en Stol hele Dagen. I Slutten af Juli begyndte hun at hoste; der viste sig snart Tegn paa en udbredt Bronkit; hun blev liggende tilsengs og afgik ved Døden den 5te August.

Ved *Sektionen* fandtes lidt klar, serøs Vædske i Hjerterposen; Hjertet lidt stort, rigelig Fedtaflering; Muskulaturen noget brun, temmelig blød. Klapperne betydelig fortykkede, noget rigide; Aortaklapperne ogsaa kalkinfiltrerede, især ved Basis; saavel Coronararterierne som Aorta stærkt ateromatøse. Begge Lunger, især opad, fastvoxede til Brystvæggen; i venstre Lungetop viste der sig flere aragtige, skifergraa Inddragninger, men ingen friske Tuberkler. Høire Lunge var noget hypostatisk og ødematøs. Af Bronchierne kunde udpresses en rigelig Mængde Muco-pus. Bronchialglandlerne var noget store, flere af dem ostagtig degenererede. Milten var meget liden, blød, og saa adhærent til Omgivelserne, at den tildels gik itu under Udtagelsen. Leveren viste Antydning til Snørelever. Venstre Nyre noget mindre end høire; Kapselen var tildels fasthængende; der saaes en hel Del aragtige Inddragninger paa Overfladen, ligesaa paa høire Nyre, men i mindre Grad. I venstre Nyrebækken, der var noget injiceret, var der en næsten bønnestor Sten. Urinblærens Slimhinde var ogsaa lidt injiceret. De tynde Hjernehinder fandtes ødematøse, let afløselige; Gyri tynde og Sulci store og dybe. Hjernekarrene stærkt flækkevis fortykkede. Hjernesubstansen i det Hele taget bleg; Ventriklerne noget store. Vægt 980 Gram.

L.-No. 1254. En 82 Aar gammel Enke, der indkom i Asylet 15de April 1891, overflyttet fra Rosenberg Asyl, hvor hun havde været behandlet siden 1883. Hendes Tilstand holdt sig under hele Asylopholdet ganske uforandret, hun var heftig og skjændende ligeoverfor Omgivelserne, vilde mest holde sig for sig selv, taalte ingen Tilnærmelser, heller ikke, at man undersøgte hende, naar hun feilede et eller andet. I de sidste Par Aar var hun dog noget mere medgørlig, kunde undtagelsesvis endog beskæftige sig lidt med at strikke, men var dog som oftest misfornøiet og knurrende. I 1900 laa hun en Tid tilsens med ikterisk Farve af Huden og smaa Mængder Galdefarvestof i Urinen, men vilde som sædvanlig ikke lade sig undersøge og kom sig snart igjen. Udpaa Sommeren 1902 begyndte hun at tage af i Kræfter, spiste daarligere, klagede oftere over Ildebefindende, og i Begyndelsen af September optraadte igjen gullig Hudfarve. Det gik en Tid lidt op og ned, indtil hun fra Oktober Maanedes Begyndelse maatte holde Sengen og blev nu stadig daarligere, Brækninger stødte til, saa hun efterhaanden fik vanskeligere for at beholde Maden og magredes mere og mere af; en enkelt Gang havde hun en ganske sortfarvet Afføring. Hun var dog lige til det Sidste temmelig afvisende og vilde ikke vide af nogen Undersøgelse. Hun døde den 6te November.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertet noksaa stort, med rigelig Fedtafleiring, bleg, brunlig, noksaa fast Muskulatur; betydelig Arteriosklerose af Coronararterierne; Kalkafleiringer ved Mitralklappernes Basis. Selve Klapperne var fortykkede; paa Randen af dem fandtes et Par smaa, verrucøse Excrescenser, nogle lignende og lidt større paa Aortaklapperne, der ogsaa var betydelig forkalkede; særlig var der meget betydelige Kalkafleiringer i Aorta abdominalis. I intima Aortæ fandtes en Del Fortykkelser. Lungerne var ødematøse, i venstre Lungetop en aragtig Inddragning og en lignende i nederste Lap. Der var et hæmorrhagisk Belæg paa Peritoneum omkring Leveren; flere af Underlivsorganerne fandtes sammenvoxede med sine Omgivelser, saaledes Leverens Overflade og Milten. I Leveren, der var overfyldt af Galde, saaes i Nærheden af Galdeblæren et næsten nødstort, lyst, blødt Parti og i Duodenum en lignende Tumormasse af omtrent en Spansknøds Størrelse, der fortsatte sig ind gennem den tilloddede Pankreas i 1 Cm.s Udstrækning, og som mikroskopisk viste sig at være Carcinom. Miltens Kapsel var stærkt fortykket. Nyrene viste sig meget smaa, cystøst degenererede med udtalte, arteriosklerotiske Forandringer. De pacchionske Granulationer paa høire Side var sammenvoxede med Hjernebinderne og Hjerneoverfladen; Hjernekarrene var stærkt arteriosklerotiske; Hjernen i det Hele taget liden og atrofisk med store Sideventrikler. Vægt 950 Gram.

L.-No. 2565. En 16 Aar gammel Gaardmandssøn, der indkom 15de September 1901. Der var nogen Sindssygdом i hans Familie, og hans Forældre angaves begge at være lidet begavede. Selv skulde han have haft meget gode Evner og været frisk indtil $\frac{1}{2}$ Aars Tid før Indkomsten i Asylet, da han begyndte at blive nervøs og menneskesky. Senere blev han mere urolig, gjorde Rømningsforsøg, truede med Kniv, med Selvmord o. s. v. I Asylet var han omtrent hele Tiden stille og rolig, men meget tung og træg; Svarene maatte

som oftest formelig trækkes ud af ham. En kort Tid deltog han i Vedskjæring, men det blev ikke stort dermed. Udover Vaaren 1902 begyndte han at spise daarligere, der kunde af og til gaa flere Dage itræk, da han ikke vilde smage Mad, saa han maatte undertiden sondefodres; men naar dette var gjort en Uges Tid begyndte han igjen at spise selv; efter 2-3 Ugers Tid kom der da gjerne igjen en Periode med fuldstændig Næringsvægning; enkelte Gange ytrede han Frygt for, at der var Gift i Maden. Sidst i Oktober fik han pludselig en Hæmoptyse, og det gik nu meget hurtigt nedover med ham; snart viste der sig tydelig Strabismus convergens, han henlaa stadig i en soporøs Tilstand og afgik ved Døden den 10de November.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertermuskulaturen noget bleg og slap. Venstre Lunge var ødematøs; paa flere Steder fandtes Blod; i dens øvre Lap nogle faa friske Tuberkler. Høire Lunge var fastvoxet til Brystvæggen; nedad i samme var der et afkapslet, ostagtigt Parti mellem Pleurablade, desuden paa Overfladen hist og her flere smaa Tuberkler i Pleura pulmonalis. I selve Lungen adskillige friske Tuberkler, men ingen Kaverner. Bronchialglandlerne var betydelig svulne, ostagtige, og paa et Sted saaes Gjennembrud til den Bronchus, der fører til høire Lunge, hvor der saaledes fandtes et Saar; ingen anden Aarsag til den opstaaede Hæmoptyse kunde paavises. I Mediastinum anticum, specielt opad, saaes flere ostede Glandler. Der var stærk Svulst af Mesenterialglandlerne og Glandlerne i Hilus hepatis, forøvrigt intet ved Lever, Milt eller Nyrer. I de tynde Tarme fandtes smaa, tuberkuløse Saar. De tynde Hjernehinder var injicerede, vanskelig afløselige. Hjernemassen var overmaade blød. Paa Basis, specielt omkring Chiasma nervor. optic., fandtes et sero-fibrinøst Exsudat, der fortsatte sig nedover i Rygmarvens Hinder. Nogle enkelte Tuberkler kunde paavises langs Arteria fossæ Sylvii. Ventriklerne var stærkt udvidede og indeholdt en Mængde Cerebrospinalvædske; med dette Indhold veiede Hjernen 1650 Gram.

L.-No. 1347. En 37 Aar gammel Fisker, der indkom i Asylet 26de Oktober 1891, overført fra Gaustad Asyl, hvor han havde været behandlet siden 1889, da han overflyttedes did fra Bodsfængslet i Kristiania. Under Opholdet paa sidstnævnte Sted var han begyndt at vise sig urolig og heftig, talte usammenhængende etc., hvorfor han indlagdes paa Gaustad. Her havde han som oftest forholdt sig rolig, men intet villet tage sig til; en Gang havde han dog truet med at ville slaa en Medpatient ihjæl, en anden Gang gjort et mislykket Rømningsforsøg; forøvrigt i Almindelighed været taus og indesluttet. Her paa Asylet var han de første Aar fjollet og tøvet, der var ingen Rede paa ham; ofte kunde han dog i længere Tid deltage i forskjelligt Slags Arbeide; kun en sjelden Gang optraadte han truende; saaledes vilde han engang under Arbeidet gaa løs paa en Medpatient med en Spade. I de senere Aar sløvedes han mere og mere, det blev ikke noget med hans Arbeide, han sad tilsidst stadig foroverboiet paa samme Plads med et fjollet Smil og svarede ikke. Han blev ogsaa efterhaanden meget sølet og urenlig. Sidst i August 1902 mærkede man, at han mistede Madlysten, tog af i Kræfter og magredes adskillig, han

hostede ogsaa en Del, men spyttede intet op. Ved Undersøgelse fandtes venstre Lunge adskillig angreben, et Par Maaneder senere viste ogsaa høire Lunge sig afficeret. Det gik derefter hurtig nedover med ham, og han døde 21de November.

Ved *Sektionen* fandtes i Hjerteposen en hel Del klart Serum. Hjertet noget stort og slapt med tynd Muskulatur; Mitralklapperne noget fortykkede i Randen. Begge Lunger var fastvoxede til Brystvæggen; de viste sig gennemsatte af talrige Tuberkler, Tuberkelgrupper og enkelte Kaverner med ostagtigt Indhold. Glandlerne i Mediastinum var ostagtigt infiltrerede. Milt og Lever bleg og blød. I Underlivshulen var der en hel Del klar, serøs Vædske. Nyrene var meget blege og faste; Kapselen vanskelig afløselig; Snitfladen bleg, Barksubstansen smal og Tegningerne utydelige. I de tynde Tarme fandtes en hel Del smaa Saar med ujævne Rande og Bund; Tuberkler saaes ogsaa paa den serøse Flade. Mesenterialglandlerne mange Steder ostagtig degenererede. Dura mater var meget tyk; i Septum longitudinal. fandtes et 6 Cm. langt, forkalket Stykke. De tynde Hinder ødematøse, let afløselige. Hjernens Sulci meget dybe; Hjernesubstansen i det Hele taget bleg. Vægt 1300 Gram.

L.-No. 2641. En 31 Aar gammel forhenværende Tobaksarbejder, der indkom i Asylet 10de Mai 1902. Han tilhørte en belastet Familie, havde altid havt daarlige Evner, været «underlig» i ca. 15 Aar, men snil og medgjørlig. Han havde ikke paa lang Tid kunnet arbejde; saasart han viste sig paa Gaden, havde han i de senere Aar altid været til Moro for Gadegutterne og udsat for deres Drillerier. Alligevel beholdt Forældrene ham hjemme indtil 1 Uges Tid før Indlæggelsen i Asylet, da der, angivelig efter en heftig Skræk, indtraadte en Forværrelse i hans Tilstand; han blev søvnløs, ængstelig, urolig og umedgjørlig, saa man maatte holde ham indestængt. Paa Asylet viste han sig fjollet og ugrei, snart smilende og fornøiet, snart mismodig, grædende og sutrende. Undertiden kunde han ogsaa blive meget urolig, troede, at en af de andre Patienter var den Onde o. s. v. Han var ogsaa ængstelig, naar man skulde foretage noget med ham, strittede imod enhver Undersøgelse. I Slutten af Juni fik han en Diarré, som recidiverede Gang paa Gang hele Sommeren udover og tog adskillig paa hans Kræfter. Fra Begyndelsen af November vedvarede den uophørlig, medens der samtidig viste sig Ødem i noksaa høi Grad i begge Underextremiteter. Han blev liggende tilsengs, blev mere og mere sløv og var stadig urenlig. Under tiltagende Svækkelse døde han 27de November.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertemuskulaturen lidt slap, brunlig. I begge Lunger noget Ødem; muco-purulent Indhold i Bronchierne. I Underlivshulen fandtes en hel Del melkeagtig Vædske. Leveren noget stor, Antydning til Muskat-lever. Milten stor, fast, mørk, tydelige Follikler. Nyrene store, bløde, let afløselig Kapsel. I de tynde Tarme stærk Injektion af Slimhinden, men ingen Ulcerationer; Mesenterialglandlerne noget svulne, men blege, Ventrikelslimhinden meget bleg. De tynde Hjernehinder betydelig ødematøse. Ved Hjernens Basis

rundt Chiasma fandtes et sparsomt, sero-fibrinøst Exsudat, ligesaa rundt Pedunculi; paa Convexiteten saaes smaa Gryn i Pia. Vægt 1360 Gram.

L.-No. 2514. En 77 Aar gammel Skrædder, der indkom i Asylet 2den Mai 1901. Han havde sluttet som Skrædder 2—3 Aar før; derefter blev han stadig sløvere, indbildte sig, at han fremdeles var i Arbejde, gik oppe om Natten, vilde have fat i Naal, Traad og Sax, hvormed han klippede itu, hvad han fik fat paa etc. Han blev let hidsig og truende mod Konen, saa han stadig maatte passes. Paa Asylet var hans Tilstand den hele Tid temmelig uforandret, han var fuldstændig desorienteret, sløv og ugrei; den første Tid oftere urolig, heftig og umedgjørlig, senere roligere, fornøiet og smilende; han laa ofte og fingrede paa Sengetæppet, som om han brugte Naal og Traad. I Midten af December 1901 faldt han en Nat, da han i Forvirring var gaet op af Sengen, overende paa Gulvet og paadrog sig en Fractura colli femoris, hvorefter han blev liggende stadig tilsengs. Hans Tilstand holdt sig nu ganske uforandret til Høsten 1902, da han et Par Gange ganske pludselig fik et Slags Collapsanfald med liden, uregelmæssig Puls, kjølige Extremiteter og meget bleg Ansigtssfarve. Han kviknede dog snart til igjen og var atter som sædvanlig. Sidst i December fik han igjen et lignende Anfald, og nu gik det jævnt nedover med ham, han henlaa et Par Dage ganske bevidstløs og døde den 26de December.

Ved *Sektionen* fandtes Hjertet noget lidet og slapt, med betydelige Kalkafleiringer i Karrene; Muskulaturen tynd. Mitralklapperne var stærkt fortykkede i Randene, desuden var der vorteformige Excrescenser paa den mod Ventriklerne vendende Flade, paa Aortaklapperne, især ved deres Basis, samt i Begyndelsen af Aorta; denne var tæt besat med ateromatøse Plaques, især Aorta abdominalis. Lungerne var meget mørke, forøvrigt intet ved dem, heller ikke ved Milt eller Lever. Venstre Nyre var lidt større end normalt, fast; Kapselen vanskelig afløselig, Overfladen ujævn; Barksubstansen smal, Tegningerne utydelige; det samme var Tilfælde med højre Nyre, der imidlertid var formindsket, neppe halvt saa stor som venstre. De tynde Hjernehinder var stærkt ødematøse, let afløselige, Gyri flere Steder smale med dybe Sulci, der udvidede sig til ødemfyldte, større Rum. Hjernekarrene paa Basis var tydelig sklerotiske og excentrisk fortykkede. Hjernesubstansen var i det Hele meget bleg, alle Kaviteter betydelig udvidede og vædskefyldte. I højre Centralganglion fandtes et lidet, neppe ertstort, cystøst Parti med gulbrune Rande, ligesom Hjernevævet omkring havde en gulagtig Farve. Hjernen veiede med de ødemfyldte Hinder og fyldte Ventrikler 1200 Gram.

En Kone, der indkom i Asylet 30te Mai, fødte 21de November et fuldbaaret Pigebarn. Hun nærede ingen Interesse for Barnet, ligesom Fødselen ikke synes at have haft nogen Indflydelse paa hendes Sindstilstand. Barnet blev hjemmedøbt af Asylets Prest og senere udsat til Forpleining paa Landet, da Forholdene i Konens Hjem ikke var saadanne, at Barnet kunde forpleies der.

Tvangsmidler har i Aarets Løb ikke været anvendte i Asylet. Selvmord eller

Ulykkestilfælde er ikke forekommet. 1 Mand undveg fra Gaardsarbeidet, men blev næste Dag hentet tilbage til Asylet fra en af Bygderne i Byens Nærhed, hvor han havde begivet sig hen.

Ekstrakt af Neevengaardens Sindssygeasyls Kasseregnskab for Aaret 1902.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Neevengaarden.

Indtægt:

		Kr.
1.	Beholdning ved Aarets Begyndelse:	
	I Kontanter.....	Kr. 22 355,32
	Restancer.....	« 4 620,71
	Madvarer, Brændsel og andre Forbrugsartikler	« 3 706,78
		<hr/>
		30 682,81
2.	Kurpenge.....	130 711,88
3.	Beklædningspenge.....	11 388,64
4.	Diverse Indtægter.....	5 870,71
5.	Godtgjørelse ifølge Revisionsantegnelse.....	11,14
		<hr/>
		178 665,18

Udgift:

		Kr.
1.	Lønninger.....	27 913,66
2.	Barbering og Extraleietjeneste.....	514,27
3.	Brændsel.....	11 126,40
4.	Belysning.....	3 034,43
5.	Renhold.....	1 097,54
6.	Kontorudgifter.....	524,02
7.	Vedligehold og Fornyelse af Inventar.....	3 703,60
8.	Bespisningen.....	50 735,02
9.	Patienternes Beklædning.....	5 298,41
10.	Patienternes Adspredelse og Arbeidsopmuntring.....	1 990,71
11.	Medicin, Instrumenter, Bøger.....	847,82
12.	Forskjellige Udgifter.....	7 626,03
13.	Brandkontingent og Vedligehold af Bygningerne.....	3 262,56
14.	Forrentning af Anlægskapitalen.....	28 213,46
15.	Beholdninger ved Aarets Udgang:	
	Madvarer, Brændsel og andre Forbrugsartikler	Kr. 6 680,84
	Restancer.....	« 3 012,98
	Kontanter.....	« 23 083,43
		<hr/>
		32 777,25
		<hr/>
		178 665,18

Af Asyllæge Loofts Beretning for Rosenberg Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg.

— — De i Aarets Løb Døde var:

1. H. D. G., 75 Aar gammel, Husmand fra Overhallen. Han indkom i Asylet den 13de September 1901. Amentia. Han var tidligere behandlet i Rotvold Asyl fra 1ste Marts til 4de April 1896 og i Rosenberg Asyl fra 1ste Oktober 1898 til 10de April 1899.

Samme Sommer, som sidste Indlæggelse i Rosenberg Asyl fandt Sted, havde han lidt meget ondt som Gjæter paa Fjeldet, derefter brød Anfaldet ud med Forvirring, Hallucinationer og Uro. Under første Del af Asylopholdet var han forvirret og hallucineret, senere blev han klar og var orienteret og rolig; men legemlig svag og kraftløs. Fra 5te Januar 1902 af maatte han ligge tilsengs, havde Brækninger og taalte ingen Næring; han døde den 10de Januar 1902.

Obduktionen viste: Sklerose og Ateromasi af Hjernens Kar, forresten intet makroskopisk mærkbart ved Hjernen. Hjertet var stort og slapt. Lungerne viste intet abnormt. Begge Nyrer viste granulær Atrofi. Iøvrigt frembød Obduktionen intet at bemærke.

2. C. N.datter, 60 Aar gammel, Sypige fra Arendal; indkom i Asylet den 30te Juni 1877, overflyttet fra Gaustad Asyl. Dementia. Hun var sindssyg fra Pubertetsalderen af, periodisk maniakal; Urotogterne holdt sig periodevis lige til hendes Død, men med Aarene indtraadte mere og mere udtalt Dements. Udover Vinteren 1901—1902 skrantede og hostede hun, maatte mod Nytaarstider 1902 tilsengs, og fysikalsk Undersøgelse af Brystet viste Infiltration af højre Lunge. Hun døde den 13de Januar 1902.

Obduktionen viste: Tuberculosis pulm. dextri et nephritis chronica.

3. K. R. O., 50 Aar gammel, Sliberimesters Hustru fra Skien; indkom i Asylet den 17de Januar 1898. Dementia. 2 Aar før Indkomsten begyndte Sindssygdommen samtidig med en Øienlidelse (Amblyopi med røgformig Fordunkling af Øienhinden). Sygdommen ytrede sig for en Del med

Storhedsidéer og Uro, for en Del med uberegnelige, paafaldende Handlinger, der tildels tenderede mod Suicidium; efterhvert Aandssløvhed. I Asylet tiltog Aandssløvheden jævnt, hun blev lammet paa begge Underextremiteter, var blind, urenlig og havde oftere apoplektiforme Anfald. Et stærkt saadant Anfald, ledsaget af Coma, bukkede hun under for den 12te April 1902.

Obduktionen viste: Ateromasi af Hjernens Kar. Stærk Fortykkelse af de tynde Hinder, der i stor Udstrækning er sammenvoxne med Hjernens Overflade. Intet forresten mærkbart ved Hjernen. Nogen serøs Vædskeansamling i Hjernens Ventrikler. Begge Nyre er granulær atrofiske. Iøvrigt intet mærkbart ved Obduktionen.

4. J. A. E. Y., 44 Aar gammel, Gaardmand fra Hornindal. Indkom den 19de November 1894. Dementia. Sindssygdommen begyndte Høsten 1893 efter Hjemkomst fra Amerika. Han var deprimeret af Sindsstemning og led af hypochondriske Vrangforestillinger. I Asylet udviklede der sig efterhaanden flere og flere Vrangforestillinger, blandt andre ogsaa om Forfølgelse; Urotogter var oftere tilstede; Aandssløvhed udviklede sig jævnt Aar for Aar. Fra Slutten af Januar 1902 begyndte han at blive legemlig svag og maatte jævnlig ligge tilsengs. Han døde den 29de April 1902.

Obduktionen viste: Tuberkulose i begge Lunger. Forstørrelse og Fedtdegeneration af begge Nyre.

5. J. H. S., 40 Aar gammel, Arbejder fra Skouger; indkom i Asylet den 9de Mai 1891. Melancholia. Han blev overflyttet fra Gaustad Asyl, hvor han som Straffange var indlagt. I Rosenberg Asyl var han for det Meste indesluttet, stille og uvirksom; havde et lumskt Udseende; var af og til uberegnelig opfarende og voldsom, den sidste Tid stadig uvirksom. Den 3die Mai 1902 blev han syg og maatte lægges tilsengs; havde Brækninger; disse vedvarede ustanselig, indtil han collaberede og døde den 13de Mai 1902.

Obduktionen viste: Hjernehulheden: Hjernen er betydelig udvidet ved stærk Vædskeansamling i Ventriklerne; Kar, Hinder og Hjernesubstansen selv viser intet at bemærke. Brysthulheden: Lungerne viser intet at bemærke. Hjerterposen er stærkt dilateret af rigelig, serøs Vædskeansamling; Pericardiebladene viser mat Overflade; der er Fibrinafsætning omkring de store Kars Afgangssted. Hjerteret viser forresten intet at bemærke. Begge Nyre er granulær atrofiske. Iøvrigt viser Obduktionen intet at bemærke.

6. S. O., 50 Aar gammel, Skræddersvend fra Skien; indkom i Asylet den 13de Oktober 1892. Dementia. Han var tidligere behandlet i Eg Asyl, hvorfra han blev udskrevet i December 1891 til Privatforpleining. Han led af talrige, hypochondriske Vrangforestillinger samt Forfølgelsesidéer; paavirket af disse sidste var han indimellem truende og umedgørlig. Han arbejdede en Del. De to sidste Aar af Asylopholdet maatte han jævnlig ligge tilsengs paa Grund af asystoliske Symptomer af en gammel Hjertefeil. Fra Begyndelsen af Juni 1902 udviklede der sig meget stærk Asystoli med Vatersot, og han døde den 15de Juni 1902.

Obduktionen viste: Intet at bemærke ved Hjernebinderne. Hjernens Kar er sklerotiske og ateromatøse, hist og her sees smaa Aneurysmata paa Karrene. I Perikardiehulheden en rigelig, serøs Vædskeansamling; Hjertet selv er forstørret, Muskulaturen er fedtdegenereret. Aortaklapperne er stærkt fortykkede, den ene skrumpet ind til en liden Valk. I begge Pleurahulheder er der nogen serøs Vædskeansamling. Lungerne viser intet at bemærke. I Abdominalhulheden er der ansamlet en Del serøs Vædske. Mavepose og Tarme viser intet at bemærke. Milten er stor og fast, den viser flere gamle Ar. Begge Nyrer er granulær-atrofiske.

7. K. G., 69 Aar gammel, Arbejder fra Ibbestad. Dementia. Han indkom i Asylet den 29de Marts 1867. Under det lange Asylophold var han fuld af Vrangforestillinger, adskillig aandssløvet, stadig uvirksom, ofte urolig og umedgørlig, let irriteret og voldsom. Den 17de Marts 1902 fik han en Lungebetændelse i venstre nedre Lap; denne ledsagedes af en Pleurit, der ikke vilde gaa tilbage; efter jævnt Kræftetab døde han den 30te Juli 1902.

Obduktionen viste: Intet særligt makroskopisk at bemærke ved Hjernen eller dens Hinder. I begge Lungetopper er der gamle ostede, forkalkede Knuder. Paa venstre Side er Pleura pulmonalis stærkt fortykket, og der er rigelig, serøs Vædske ansamlet. I Hjerterposen nogen Vædskeansamling; begge Perikardiebladene er fortykkede og delvis sammenvoxede. Hjerterklapperne viser alle Tegn paa Sklerose. Begge Nyrer er granulær-atrofiske.

8. M. H. R., 41 Aar gammel, fhv. Sjømand fra Skaare. Indkom i Asylet den 21de April 1901. Dementia. Han var tidligere behandlet i Eg Asyl. Han var i Asylet urolig, mishandlede sig selv, rev itu Klæder; maatte jævnlig isoleres. Fra Slutten af December 1901 blev han syg, havde Smerter i Knæerne og kunde ikke gaa; der udviklede sig derefter en Svækkelse med Kontraktur af begge Underextremiteter, saa han til Stadighed maatte ligge. Fra August 1902 indtraadte der Ødeme, og han havde Smerter for Brystet. Han døde den 15de September 1902.

Obduktionen viste: Cavitas cranii: Ødem i Hinderne og adskillig Vædskeansamling i Ventriklerne. Forresten intet at bemærke. Cavitas pectoris: I begge Pleurahulheder er der nogen serøs Vædskeansamling. Ved Lungerne intet at bemærke. Perikardiehulheden er stærkt udvidet af serøs Vædske; begge Perikardiebladene er fortykkede og delvis sammenvoxede. Ved Basis omkring de store Kar sees en Del frisk Fibrinafleiring. Hjerterklapperne er normale. Hjertets Muskulatur er adskillig hypertroferet i venstre Ventrikelvæg, den er graagul af Farve; høire Ventrikelvæg er tynd, slap, gulfarvet. Leveren er stor — Muskatlever. Milten er stor og fast. Begge Nyrer er store, hyperæmiske og tildels fedtdegenerede. I Underlivshulheden er der nogen Ascites; forresten intet at bemærke.

9. K. G. H., 17 Aar gammel, Gaardbrugers Søn fra Gjerpen. Indkom i Asylet den 11te November 1901. Idiotia. Han var normal indtil det 4de Aar, da han begyndte at lide af epileptiforme Anfald; i Tilslutning til disse blev han Idiot. De epileptiforme Anfald gav sig efter nogle Aars Forløb;

men han var urolig, umedgørlig og urenlig. I Asylet maatte han særlig passes i enhver Henseende. Han var ved Indkomsten mager og saa daarlig ud, veiede 48 Kilogram. Fra Begyndelsen af Juli 1902 faldt han meget af, hostede og havde jævnlig Diarré. Han laa tilsengs fra den 7de Juli 1902, til han døde den 4de Oktober 1902. Af og til havde han i denne Tid Aftentemperatur, havde ustanselig Diarré.

Obduktionen viste: Hjernehulheden: De tynde Hinder hist og her fortykkede og adhærente til Hjernens Overflade. Lobi frontales er meget lidet udviklede. Forresten viser Hjernen intet særligt makroskopisk at bemærke. Brysthulheden: Begge Lunger er spredt infiltrerede med friske Tuberkelgrupper. Intet at bemærke ved Hjertet. Underlivshulheden: Mesenterialglandlerne er betydelig forstørrede og viser gamle, ostede Degenerationer. I Tarmene findes flere tuberkuløse Saar. Forresten viser Obduktionen intet at bemærke.

10. K. T. F., 42 Aar gammel, Gaardmandssøn fra Helleland. Indkom i Asylet den 2den Mai 1891. Epilepsia. Han var tidligere behandlet i Gaustad og Eg Asyler. Han var i Asylet dement, ødelæggende og urenlig, led af Prolapsus ani. Fra Juli 1902 begyndte han at lide af Diarré, hvorfor han længere Tider ad Gangen maatte ligge tilsengs; Diarréen varede udover Høsten og Vinteren, Kræfterne tog af, og han døde den 1ste December 1902.

Obduktionen viste: Gamle, tuberkuløse Afsætninger i Lungetoppene. Talrige, tuberkuløse Saar i de tynde Tarme og i Tyktarmen. Forstørrede og ostagtig degenererede Mesenterialglandler. Nogen Fedtdegeneration af Nyrene.

11. E. A. K., 76 Aar gammel, Gaardbruger fra Nore. Indkom i Asylet den 12te April 1883. Dementia. Han var tidligere behandlet i Gaustad Asyl. I Asylet var han sløv, fjollet, altid uvirksom, urenlig og af og til urolig. I de senere Aar faldt han mere og mere af, blev stov og stiv; fra Marts 1902 af fik han af og til Besvimelsesanfald. Fra 30te September 1902 af maatte han til Stadighed ligge tilsengs, var aldeles stov og meget urenlig. Han døde den 14de December 1902.

Obduktionen viste: Stærkt udtalt Sklerose af Hjernens Kar; forresten intet særligt at mærke. Intet at bemærke ved Lungerne. Hjertets Kar er stærkt forkalkede; samtlige Klapper skleroserede, i Aorta er der Kalkafsætning. Hjertets Muskulatur er slap og gulbleg. Begge Nyre er granulær skrumpede. Forresten viser Obduktionen intet særligt at bemærke.

Den geistlige Betjening ved Asylet er som tidligere udført ved Bibel-læsning én Gang om Maanednen.

Til Eiendommens Vedligeholdelse har været anvendt Kr. 1 736,08; til Inventariets Vedligeholdelse Kr. 1 008,64.

Beholdning og Restancer udgjorde ved Aarets Begyndelse Kr. 24 988,16 og ved dets Slutning Kr. 27 329,51, hvoraf i Banken og i Kasse Kr. 2 872,55.

De Forbedringer paa Kvindeafdelingen, hvorom man var bleven enige, kunde desto værre paa Grund af Veirforholdene ikke blive udførte i det forløbne Aar, men skal blive helt gennemførte, saasnart Veiret tillader det.

Af Asyllæge Einar Martens' Beretning for Mølleødal Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal.

Sundhedstilstanden har i Aarets Løb været god.

Følgende afgik ved Døden:

1. M. T. G., 62 Aar gammel, ugift Kvinde, havde fra 5te December 1881 til 3die Juli 1884 været behandlet paa Eg Asyl for Dements. Udskreven derfra som uhelbredet, blev hun udsat i privat Forpleining, men maatte i 1890 paa Grund af tiltagende Uro og Voldsomhed atter indlægges i Asyl. Tilstanden holdt sig her omtrent uforandret, indtil hun pludselig døde den 13de Januar. Ved Sektionen fandtes Tuberkulose i Lunger og Tarmkanal, hvorpaa ingen Symptomer i levende Live havde henledet Mistanken.
2. O. J. M., 52 Aar gammel, Fabrikarbeiderske, led af Melankoli og Hang til Selvmord som Følge af ulykkelig Kjærlighed. Efter et Par Aars Ophold paa Neevengaarden, hvor hun blev indlagt 26de September 1899, overførtes hun til Møllendal Asyl; her forblev hun til sin Død den 21de Februar. Ved Sektionen fandtes Tuberkulose i høire Lunge og Tarmkanalen.
3. H. J. S., 72 Aar gammel, Husmand, havde paa Grund af Drik maattet gaa fra sin Fædrengaard. Omtrent 4 Aar før Indlæggelsen i Asylet fik han pludselig et Anfald af Sindssygdom; Anfaldene gjentog sig hver Vaar og var af forskjellig Varighed. Som Følge af deres Tiltagen i Voldsomhed, indlagdes han 8de Mai 1900 paa Møllendal, hvor en Søn af ham ogsaa var Patient. Han døde den 29de Marts af Hjertelammelse. Ved Sektionen fandtes kun Anæmi af samtlige Organer.
4. M. O. S. U., 26 Aar gammel, Gaardmandssøn, indlagdes 1ste Oktober 1901 i Asylet paa Grund af Dements, som pludselig var udbrudt nogle Maaneder iforveien. Han døde 18de April. Ved Sektionen fandtes der en Udbygning af Hjernen paa høire Side lidt foran Midtpartiet; Hinderne let afløselige. Ved Snit udtømtes et tykt, grønligt Pus uden bestemt Lugt. Absces-

hulen var omtrent af et Hønsægs Størrelse og Indsiden beklædt af en ca. 1 mm. tyk Membran. Den graa Substans i Ganglierne og Kortikalis var trykket noget tilside, men berørtes forøvrigt ikke af Abscessen, der helt laa i den hvide Substans.

5. A. L. A., 23 Aar gammel, Tjenestegut, havde smaa Evner, var henfalden til Drik og var lidt efter lidt bleven mere og mere underlig af sig. Nogle Maaneder før Indlæggelsen i Asylet (30te Januar 1902) laa han flere Uger tilsengs for Pleurit; efterhvert som han bedredes for denne Sygdom, tiltog Sindssygdommen (Dements). Han døde 3die November. Ved Sektionen fandtes Tuberkulose i Lunger og Tarmkanal.
6. P. C. T., 48 Aar gammel, Tjenestegut, var paa Grund af ulykkelig Kjærlighed og Syfilidofobi bleven stille og indesluttet af sig og derpaa efter en overstadig Beruselse urolig og hallucineret. Han indlagdes 25de Juni 1891 paa Gaustad, hvorfra han efter henved et Par Aars Ophold udskreves som uhelbredet. Da han under nogle Ugers Forpleining i sin Hjembygd mistænkte sine Værtsfolk for at ville forgifte ham og derfor truede med Selvmord, indlagdes han atter i Asyl, hvor han forblev til sin Død den 6te November. Ved Sektionen fandtes Kræft i Mave og Lever.

Økonomisk Beretning for Møllendal Asyl.

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Møllendal.

Indtægt:

	Kr.
Indtægt.....	40 915,59

Udgift:

	Kr.
Lønninger (inkl. Prest, Bestyrer, Vikar og Inspektør	9 200,00
Bespisningen for Patienterne	16 752,00
— for Tjenerne	3 000,00
Brænde.....	3 200,00
Belysningen, Gas, Lys og Petroleum.....	500,00
Inventarieanskaffelse	600,00
Renter.....	2 500,00
Skatter og Assurance	1 120,00
Grundleie og Telefon	480,00
Aalegræs og Halm	620,00
Vask, Sæbe og Soda	490,00
Reparationer.....	1 020,00
Tobak og Feining	450,00
Kjørsel	500,00
	40 432,00

Diverse, Medicin etc. ikke medregnet.

Af Asyllæge Hans Evensens Beretning for Trondhjems Hospitalsstiftelses Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem.

Sundhedstilstanden har været god.

Af de 4 *Døde* var de to omkring 80 Aar gamle.

Hos den ene af disse, en 81-aarig Kaarkone (L.-No. 1045), var Sygdommen begyndt i 66-Aars Alderen med Hovedpine og «Nervesvaghed», hvortil der efter Tabet af en Søn sluttede sig Rastløshed med korealignende Rykninger i hele Legemet og daarlig Søvn; hun fik Bekymringer for sin Salighed og Selvmordstanker. Hun indkom 5te November 1888 som lidende af Melankoli; Tilstanden bedredes; der var ingen Tegn til Sløvhed, og hun udgik «helbredet» 2den Februar 1889. Det varede imidlertid ikke længe, før hun var lige daarlig igjen, og hun indlagdes paany 16de August 1889. Rykningerne og Søvnløsheden gav sig snart; hun befandt sig taalelig vel, om hun end var mat og havde Hovedpine, og vilde helst forblive i Asylet; ved Tale om Hjemsendelse blev hun urolig, søvnløs og ængstelig. I Løbet af de følgende Aar var hun endel sygelig; der paavistes Hjertefeil hos hende, og hun plagedes ofte af astmatiske Besværigheder. I Mai 1902 blev hun sengeliggende, var ofte lidt uklar, tidvild og ængstelig; der kom Asystoli med universelle Ødemer og Albuminuri. I Begyndelsen af Juli optraadte Tegn paa en arteriosklerotisk Sløvhedstilstand; hun havde ondt for at tale, smaasnakkede meget ved sig selv, men fik ofte ikke frembragt anden Lyd end ba-ba, fik Maden let i Vrangstrube, følte sig luset paa Ryggen, kjendte ikke Omgivelserne mere, havde ingen Rede paa Tiden, lod sig suggerere Besøg o. l. og fabulerede videre paa det opgivne Thema. Tilstanden var noget vaxlende; en Dag kunde hun strax gaa med paa, at Græsset var blaat, en anden vilde hun ikke indrømme, at Sneen var sort, sagde først, hun huskede ikke, hvad den var, men siden, at den vel heller var hvid, og vilde ikke tro, at hun havde stjaalet og skulde i Straf; «hun

vidste ialfald ikke af det». Besvarelsen selv af enkle Spørgsmaal voldte hende Besvær; et Udtryk for hendes Følelse af Træthed var ogsaa hendes stadige Bøn om at faa lægge sig, idet hun altid glemte, at hun laa. Kræfterne aftog efterhaanden, indtil hun døde 18de Juli. Ved *Sektionen* fandtes Dura fastheftet til Hjerneskinden og var tyk som Læder. Ogsaa de tynde Hinder var fortykkede med hvidlige Striber og stod udspilet af Serum over de brede Furer. Hjernevindingerne var smale, og der var betydelig Atrofi af den graa Substans. I Baghovedlappen paa venstre Side et brungult Emollitionsfokus. Alle Arterier var i høi Grad stive og flekkede og stod gabende ved Overskjæringen.

Ved *mikroskopisk* Undersøgelse fandtes mere og mindre fremskredne arteriosklerotiske Forandringer i de fleste større Hjernearterier. Enkelte viste jævn Fortykkelse saavel af den elastiske Membran, som kunde være dobbelt eller ledsaget af tykke Drag nydannede elastiske Fibre, som af Muskelhinden (elastiske Fibre og Bindevæv, medens Muskelcellerne var faatallige) og Adventitia (udelukkende Bindevæv). I andre var der en kolossal Bindevævsfortykkelse af Adventitia alene. Det elastiske Væv, som fyldte Pladsen mellem Endotelet og Muskelhinden, kunde i enkelte Arterier udgjøre $\frac{9}{10}$ af hele Karvæggen Tykkelse; Muskelhinden var da reduceret til et ganske smalt Baand med et Par Rader Celler. I de aller fleste større Arterier var det kommet til Dannelse af et intermediært Lag mellem Endotelet og den indre elastiske Membran; dette Lag, som voxede ind i Lumenet, kunde være jævntykt Aabningen rundt, saa der alene i Midten blev en ganske smal Kanal tilbage, eller det holdt sig hovedsagelig til den ene Halvdel eller et Segment af Karvæggen. Medens det nydannede Væv i den Del, som vendte mod Endotelet, intetsteds var regressivt forandret, var Partiet, der stødte til den elastiske Membran, for det Meste henfaldt og indsat med Kalksalte, dels i Form af Naale, dels i tykkere Klumper. Hvor det intermediære Lag indtog det Meste af Karrets Tværsnit, var Muskelhinden oftest i høi Grad atrofisk.

Ogsaa endel *Vener* havde fortykket Væg med talrige Kjerner i Adventitia; Fortykkelsen bestod af Bindevæv; der var ingen Forøgelse af de elastiske Fibre.

De mindre Kar i Pia viste ingen udpræget Forandring; i enkelte var der nogen Bindevævsfortykkelse. Det samme gjaldt de smaa Arterier i Hjernebarken; i den forøvrigt cellefattige Adventitia fandtes endel Pigment, men ikke i større Masser. Hverken i Pia eller Barken fandtes hyalinsklerotiske Arterier. Endel meget vide Kapillærer syntes nydannede; ved Endotelkjerneerne var der intet særligt at mærke, uden at den tilgrænsende Del af Cellelegemet tildels var synligt; enkelte Kjerner viste 2—3 «Draaber» med tydelig mørktfarvet Begrænsning.

Der var en ikke ringe Forøgelse af *Glia*-Elementer i Barksømmen, der var bredere end normalt. Foruden de smaa mørke, regressivt forandrede Glia-kjerner, fandtes talrige, aflange eller uregelmæssig formede, store lyse Kjerner med i Regelen randstillet Kjernelegeme og synligt Protoplasma, der indeholdt lyst, gult Pigment. Enkelte havde Udseende af Edderkopceller. De fortsatte sig gennem Pyramidecellelaget, hvor de fleste Gliakjerner dog var mindre

og mørkere. I Marven, hvor Kjernernes Antal var tydelig forøget, optraadte de store lyse Kjerner sjeldnere; Hovedmassen udgjordes af middels store, mere eller mindre runde, lidt mørke Kjerner, omgivet af et Cellelegeme, hvoraf alene den yderste Begrændsning var synlig i *Nissl*-Præparatet. Her saaes det lyst gule Pigment fortrinsvis udenom de store lyse Kjerner. Gliakjernernes Forhold til Nerveceller og Kar var som vanligt; især dannede de tætte Rækker i Karleierne. I de efter *Martin Heidenhain* farvede Snit saaes Forøgelse af Gliafibrene i Barksømmen, og enkeltvis blev de truffet helt ned i det smaacellede Lag; i Marven var der hele Knipper af tykke Gliatraade om de større Kar. Gliacellerne indeholdt adskillig Pigment; det laa som ellers dels i Klumper, dels i Punkter ordnede i buede Linier tilside for Kjernen.

Nervecellerne var for en stor Del gaaet tilgrunde, og der var Øer i Barken, hvor der overhovedet ikke var Celleementer at se. De Nerveceller, som var tilbage, var meget stærkt forandrede. I de smaa Pyramidecellers Cellelegeme var den farvbare Substans for det Meste indskrænket til smaa, blegt farvede Korn, samlede langs Randen af Cellelegemet eller i en Krans om Kjernen. Protoplasmadløberne var synlige, tildels i lang Udstrækning. Kjernen aflang eller kantet, jævnt mørkt farvet med excentrisk Kjernelegeme. De store Pyramideceller havde stærkt slyngede Fortsatse, for det Meste uden synlige Baner. Den farvbare Substans var henfalden, ganske svagt farvet og ordnet i Ringe, tildels helt ud i Fortsatserne. Ringene omsluttede dels Pigmentklumper, dels ganske ufarvede Rum. Undertiden var en Dendrit omgivet som af en Sæk med Pigment. Kjernen kugleformig, omend med lidt uregelmæssig Begrændsning; tildels syntes den opsvulmet, tildels var den mindre end normalt, havde bevaret sin Membran og viste et Kjernelegeme i Kanten af Membranen; Kjerneindholdet var let farvet. I mere fremskredne Stadier af denne *Nissl's* «svære Cellesygdom» svandt den farvbare Substans stadig mere, fra Kjernen og udover mod Periferien, saa Kjernen ofte saaes omgivet af et ufarvet Bælte; tilsidst blev der kun Skygger tilbage af Cellerne, eller Synsfeltet var oversaaet med svagt farvede Rester uden erkjendbar Celleform. I enkelte Stumper af Dendriter saaes Inkrustationer. Ganske faa var de Celler, hvis farvbare Substans fremdeles lod erkjende den oprindelige Ordning, især da ved Udspringet af Sidefortsatserne eller en af Basalforsatserne eller som Kjernekappe; enkelte ufarvede Baner lod sig ogsaa følge, og Kjernen var svagere farvet og viste Foldedannelse. Endelig var der enkelte større Pyramideceller, hvor Forandringen var en anden. Her var Membranen mindre tydelig, hele Kjernen mørkt farvet, kantet og langagtig og Kjernelegemet excentrisk. Den normalt ufarvede Del af Cellelegemet havde taget Farve, Axonet var synligt, Cellen havde spidse Kanter og var fuld af Pigment. Typisk kronisk forandrede, ganske mørke Celler forekom dog meget sparsomt. Det smaacellede Lags Nerveceller viste samme Forandring som de smaa Pyramideceller.

Disse Forandringer var nogenlunde jævnt udbredt over Pande-, Central- og Baghovedlappen; de andre Lapper undersøgtes ikke.

Det nævnte *Emollitionsfokus* strakte sig i Dybden gennem hele Vindingen

og gik et lidet Stykke over paa den anden Side af en liden Tverfure; det indtog Vindingens halve Bredde. I de nærmest tilstødende Dele var Grændsen mellem graa og hvid Substans forvasket. Over det emollierede Stykke hang Pia ved et meget løst Bindevæv med talrige smaa Celler fast til Hjerne-substansen; paa mange Steder var det ikke muligt at se, hvor Pia sluttede og Barken begyndte. I de større Arterier i dette Bindevæv var det elastiske Væv mellem Endotel og Muskelhinde rigelig udviklet, og saavel Muskelhinden som Adventitia var fortykkede. Forøvrigt var det piale Væv opfyldt af større og mindre Gitterceller, tildels propfulde af lyst og mørkt gult Blodfarvestof.

Hjernebarken under den forandrede Pia lader ikke erkjende de vanlige Lag, og kun i enkelte, lodrette Striber eller smaa Øer hist og her er Nerve-celler overhovedet at se. Disse Nerveceller er for det Meste kornet diffust farvede; men en Del af dem, hovedsagelig store Pyramideceller, lader dog tydelig erkjende Kjerne med foldet Membran og Kjernelegeme, Baner og Rester af farvbar Substans. Forøvrigt sees Barken gjennemsat af et meget tæt Net af nydannede Kar. I Overfladelaget er der betydelig *Gliose*; store, homogent udseende, tildels pigmentfyldte Protoplasmamasser er synlige selv i *Nissl*-Præparater udenom Gliakjerner, der ofte er kjæmpemæssige, lyse, uregelmæssig formede og viser et enkelt stort Kjernelegeme. Enkelte Steder sees et nydannet Kars Aabning midt i Gliacellens Protoplasmamasse. Af de mindre Gliakjerner er en hel Del fyldt af stærkt lysbrydende Korn, saa Udseendet minder om Bruddet af et Marmorstykke.

I det Parti, hvor Gliosen er mest fremtrædende, er der forholdsvis faa *Gitterceller*. Disse tiltager, jo nærmere man kommer det Sted, hvor Blødningen maa antages at have taget sit Udgangspunkt, og lange Strækninger er der overhovedet udenfor Karrene ikke andre Celleformer at se. Uforandrede, røde Blodlegemer sees ikke længere udenfor Karrene, blot Detritus og citrongult, brunt eller grønligt Farvestof; omkring de større Kar kan træffes Mængder af Lymfocytter og Mastceller. Ingen Plasmaceller var, at se.

Forøvrigt fandtes cor bovinum med hvide, fortykkede, rynkede Flekker paa Mitralklappen og et Par af Papillærmusklerne; Aortaklapperne var stive og knudrede, kalkinfiltrerede, især ved Basis; den midterste havde en villøs fibros Ud-væxt; bagenfor Klapperne var Aorta haardknudret og flekket, aftagende opover den opstigende Del af Aortabuena. Muskatlever. Granulærnyrer.

Hos den anden, en 78-aarig falleret Handelsmand (L.-No. 1284), skulde efter Lægeoplysningerne de første Tegn til Sindssygdom (*Paranoia*) have vist sig forholdsvis akut i 49-Aars Alderen, da han blev hallucineret og troede sig forfulgt. I det videre Forløb var Sansbedragene meget fremtrædende, og de frodige Forfølgelsestanker, hvori der ikke var noget System, viste et fantastisk Præg. Som Prøve hidsættes af en enkelt Anførsel (2ode Marts 1902): «Han bliver beskyldt for at have besvangret to Tjenestepiger og sin egen Datter samt for at have stjaalet af sit Konkursbo. Beskyldningerne skriver sig fra Overvogteren, som har stjaalet Penge af hans Kuffert, brudt Segl i 12 Boer, havt Sovedraaber, kromsur Kali og Saltsyre i hans Mad, saa han ikke har faaet

sove ordentlig, forvredet hans Haand, lagt Kniv og Stene i hans Seng og tre Gange været paa Vei til at aflive ham, foruden at han har taget Slaver ud af Slaveriet og lovet en af dem 50 Kroner for at dræbe ham. Desuden har Overvogteren dræbt 14 af hans Familiekreds, deriblandt Søster, Fader, Datter og Farbrødre, stjaalet hans Klæder, som dels er blevet skaaret itu og dels opbrændt, og ødelagt Guttaperkaslanger, som Regjeringen har sendt herop til Brug i Byen; han har fanget og dræbt og kogt Folk i Domkirken, stjaalet hele Skibsladninger med høvlede Materialer og nogle og tyve Tusen Sække Mel, som er sendt til Kina og Japan o. s. v.; han har selv tilstaaet, og hans Domme staar i Protokollerne; men han har bestukket Høiesteret og Regjering». Han forlangte derfor, at Overvogteren skulde brændes levende. Der var udpræget Selvfølelse og Storhedsforestillinger, som dog ikke gik udover det at være Eier af Asylet. Han brugte mange nylavede Ord; der blandedes saaledes «Venérie» i hans Mad, istedetfor Brokbind fik han et «Spekulationsbind», som tog Huden af ham, og Hustruen, der sad sammen med Retskollegiet paa Loftet, benævnte han altid «Bandakinen». Han var i Regelen grættet og i overordentlig høi Grad afvisende. Sygdomsbilledet tydede i det Hele paa, at Tilfældet stod de ungdommelige Sløvsindsformer nærmere end den typiske Paranoia. Ved Examination af Familien viste det sig ogsaa, at hans Mangel paa Dømmekraft havde været paafaldende i mange Aar, før der mærkedes nogen Forfølgelsestanke hos ham; «hans Forføininger som Forretningsmand havde ofte været ganske meningsløse og hans Ræsonnements fuldstændig et Barn». Helt fra Barn af var han heftig og stivsindet, havde tungt for at lære og gik for en Original; som Voxen var han meget paaholdende og mistænksom. Udviklingen stemmer da overens med den, *Sander* opstillede for sin originære Forrykthed, og har været ganske snigende og upaaagtet, indtil den ved en Leilighedsaarsag (den sidste Konkurs) i 49-Aars Alderen skjød større Fart. Han døde af Kræft i Maveposen og Leveren. Der fandtes desuden Miliærtuberkulose (med Afsætning af smaa, graahvide Tuberkler i Hjernebinderne, Lungerne, Milten og Nyrrerne) samt Arteriosklerose i Hjerterklapperne, Aorta og Hjernearterierne.

Den tredje Døde var en 41-aarig Husmandssøn (L.-No. 1052), som havde været behandlet i Asylet fra 8de November 1889 under Diagnosen *Insania epileptica*. I 26-Aars Alderen fik han Anfald af Krampe og Absencer, som allerede et Par Aar efter fulgtes af Sindssygdом med Voldsomhed, Sansbedrag, Søvnløshed og vexlende Stemning; Hukommelsen viste sig svækket, og hans eneste Interesser var de religiøse. Medens Kramperne hjemme indfandt sig med 2—3 Ugers Mellemrum, var han de første tre Maaneder i Asylet under Brug af Bromkalium fri for Anfald. Da de kom, viste de strax Tilbøielighed til at hobe sig op paa et Par Døgn, idet 5—6 Anfald da fulgte tæt paa hinanden; derefter var der et frit Mellemrum paa 3 à 6 Uger. Krampeanfaldene ledsagedes tildels af Uklarhed, Uro og fjollet Lystighed, medens der sjelden fulgte Forvirring paa Besvimelsesanfaldene uden Krampe; undertiden havde han det dog med at rive og slide i Klæderne en Stund

efterpaa og svarede ikke paa Spørgsmaal. Fra og til holdt han Fastedage, som han mente var paabudt i det nye Testamente; imellem var han truende, fordi han beholdtes i Asylet. I 1899 var han en Tid ganske stuporøs og maatte sondenæres. I 1902 sad han i Almindelighed sløv og uden Foretagsomhed, maatte ledes til Bordet, naar han skulde have Mad, og henvendte sig aldrig til Visiten, men var let tilgængelig og havde ingen Egenheder. Han opfattede meget daarligt; rettedes der et Spørgsmaal til ham, havde han glemt det Øieblikket efter, og han aflededes af alle de Smaating, som dukkede op i hans Erindring i Forbindelse med Spørgsmaalets Gjenstand, saa han blev temmelig omstændelig i al sin Tale. Der var dog en vis Ledetanke i det, han kom med; enkelte Ord viste, at han forbandt en Slags Mening med det, han sagde; men der var saa meget Fyldekalk og saa mange stereotype, tildels meningsløse Vendinger i hans Tale, at den til en Begyndelse gjorde Indtryk af at være fuldstændig uden Sammenhæng. Han læste noksaa bra, men viste sig at have opfattet lidet af det læste, og hans Forklaringer af Ordene var ikke altid ligetil at forstaa. «Raket» forklarede han saaledes som «noget, én kan faa til Røgen med, hvad Ordet vorder, eller hvad Træet eller Ilden kan bevirke i saa Maade eller stiller til med Slag, hvad én drev af Herren i saa Maade, hvad Godset vorde». Lampe = «saa'n som hænger inde i Huset, som én have at Belysningen vorde med». Begeistring = «det, som gaar op gennem det Rør, som én har sat Skruen op i det, og det som rinder ud af en Flaske, som vorder ved Korken i saa Maade, saa én har den Begeistringen, som det vorder med Olien i» (her er der øiensynlig en Vedhængen af Forestillingen om en Belysningsgjenstand). Tilbeder = «det er *hun*, som har Ansætningen med *dem*». Majestætsfornærmelse = «naar man haver at benævne Kongen, som er Majestæten i saa Maade, som Magten vorder ved — det, som ikke passer for hannem, han har med Befolkningen eller Familien trives i saa Maade» o. s. v. Han bevægede sig med Forkjærlighed paa det religiøse Omraade. Paa lette, elementære Spørgsmaal, som ikke voldte ham Bryderi, svarede han greit og uden særlige Omsvøb. Efter en Tids Taushed optog han i Regelen tidligere Tankerækker. Der var adskillig grov Tremor i Hænderne, uden at den kom tilsyne i Skriften; Knæreflekserne viste 4—5 Eftersvingninger. Nat til 1ste August 1902 begyndte en Status epilepticus, der førte til Døden; i mindre end to Døgn iagttoges 21 Krampeanfald. Ved *Sektionen* fandtes i Gyrus occipito-temporalis henimod Frontalpolen en nødstor, okergul Emollition, hvorover der ingen Pia var at se. Der var stærkt Ødem i de tynde Hinder, som var adskillig fortykkede og blodrige; Sideventriklerne var fulde af Vædske; Ependymet overalt glat.

Hos den fjerde Døde havde der udviklet sig en raskt forløbende Lunge- og Tarmtuberkulose under det stuporøse Stadium af en Katatoni.

For Aaret 1902 er der et *Driftsoverskud* af Kr. 3 470,29. I Paavente af den endelige Bestemmelse om Anvendelsen af det siden 1890 opsamlede Overskud er der hverken foreslaaet nogen Ændring i Asylets Driftsmaade eller foretaget Forandringer ved selve Bygningerne.

Spørgsmaalet om Ombygning viser sig at have været oppe langt tidligere, end de i Asylets Aarsberetninger indeholdte Meddelelser lader formode; det var til og med paa god Vei til at naa en Løsning, da det imidlertid blev udsat, — og senere gik det i Glemme.

I 1852 var der nemlig af Kirkedepartementet nedsat en Kommission for at gennemgaa de ældre Statuter for Trondhjems Hospitalsstiftelse og udarbejde nye. Efter en foreløbig Stans i Arbeidet, indtil Forholdet mellem Byens og Amternes Benyttelse af Hospitalet var ordnet (hvilket afgjordes ved kgl. Resolution af 19de Juli 1858) afgav Kommissionen sit Udkast til Statuter 21de September 1859. I dette Udkast behandlede bl. a. Stiftelsens Opgave og det økonomiske Forhold mellem Sindssygeasylet og Hospitalet, og der var fremsat direkte Forslag om Udvidelse og «en fuldkommere Indretning» af Sindssygeasylet.

Da den Departementsindstilling, som ligger til Grund for Stadfæstelsen af de nye Statuter (kgl. Resolution af 22de Oktober 1864), ikke er optaget i Departementstidenden, kan det have sin Interesse her at gjengive et Uddrag af Skriftvexlen om denne Sag, forsaavidt den berører Sindssygeasylet.

Hos alle Vedkommende, hvis Erklæring i Sagen var æsket, herskede fuld Enighed om, at Hospitalsstiftelsens Opgave var at hjælpe de Sindssyge. Om Maaden, hvorpaa dette bedst skulde ske, var Meningerne rigtignok delte, idet et Mindretal i Kommissionen holdt paa, at Stiftelsens Indtægter skulde deles, og at $\frac{1}{4}$ indbetaltes i hvert Amts Kommunekasse til Bestridelse af Udgifterne ved Sindssyges Kur og Pleie, medens en Brøkdel af Byens Anpart indbetaltes i Fattiggassen i samme Øiemed og Resten anvendtes til et Alderdomshjem. Flertallet derimod fremhævede, at en Efterslægt «neppe kunde ansees beføiet til at forandre en Stiftelse, som den her omhandlede, der havde bestaaet gennem Aarhundreder og var lige ærværdig ved sin Ælde som ved den veldædige Hensigt, hvori den af Stifteren var oprettet, i dens Voxen og Virkemaade, naar ikke Tidsforholdene medførte, at Stiftelsen ved at forfølge det Maal, der oprindeligen var den sat, vilde komme til at modarbejde sin egen Hensigt». Det fandtes paatrængende nødvendigt at udvide Hospitalsstiftelsens Hjælp til de Sindssyges Behandling, især for Amternes Vedkommende, da Omkostningerne for de Sindssyge her var i stadigt Stigende, og det var ønskeligt, at Sindssygeasylet kunde gives nogen *Udvidelse* eller *fuldkommere Indretning*, «saaat det kunde optræde om ikke som en fuldkommen Kuranstalt, saa dog som en Indretning, hvor der kunde gøres noget mere for disse Ulykkelige Helbredelse, end det hidtil i det Hele havde været muligt, skjønt der med Hensyn til de Syges Helbredelse ogsaa nu havdes ganske gunstige Resultater at opvise».

Stiftsdirektionen sluttede sig til Flertallet, «fordi Minoritetens Forslag

fjernede sig for langt fra Stiftelsens Væsen og oprindelige Bestemmelse, og Hensynet hertil burde ikke tilsidesættes for Nyttehensyn».

Kommissionens Flertal havde ment, der burde arbeides for *enten* «at give Sindssygeasylet en fuldkomnere Indretning», hvorved det bedre end hidtil kunde opfylde sin Hensigt, *eller* at sætte Stiftelsen istand til at overtage Forsørgelsen af de Sindssyge, som var indlagt i Asylet, uden noget Vederlag fra Byen og Amterne — eller endelig, at Stiftelsen kunde fyldestgjøre *begge* disse Øiemed. Herimod indvendte Stiftsdirektionen, at Stiftelsen aldrig behøvede at sætte sig som Maal med Tiden at kunne overtage den *hele* Omkostning ved Forplejningen af Byens og Amternes samtlige Sindssyge, og heller ikke Kirke-departementet fandt, at man burde «unddrage den nuværende Slægt al Lettelse i Udgifterne ved de Sindssyges Forplejning for at skaffe den kommende Slægts Syge fuldstændige Fripladse».

For at skaffe tilveie det fornødne Fond, hvormed det Øiemed at udvide Hjælpen til de Sindssyges Underhold kunde opnaaes, havde Kommissionen nemlig foreslaaet, 1) at de 8 Fripladse, der var tildelt de ældste Syge i Asylet, uanseet om de tilhørte By eller Land, efterhaanden skulde inddrages, 2) at saavel Byen som Amterne vedblev at erlægge fuld Betaling for sine Sindsyge, idet denne sattes saa høit, at Asylet ikke behøvede noget Tilskud af Hospitalskassen, og endelig 3) at Hospitalet ikke gaves et større Belæg, end at *af Indtægterne kunde opspares mindst 1 000 Spdl. aarlig*, som skulde lægges til Kapitalen og med den gjøres frugtbringende. Naar Stiftelsens Fond paa denne Maade havde naaet en saadan Størrelse, at Øiemedet kunde opnaaes, skulde det være Bestyrelsens Pligt at paase, at de opsparede Midler blev anvendt dertil.

Det var vistnok saa, at Betalingen i Sindssygeasylet var beregnet saaledes, at Hospitalet ikke skulde yde noget Tilskud; men dette havde dog ikke været iagttaget før i den allersidste Tid, saaat saavel Byen som Amterne derved havde erholdt nogen Hjælp af Hospitalet til de Sindssyges Behandling. Kommissionen gjorde imidlertid overfor Mindretallets Forslag opmærksom paa, at skulde «Pleiestiftelsen» aldrig faa noget Tilskud af Hospitalet, maatte jo By og Amt bære Udgifterne ved Reparationer eller Opførelse af nye Bygninger. Trondhjems Fattigkommission fandt det ogsaa mest stemmende med Traditionen, at Asylets Vedligeholdelse skulde foregaa ved dets egne Indtægter gennem Forhøielse af den aarlige Betaling for de Indlagte og ikke overtages af Hospitalsstiftelsen, og foreslog, at Asylet i økonomisk Henseende strax skulde udskilles fra Hospitalet for i Fremtiden at bestaa som egen Indretning. Herimod indvendte Stiftsdirektionen, at det jo kunde hænde, der ikke var fuldt Belæg, og det gik ikke an at forhøie Kurpengene i det Uendelige «og derved gjøre Kommunerne utilbøielige til at benytte Asylet og under Tilsidesættelse af Sindssyge-lovens Fordringer foretrække den billigere, men mindre hensigtsmæssige private Forsørgelse». Stiftelsens Bidrag til Asylet havde for 1861 til 1863 gennemsnitlig udgjort 1 260 Spdl., naar Renterne af Værdi af Tomt og Bygninger (643 $\frac{1}{2}$ Spdl.) og Gratispladsene (600 Spdl.) medregnedes, men bortsaaes herfra,

havde Bidraget alene været omtrent 20 Spd. aarlig. Det var imidlertid ønskeligt at nedsætte Betalingen fra 100 til 80 à 85 Spd. aarlig. Stiftsdirektionen foreslog derfor, at Asylet skulde vedblive at staa under Hospitalsstiftelsen Bestyrelse, og at Godtgjørelsen for de optagne Patienter bestemtes til et saadant Beløb, at Hospitalskassens Tilskud til Sindssygeindretningen i Regelen ikke kom til at overstige 1000 Spd. om Aaret (herunder ikke medregnet Renter af Tomt og Bygninger eller Gratispladse). Paa dette Grundlag kom Statuternes § 22 istand. Af den Sum, der var foreslaaet aflagt til et Sindssygefond, vilde Stiftsdirektionen anvende en passende Del til Nytte for de Spedalske; paa den Del af Skriftvexlen, som angaar dette Spørgsmaal, skal her imidlertid ikke gaaes ind.

Indredepartementet udtalte sig enigt i, at der lagdes tilside et Fond, ved hvis Hjælp Sindssygeasylet kunde gives en fuldkommere Indretning. Trondhjems Kommune tiltraadte den nedsatte Kommissions Forslag om Afsættelsen af 1000 Spd. aarlig, men vilde have fastslaaet i Statutterne, at de skulde oplægges til et eget Fond, som skulde anvendes til en *Kuranstalt* for Sindssyge i Trondhjem og begge Trondhjems Amter.

Imidlertid havde Storthinget bevilget til Indkjøb af Tomt til et Sindssygeasyl for Statens Regning i Nærheden af Trondhjem, og Kirkedepartementet fandt da at burde stille denne Sag i Bero. Oprettelsen af et Statsasyl i det Trondhjemske maatte antages at faa en væsentlig Indflydelse paa Spørgsmaalet om, hvorledes det med Trondhjems Hospital forenede Sindssygeasyl burde indrettes, og hvor stor Del af Hospitalets Indtægter kunde anvendes derpaa. «Det burde overveies, hvorvidt man ved Indretningen særlig burde have for Øie Optagelsen af saadanne Sindssyge, der som antagelig uhelbredelige eller af andre Grunde ikke hensigtsmæssigt kunde optages i eller forblive i det offentlige Asyl».

Paa Foranledning bemærkede Trondhjems Fattigkommission hertil, at «medens Oprettelsen af et Sindssygeasyl i Nærheden af Trondhjem utvivlsomt maa have Indflydelse paa Forholdene ved Hospitalets Sindssygeasyl, antages dog ingen af dem at ville blive overflødige, at slutte fra Forholdene andetsteds i Riget, t. Ex. i Hovedstaden, men begge om end i økonomisk Henseende uafhængige af hinanden at kunne komme til at virke i samme Retning og til samme Maal, kun at Omraadet for Virkekredsen bliver større i det nye Asyl end i Hospitalets, der lige meget er beregnet paa at være en Helbredelses- som en Pleieanstalt»; for Tiden burde man ikke indlade sig paa Spørgsmaalet om Virkekredsen.

Ogsaa Stiftsdirektionen, til hvem Kirkedepartementet havde henstillet at lade denne Sag komme under fornyet Overveielse, var enig i, at en større Statsanstalt for Sindssyge i Nærheden af Trondhjem kunde komme til at øve Indflydelse paa Beskaffenheden af Driften af Stiftelsens Sindssygeindretning, men at den alligevel ikke vilde gjøre denne sidste overflødig. «Der antoges ikke at være nogen Grund til Opgivelse af Hospitalsstiftelsens legale Forpligtelse til at holde Sindssygeasyl, den det i over 100 Aar har opfyldt til Gavn saavel

for vedkommende Kommuner som for de Sindssyge uden Hinder for sine øvrige Øiemed. Stiftsdirektionen formaar ikke at opdage nogen Retning, hvori Stiftelsen kan virke til større Gavn end ved at aabne de større Kommuner Adgang til mod en taalelig Godtgjørelse at faa sine trængende Sindssyge optagne i en saadan Anstalt», og den foreslog, at denne skulde virke som hidtil, d: baade som Helbredelsesanstalt og Pleieanstalt. Dette blev da ogsaa optaget i de nye Statuter (§ 21).

I sit Foredrag af 5te Oktober 1864 erklærede da Kirke departementet sig i Hovedsagen «enig i de af Kommissionens Pluralitet samt Stiftsdirektionen udtalte Anskuelser, navnlig forsaa vidt angaar Opretholdelsen af de i Stiftelsens Fundats opstillede og gennem Tiderne hævdede Grundtræk for sammes Virksomhed».

Der skulde blive Pladsmangel i Asylet (fra 1885) og Overskud ved Driften (fra 1890) istedetfor det statutmæssig fastsatte Tilskud, før Spørgsmaalet om Nybygning blev reist paany, og et kort Overblik over Sagens videre Udvikling vil vise, at da var der ingen, som optog Traaden fra de i 60-Aarene førte Forhandlinger.

I Begyndelsen af Mai 1891 sendte Asylets Bestyrer paa Foranledning af Kontrolkommissionen en Skrivelse til Hospitalsstyrelsen, hvori denne anmodedes om at tage under nærmere Overveielse, om det ikke skulde være hensigtsmæssigt at lægge af Driftsoverskuddet til et eget Fond, bestemt til Opførelsen af et større Asyl. En lignende Henstilling gjentoges af Bestyreren i de følgende Aarsberetninger; Kontrolkommissionen anbefalede ligeledes Forslaget om at anvende Overskuddet til Hjælp ved Opførelsen af et tidsmæssigt Asyl; Medicinaldirektøren sluttede sig hertil i en Skrivelse af 11te April 1896, der fra Justitsdepartementet med Anbefaling oversendtes til Kirke departementet, idet dette blev anmodet om at tage Sagen under nærmere Overveielse, ligesom Justitsdepartementet 21de April 1897 henlede Kirke departementets Opmærksomhed paa en fornyet Henstilling fra Kontrolkommissionen (ved Oversendelsen af Aarsberetningen for 1896).

I 1898 sees dernæst Hospitalsstyrelsen (i en Skrivelse til Stiftsdirektionen) paa Foranledning at have udtalt, at det fandtes rimeligt, at Asylets Overskud for Eftertiden blev afsat som Bidrag til Opførelse i sin Tid af et nyt, tidsmæssigt Sindssygeasyl for Trondhjems By og Amter. Denne Udtalelse blev tiltraadt af Stiftsdirektionen.

I en Skrivelse til denne sidste af 21de August 1900 sees imidlertid Kirke departementet ved nærmere Overveielse at være bragt paa den Tanke, at det muligens vilde være hensigtsmæssigere at afsætte Driftsoverskuddet til et *Hospital for fattige Tæringssyge* fra Trondhjems Stift. «Man har nemlig troet, at en Opsamling i dette Øiemed efter Forholdenes Udvikling og særlig i Betragtning af Statens Omsorg for de Sindssyge maatte være heldigere og mere stemmende med Stiftelsens Opgave end en Opsamling til et nyt Sindssygeasyl i det Trondhjemske, specielt da der her haves en tidsmæssig Statsanstalt af denne Art, som i Tilfælde kunde udvides». I Henhold hertil bad Kirke departementet indhentet Erklæringer om, hvorvidt Stiftelsens fundationsmæssige

Bestemmelser maatte være til Hinder for en saadan Forføining, og hvorvidt det maatte ansees hensigtsmæssigt og ønskeligt at træffe en hertil sigtende Bestemmelse.

Hospitalsstyrelsen fandt ikke, at der efter Statutterne var Adgang til at disponere over Midlerne i andet Øiemed end til et Alderdomshjem og et Sindssygeasyl, og bemærkede, at i hvert Fald ingen Forandring kunde foretages heri uden Samtykke fra Trondhjems og begge Amters Kommuner (4de December 1900). Hertil sluttede Stiftsdirektionen sig 8de Marts 1901.

Efterat en af Trondhjems Lægforening nedsat Tuberkulosekomite, der gennem Stiftamtmanden var gjort bekendt med den mellem Kirkedepartementet og Stiftsdirektionen førte Korrespondance i denne Sag, havde anbefalet Anvendelsen af Overskuddet til Modarbejdelse af Tuberkulose (24de Mai 1901), blev der paa Amtsthingene i Juni næstefter af Søndre og Nordre Trondhjems Amtsforsamling givet Samtykke til, at Midlerne kunde anvendes til et Hospital for fattige Tæringssyge.

Trondhjems Magistrat, der er den første, som sees at nævne Departementsforedraget af 5te Oktober 1864, afgav 4de Juni 1902 til Trondhjems Forsamling en udførlig Erklæring om sin Stilling til Spørgsmaalet efter at have indhentet Asylbestyrerens Udtalelse om Forholdene ved Sindssygeasylet fra et psykiatrisk Standpunkt. Denne Udtalelse fremsendtes gennem Kontrolkommissionen, som ved Oversendelsen til Magistraten erklærede sig enig med Bestyreren i, at det vilde være i høi Grad urigtigt, om det ved Asylet indvundne Driftsoverskud skulde anvendes til noget andet Formaal end til Asylets Bedste. Der antoges, at der ikke engang efter Statutterne var lovlig Adgang til at lukre paa Asylet til Fordel for andre Øiemed, og det vilde være temmelig absurd at anvende Penge, som er indvundne paa de Sindssyge til Bedste for andre Nødlidende, al den Stund de Sindssyges egen Nød er saa stor, som den i Virkeligheden er. Sindssygepleien har Brug for alle de Midler, den kan opdrive, og at anvende dens Midler til andre Øiemed vil være en Uret. Kontrolkommissionen maatte derfor paa det aller Bestemteste udtale sig imod, at Asylets opsparede Midler og de Summer, som fremdeles kunde indvindes, blev disponeret til noget andet end det, hvortil de var bestemte, nemlig Forbedringer, eventuelt Fornyelse af Sindssygeasylet (24de Februar 1902). Magistraten erklærede sig 4de Juni 1902 enig heri og konkluderede, at «Hospitalsstiftelsens fundationsmæssige Bestemmelser antoges at være til Hinder for, at Sindssygeasylets Driftsoverskud afsattes til et Hospital for fattige Tæringssyge, og at en saadan Forføining over Midlerne maatte ansees utilraadelig af Hensyn til Sindssygeasylet selv og den dette ifølge Hospitalets Statuter paahvilende Opgave».

I Trondhjems Kommunestyre 18de September 1902 vedtoges at afgive Erklæring overensstemmende med Magistraten.

Til sidst er det mig bekendt, at Stiftsdirektionen i en Skrivelse til Kirkedepartementet har bragt paa Bane Spørgsmaalet om *Nedlæggelse af Trondhjems Sindssygeasyl* og en tilsvarende Udvidelse af Rotvold Asyl. I den Anledning

har Medicinaldirektøren, til hvem Sagen er oversendt af Justitsdepartementet, 17de Marts 1903 bedt Direktøren for Rotvold Asyl udtale sig om, hvorvidt en Udvidelse af Rotvold Asyl med 80 Senge kan tænkes opnaaet uden betydelige Forandringer og Udvidelse af Asyls Økonomiafdeling, samt om, hvorvidt det i Tilfælde kan antages, at disse Forandringer og Udvidelser hensigtsmæssig vilde kunne udføres inden Rammen af det nuværende Bygningskomplex. Direktøren for Rotvold Asyl har 31te Marts s. A. erklæret, at han ikke ansaa dette for muligt, væsentlig af Hensyn til Vanskelighederne ved Udvidelsen af Sygeafdelingen. *

**Extrakt af Regnskabet over Indtægter og Udgifter ved
Trondhjems Hospitalsstiftelses Sindssygeasyl
i Aaret 1902.**

Tableau des recettes et des dépenses de l'établissement d'aliénés de Trondhjem.

Indtægt:

	Kr.	Kr.
Kurpenge	35 769,56	
Arbeidsvirksomheden (afhændet til Fremmede)	151,71	
		35 921,27

Udgift:

	Kr.	Kr.
A. Lønninger:		
Lægen	2 000,00	
Betjeningen.....	5 156,72	
Leiehjælp	63,60	
Pension til den afgaaede Overvogterske	145,83	
		7 366,15
B. Besisningen		14 463,43
C. Syges Adspredelse og Arbejdspenge.....		197,37
D. Bygningerne, Gas- og Vandledninger.....		1 224,71
E. Inventariet.....		166,99
F. Belysning:		
Lys, Olie og Fyrstikker	50,18	
Gas	503,44	
		553,62
G. Brænde:		
800 hl. Fyrkul.....	1 133,50	
108 ⁷ / ₈ Favne Ved	1 560,56	
		2 694,06
H. Medicinske Fornødenheder og Laboratoriet.....		636,23
I. Bibliotheket.....		182,57
K. Kontorudgifter		58,30
L. Vask og Renhold.....		706,79
M. Materialier til Arbejdsvirksomheden.....		436,91
N. De Syges Beklædning		1 990,95
R. Afgifter og Assurance		486,52
Q. Tilfældige og ekstraordinære Udgifter.....		1 286,38
(Deriblandt Kr. 250.00 for Støbning i Bronze af Doktor Bødtkers Buste, Kr. 100.00 i Gratiale til Overvogteren i Anledning af hans 25-Aars Jubilæum, 838,99 for Mikroskop, Mikrotom o. a. Inventar til Laboratoriet).		
Driftsoverskud		3 470,29
		<u>35 921,27</u>

Af Direktør Selmers Beretning for Rotvold Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold.

Hvad Sygebelægget i dette Aar angaar, maa det tages i særskilt Betragtning, at der har fundet større Overflyttelser Sted mellem flere af Asylerne. I September Maaned udskreves fra Rotvold Asyl og overflyttedes til Rønvik Asyl 107 Syge — 64 Mænd og 43 Kvinder. De overførtes i 3 Afdelinger paa eget dertil leiet Dampskib.

Samtlige disse Syge var hjemmehørende inden Tromsø Stift. Ved denne Overflytning forlod samtlige Syge fra de 3 nordlige Amter, paa nogle ganske faa nær, Rotvold Asyl, og dette Asyl vil herefter heller ikke i Regelen optage Syge fra hine Distrikter.

Derimod vil herefter ifølge ny Ordning efter Departementets Bestemmelse af 15de April 1902 Syge fra en Del sydlige Distrikter, der tidligere søgte til Gaustad, nu blive indlagt i Rotvold Asyl.

Disse Distrikter er: Samtlige Lægedistrikter i Hedemarkens Amt paa ét nær, Solør og Odalen, samt af Kristians Amt samtlige Lægedistrikter i Gudbrandsdalen.

Maaske vil der derhos kunne modtages en Del Syge fra Nordre Bergenhus Amt, hvorfra Syge hidtil væsentlig har søgt til Bergen.

I Overensstemmelse med denne Ordning overførtes fra Gaustad Asyl hertil i Oktober Maaned 29 Syge — 15 Mænd og 14 Kvinder —, der var hjemmehørende inden de ovennævnte Dele af Hedemarken og Kristians Amter.

Paa Grund af den stærke Reduktion af Belægget ved Overflytningen af saa mange Syge til Rønvik Asyl, var Belægget lidet her i det sidste Kvartal af Aaret, og der var 25 Pladse ledige ved Aarets Udgang. Belægget var nemlig, som det vil sees af den oven anførte Opgave, 120 Mænd og 110 Kvinder, = 230, medens fuldt, ordinært Belæg nu maa regnes for 255, nemlig 135 Mænd og 120 Kvinder (jfr. Departementets Skrivelse af 5te Mai 1898). Under den store Mangel paa Asylpladse tidligere, inden Rønvik Asyl aabnedes, tillodes det ved Departementets Skrivelse af 25de Oktober 1898, at det oven anførte, normale Belæg overskrides med 10 Syge af hvert Kjøen, hvorved Belægget altsaa kunde gaa op til 275. Et saa stort Belæg maa dog til en vis Grad regnes for Overfyldning og bør undgaaes.

Enkeltvis Overskridelse af det normale (255) vil man dog ofte vanskelig kunne undgaa. I den oven anførte Departementsskrivelse af 5te Mai 1898 er der som Norm for Overskridelse af Belægget opført 6 Mænd og 4 Kvinder. Jeg tror ikke, der kan være nogen Betænkelighed ved under enkelte Omstændigheder at gaa saa høit, naar dette sættes som Maximum og som en Undtagelse fra Regelen.

3 Mænd, der var indlagt til Observation, udgik efter afgiven Erklæring.

Den ene af disse var en Straffange fra Trondhjems Landsfængsel, der var i Straf for Voldtægt. Han befandtes at være en noget abnorm Person, men ikke i den Forstand sindssyg, at det ansaaes nødvendigt at fjerne ham fra Fængslet.

Den anden var en senil-dement Person, der havde afgivet modsigende Forklaring for Retten, og hverken kunde bringes til at indse dette eller til at forandre sit Vidneprov. Han blev erklæret utilregnelig paa Grund af Dements.

Den tredie var en imbecil og degenereret Person, der var sat fast paa Grund af Trudsler og Vold mod Familien. Han blev erklæret sindssyg, og han er nu i privat Forpleining i Nærheden af Asylet.

Der døde i Løbet af Aaret 16, nemlig 3 Mænd og 13 Kvinder.

No. 1 af *Mændene* led af Paralysis generalis. Han var Kvæn, og de første Tegn til Sindssygdom havde vist sig i Marts 1901, altsaa noget over et Aar før den dødelige Udgang. Syfilis var ikke sikkert konstateret, men han havde haft 18 Børn, hvoraf de fleste var død i spæd Alder, og kun 5 var ilive. Han var meget sløv og apatisk og havde fjollede Storheds-idéer; noget kludret Tale og Skjævhed i Ansigtet. Han døde under apoplektiforme Anfald.

Obduktionen viste Pachymeningit og udbredt Arteriosklerose af flere Kar. No. 2 og 3 døde af Tuberculosis pulm. De havde begge været flere Aar i Asylet, den ene lige op til 13 Aar, og de var begge nu i dyb dement Tilstand.

No. 1 af *Kvinderne* døde efter kun 6 Dages Ophold i Asylet og under Fænomener, der almindelig beskrives som akut Delirium.

Hun var af stærkt belastet Slægt og havde haft flere tidligere Anfald af Sindssygdom. Hun var ved Indkomsten fuldstændig forvirret og kom heller ikke til nogen Klarhed under Opholdet. Hun laa tilsengs, gestikulerede og fægtede meget med Armene, idet hun mumlede og pratede, uden at noget bestemt kunde opfattes, og hun lod sig heller ikke fixere, saa man fik noget ordentligt Svar. Hun saa rød og kongestioneret ud. Man fik lidet Næring i hende; hun spyttede ofte ud Melken.

Ved Undersøgelsen hørtes enkelte Sibili paa Bagfladen af Brystet, ellers fandtes intet paaviseligt Abnormt, og der var ingen Temperaturforhøielser. Under denne Tilstand svandt Kræfterne hurtig, og Pulsen blev svagere og svagere.

Ved Obduktionen fandtes kun en stærk Blodoverfyldning af Hjernen. I Lungerne nogen hypostatisk Overfyldning med Ødem i de laveste Partier.

Lignende Sygdomsbillede er flere Gange forekommet i Asylet, og det er bleven opfattet og henført til det, der af flere Forfattere er beskrevet under Navn af Delirium acutum. Nogle Forfattere fordrer dog, at der til Sygdomsbilledet hører nogen Temperaturstigning. Dette har ogsaa været Tilfældet her nogle Gange, men i alle Tilfælde har der tillige været en eller anden Komplikation, saa den egentlige Aarsag til Temperaturforhøielsen kunde være tvivlsom.

No. 2 af Kvinderne led af en udbredt Arteriosklerose som Følge af Lues. Der var Udvidning af Aorta, og alle palpable Arterier føltes stive og fortykkede.

De psykiske Symptomer bestod væsentligst i mere eller mindre hyppige Anfald af Angst, saa hun derunder var urolig og støiende.

Under det henved 5-aarige Ophold i Asylet udviklede der sig en betydelig Hypertrofi af Hjertet og tilslut kom Hydroper.

Obduktionen viste ogsaa en ganske ualmindelig stærk og udbredt Ateromasi af alle større Kar saavel i Hjernen som andetsteds. Aorta ascendens og Arcus var betydelig udvidet og belagt med ateromatøse Plaques. Aorta descendens og thoracica dannede et fast, næsten helt igjennem forbenet Rør, der i lang Strækning havde et Lumen ikke større end en Pennefjær. Hjertet var et Cor bovinum af Vægt 930 Gram. I Milt, Lever og Nyrer amyloid Degeneration.

No. 3 var en 88 Aar gammel Kone. Under det 7-aarige Ophold i Asylet var hun de 5 første Aar urolig, ængstelig og agiteret; hun støiede tildels meget, skreg og jamrede ofte paa en høist urimelig Maade. Hendes Melankoli havde i det Hele et stærkt senilt Præg med egne Selvbebrejdelser og typisk Nihilisme. Hun paastod saaledes, at hun ikke var den, man kaldte hende og havde aldrig været det; hun var heller ikke født, var ikke døbt, var i det Hele taget ikke til, og Lægen var heller ikke til, der var ikke Noget til o. s. v.

Herunder begyndte hun ogsaa mere og mere at vise Næringsvægring, og de 2 sidste Aar laa hun tilsengs og maatte fodres med Sonde.

Hun døde marastisk, og Obduktion blev ikke foretaget efter Familiens Ønske.

No. 4 var en 66 Aar gammel Lappige. Hun havde været sindssyg i mange Aar og havde i sin Tid været forpleiet hos Lensmand Oxaas i Lyngen. Senere havde hun boet i en Gamme ganske alene, og hun indkom i Asylet i en meget miserabel Forfatning. Under Opholdet var hun ogsaa stadig urolig og urenlig; hun led derhos af kronisk Bronkit, saa hun hostede og spyttede omkring sig. Som Dødsaarsag fandtes en udbredt Bronchopneumoni i begge Lunger.

No. 5, 6, 7 og 8 døde samtlige af Tuberculosis pulmon. De 2 af disse havde opholdt sig længere Tid i Asylet, nemlig 17 og 4 Aar. Af de to andre indkom den ene med en langt fremskreden Tuberkulose og døde efter en Maanedes Ophold. Den anden var suspect ved Indkomsten og døde efter

noget over et Aars Ophold. Hun viste ogsaa i længere Tid Næringsvægring og maatte fodres med Sonde.

For 2 Kvinder, No. 9 og 10, er Gastroenterit opført som Dødsårsag. De var begge svage Individuer, hos hvem en tilstødende Diarré var nok til at udtømme Kræfterne. Den første havde i flere Aar hjemme lidt af gastriske Forstyrrelser og Bronkit, hvortil endelig var kommen en melankolsk Forstemning. Hun døde efter 3 Maaneders Ophold.

Den anden, No. 10, var Idiot og indkom i Asylet paa Grund af en opstaaet manisk Excitationstilstand. Hun var allerede ved Indlæggelsen i en yderst reduceret Tilstand og døde efter noget over en Maanedes Ophold.

Hos begge fandtes som væsentligste Fund ved Obduktionen Injektion af en Del af de tykke og tynde Tarmes Slimhinder.

No. 11, 77 Aar gammel Enke, døde af Cancer ventriculi efter at have lidt af Melankoli i ca. 1 $\frac{1}{2}$ Aar. Hun var af belastet Slægt, havde altid vist et eget Sindelag og havde tidligere for ca. 40 Aar siden været sindssyg med stærk Selvmordstrang, saaledes som det ogsaa denne Gang var Tilfældet.

No. 12 var et fra Barndommen af lidet udviklet Individ, saavel i legemlig som i aandelig Henseende. Hun var overført fra Gaustad Asyl, og da hun nu var bleven rolig, skulde hun udgaa for at forpleies hjemme. Alt var ordnet til hendes Afreise; hun var særdeles tilfreds og glad derover og var allerede i fuld Reisedragt kommen ned i Porten, da hun pludselig fik et Besvimelsesanfald og faldt om. Hun kom snart til Bevidsthed, men blev efter dette liggende med svag Puls og besværet Aandedræt, indtil hun døde 2 Døgn derefter. Obduktionen gav ikke noget bestemt Fund til at forklare den pludselige Død. Der var Ødem i Lungerne, men aabenbart opstaaet lidt efter lidt efter Anfaldet.

Man maatte saaledes antage en Hjerteparalyse som Dødsårsag, hvilket lidet syntes at stemme med Forløbet.

No. 13 led af Paralysis generalis. Syfilis kunde temmelig sikkert skjønnes at have gaaet forud, uagtet der ikke forelaa bestemte Oplysninger derom. Om Sindssygdommens første Opstaaen havdes ingen sikker Underretning; men da hun i April Maaned indkom i Asylet, var Dementsen temmelig langt fremskreden, og hun havde haft et Par epileptiforme Anfald. Stemningen var hilær med mandlige Storhedsidéer, og Pupillerne ulige. Under Opholdet indfandt der sig flere Krampeanfald, hvorefter Tålen blev meget besværet og Bevægelserne usikre og skjælvende. Efter et stærkere saadant Anfald blev hun liggende bevidstløs med krampagtige Rykninger i Lemmerne og døde nogle Dage derefter.

Obduktionen viste en fortykket Lacunar med Tilheftning til Dura, samt nogen Pachymeningit, derhos Anæmi og betydelig Atrofi af Hjernen (Vægt 1 000 Gram).

Sundhedstilstanden. Ligesom i de nærmest foregaaende Aar har ogsaa i dette Aar Sundhedstilstanden i Asylet været ualmindelig god.

Foruden de ovenfor omhandlede Tilfælde, der endte dødelig, og som ikke er opførte paa Listen over interkurrente Sygdomstilfælde, findes paa denne kun faa alvorligere Tilfælde.

Et Tilfælde af Typhus abdominalis indkom paa Grund af feilagtig Diagnose. Der er herom kun oplyst, at hun var bleven syg med Smerter for Brystet og Tab af Madlyst i de første Dage af April Maaned. Den 17de samme Maaned var hun begyndt at snakke tøvet og var snart derefter bleven voldsom, syntes hallucineret og vilde springe paa Sjøen. Hun blev derfor bragt til Sygehuset i Hammerfest, hvor hun var saa urolig og voldsom, at flere Mand maatte til for at holde hende. Den 22de næst efter kom hun til Asylet. Hun var da rolig, syntes døsigt og svarede trægt. Ved foretagen Undersøgelse fandtes Underlivet udspændt med Gargouillement i Cøcalregionen. Der fandtes endvidere Milt-dæmpning, og da der var Temperaturforhøielse lige op til 40^0 samt Diarré, blev man tidlig opmærksom paa Feiltagelsen, saa hun allerede anden Dag efter Indlæggelsen blev isoleret. Der blev taget de sædvanlige Forsigtighedsregler, og nogen Udbredelse af Smitten fandt heller ikke Sted. I Slutten af Maaneden var hun feberfri og udgik helbredet i Juni.

Det er indtruffet nogle Gange tidligere, at delirerende Tyfussyg er antagen for Sindssyg og indlagt i Asylet her, engang med den Følge at Flere blev smittede.

Ved de øvrige forefaldne Sygdomstilfælde er ikke noget særligt at bemærke.

En Paralytiker paadrog sig en Fractura cruris ved i Overmod at springe over et Stakit. Uagtet han under Behandlingen oftere havde Anfald af voldsom Uro, hvorunder han rev Bandagen itu, sprang om paa Gulvet, fægtede og slog om sig, naar man søgte at holde ham i Ro, kom der dog tilsidst solid Tilheling uden betydeligere Deviation.

Presten besøger Asylet og holder Andagt en Gang ugentlig samt forretter Gudstjeneste hver 2den Helligdag.

Skolelæreren underviser og holder Sangøvelser 2 Gange ugentlig, vekselsvis paa Mands- og Kvindeafdelingen.

Af Asyllæge Hans Evensens Beretning for Kriminalasylet for 1902.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés criminels.

Muligens som Følge af den oftere gjentagne Fremhævelse af, at det er Opførselen, som i første Linie bliver bestemmende for enten fortsat Ophold her eller Anbringelse andetsteds, har en Del af de Syge paa en af Fællesstuerne siden Nytaar slaaet sig paa Religiositet og er da strax gaaet til Yderligheder ogsaa i denne Retning. De har villet have extra Opbyggelser og Bibellæsninger, laaner ikke mere Bøger af fortællende Indhold, men Postiller og Prædikensamlinger, har ombyttet Trækspil med Guitar og har beklaget sig over, at her spilles Kort, synges Viser og danses. En af dem har trukket sig tilbage til Ensomheden for at forberede sig til at holde Opbyggelser for de øvrige, og den næst ivrigste, der tidligere har været med i Frelsesarméen, har ogsaa foretrukket at komme for sig selv for at undgaa de Prøvelser, Samlivet med de mindre bodfærdige giver Anledning til. Hvorvidt denne Stemning vil holde sig udover den Tid, da de venter «Svar» paa nærværende Beretning, — om saa længe —, tør være tvivlsomt; der er allerede nu efter de faa Maaneder baade nogen Slappelse og Frafald at mærke. — Efterspørgselen efter Eneværelser har ligeledes været livlig; i Regelen har de Syges Ønsker i denne Retning været imødekommet. De fem Syge, som af Sikkerhedshensyn eller paa Grund af slette Tilbøieligheder hele Aaret har holdt til paa Eneværelser, har tildels ogsaa faaet Lov til at gaa ind paa Fællesstuerne udenfor Arbeidstiden og lufte sammen med de andre, naar deres Tilstand har tilladt det. — Det viste sig i dette Aar ikke nødvendigt at bruge midlertidig Isolation som *Tvangsmiddel*, ligesom heller ikke noget mekanisk Tvangsmiddel blev anvendt.

Af Direktør Sollieds Beretning for Rønvik Sindssygeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik.

Efterat Asylet den 22de September ved en enkel Festlighed var bleven erklæret aabnet af Medicinaldirektøren, ankom samme Aften den første Syge-transport fra Rotvold Asyl, og i Løbet af de følgende Dage kom Resten af de paa de trondhjemske og bergenske Asyler forpleiede Sindssyge fra Tromsø Stift i to Afdelinger. I det Hele overførtes 120 Syge. Transporten og Installationen foregik efter det opstillede Program uden Uheld. I alt Væsentligt har Asyllivet ordnet sig heldigt til Trods for, at der manglede adskilligt paa, at Asylet var fuldt færdigt, hvilket vistnok har gjort sig mærkbart i adskillige Detaljer, men ved den gode Vilje, der i det Hele har udmærket Betjeningen, er alle Vanskeligheder overvundne. Anlægsarbejderne har været drevet til Jul, og endnu staar enkelte ubetydelige Detaljer tilbage foruden Drivhus, Høsehus og Sommerfjøs, der først vil kunne bygges til Sommeren. Beskrivelse af Asylet kan derfor endnu ikke gives¹⁾, kun kan i sin Almindelighed udtales, at det er godt og hensigtsmæssig indrettet, passende til de lokale Forhold, og at det baade udvendig og indvendig gjør et venligt og lyst Indtryk.

Med Hensyn til Belæggets Bevægelse henvises til Uddraget af Asylets Personalprotokoller²⁾. Samtlige Syge behandles for offentlig Regning. Interkurrente Sygdomstilfælde hos de Syge sees af vedkommende Tabel. Sundhedstilstanden blandt de Syge har været god. Derimod har der blandt Pleiepersonalet været megen Sygelighed; saaledes har næsten til Stadighed en, ofte to Sygepleiersker været sengeliggende, hvilket har været adskillig generende for Administrationen. Heldigvis har det forøgede Arbejde, som nødvendigvis til Gjengjæld har maattet kræves af de Tjenestdygtige, været udført med Villighed og uden Vanskelighed.

Den opførte Døde var en 54-aarig Mand, overført fra Rotvold, lidende af Dements. Der fandtes ved Obduktionen dobbeltsidig croupøs Pneumoni, endvidere en dueægstor forkalket Bronchial-Glandel og i den tilsvarende Lunge et temmelig stort arinddraget Parti i øvre Lap; der er i Oplysningerne ingen

¹⁾ En udførlig Beskrivelse af Asylet er senere indsendt af Direktøren og er indtaget Side 99 og flg.

²⁾ Se Tabellerne.

Opgave om gennemgaaet Tuberkulose; endelig kan noteres, at hans Proc. vermiform. var ca. 10 cm. lang. Det opførte Tilfælde af Fractura humeri gjælder en ældre, dement Mand, der, idet han paa sin sædvanlige Maner hoppede og dansede paa Gulvet, gled ud; under Faldet tog han sig for med høire Haand mod Gulvet, blev liggende stille, og da Pleieren kom til for at hjælpe ham op, viste Overarmen sig bruddet. Den er nu tilhelet.

Af Tvangsmidler har Indespærring maattet anvendes nogle Gange, hvorm henvises til Uddrag af Behandlingsprotokollen. Isolation undgaaes mest mulig, og stadig isoleret i noget længere Tid har Ingen været. Selv de slemme Pleiepatienter, Asylet har faaet at begynde med, kan som Regel være paa Fællesværelse om Dagen. Prolongerede Bade har i flere Tilfælde været anvendt med Nytte, men det faatallige Pleiepersonale har hidtil vanskeliggjort Brug i større Udstrækning. Med Hensyn til Behandlingen lægger jeg særlig Vægt paa let Adgang til passende Beskæftigelse, og det lykkedes ogsaa temmelig snart at faa Arbeidsvirksomheden i ordnet Gang, om end Pleiepersonalets Faatallighed endnu gjør det vanskeligt at skaffe passende Beskæftigelse til Alle. Resultatet, hvorm henvises til Uddraget af Arbeidsprotokollen, maa dog siges at være meget tilfredsstillende, særlig i Betragtning af Belæggets Art. Fra de Syges Side har der ingen Vanskeligheder været. Et venligt men bestemt Forlangende bliver altid efterkommet. Af Adspredelser har der været holdt Fællesfest Juleaften med Læsning af Evangeliet og Juletræ samt Dans anden Dag Jul for de rolige Syge og Tjenerpersonalet. Saavel ved Festerne som i det daglige Liv har man aldeles kunnet undvære Spirituosa, selv Øl til Funktionærernes Middag, og der er Intet hørt om, at Nogen har følt Savn derved. Dette har vistnok en ikke uvæsentlig Andel i den gode Tone, som har hersket blandt Betjeningen.

I Aarets Løb er ingen Undvigelse skeet.

Beskrivelse af Rønvik Asyl.

I.

Omsorgen for de Sindssyge er først i den nyere Tid blevet opfattet som et af de Formaal, der henhører under Statssamfundets Virksomhed, idet Udviklingen har medført, at der til Sindssygepleiens heldige Gennemførelse udkræves Samarbejde af større Kredse formidlet gennem Statens Organer. Hos os var de første Skridt i denne Retning, der kan følges tilbage til det 18de Aar-

hundredes Begyndelse, spredte og vaklende. Oprindeligt var det Hensynet til de Sindssyges Farlighed for den offentlige Orden og Sikkerhed, som var det Bestemmende for Statsmyndighedernes Optræden; men efterhaanden som den Opfatning trængte igjennem, at Sindsforstyrrelserne var Sygdomme, maatte man nødvendigvis komme til det Resultat, at disse Sygdomme som andre, maatte behandles af Lægerne og Hovedformaalet blive deres Helbredelse; derved fik Arbeidet for de Sindssyge sit faste Grundlag i Arbeidet for Oprettelse af Sygehuse, hvor de Sindssyge kunde finde hensigtsmæssig Pleie og om mulig Helbredelse. Hos os kom denne Retning til Gjennembrud allerede ved den kongelige Kommission af 1825; i sin Betænkning af 27de April 1827 foreslog den Bygning af et Statsasyl for hvert af Rigets daværende 4 sydlige Stifter. For den Medvirkning, Staten har ydet Sindssygevesenets Udvikling hos os, har denne Kommissionsbetænkning grundlæggende Betydning, om end Forholdene — særlig de økonomiske — har krævet til Gjennemførelsen flere Generationers Arbejde og i den sidste Tid ogsaa i flere Henseende sprængt Planens Ramme. Men det var dog paa denne Plan, Landet fik sine 3 første Statsasyler, Gaustad i 1855, Rotvold i 1872 og Eg i 1881. Alle disse kom, tvungne frem ved Forholdenes naturlige Udvikling, og deres Nødvendighed viste sig ikke mindst derved, at Klagerne over manglende Asylplads vedblev lige høilydte. Efterat Eg Asyl i 1881 var taget i Brug, fremkom allerede i 1888 daværende Medicinaldirektør Dahl med Forslag om Bevilgning til Indkjøb af en Eiendom i Bergens Nærhed til Anlæg af et nyt Statsasyl. Dette førte dog ikke til noget Resultat. Men da der paa Stortinget 1891 faldt stærke Udtalelser om Nødvendigheden af nye Asylanlæg, særlig fra Dr. Klaus Hanssen og Distriktslæge Eng, der ved denne Leilighed for første Gang bragte frem Tanken om et Asyl for de nordlige Landsdele, fremlagde i 1892 Medicinaldirektør Bentzen en udførlig Redegjørelse for Sindssygevesenets Udvikling og Tilstand hos os med en Plan for dets fremtidige Ordning. Da Bergens Kommune netop havde bygget et større Asyl, antoges Trangen til et Statsasyl paa Vestlandet mindre fremtrædende, hvorimod Udvidelse af de ældre Statsasyler med Pleieafdelinger eller Bygning af en større Pleieanstalt paa Østlandet sattes i første Række. Resultatet af de foreløbige Forhandlinger og Overveielser, som Bentzens Redegjørelse drog efter sig, blev da, at Justitsdepartementet lod udarbejde Planer til en Pleieanstalt søndenfelds og samtidig overdrog daværende Reservelæge Holmboe og Arkitekt L. Solberg at udarbejde Plan, Tegninger og Overslag til et Asylanlæg i Tromsø Stift. Under 13de April 1894 fremkom Dr. Holmboe, der imidlertid var blevet Medicinaldirektør, til Departementet med en Oversigt over Sindssygevesenets Krav og Maaden, hvorpaa den skrigende Asylnød bedst kunde afhjælpes, og heri fremholder han bestemt, at en blandet Kur- og Pleieanstalt i Nordland maatte blive at stille i første Række. Samtidig fremlagdes et af ham udarbejdet Program for en saadan med Plan og Overslag fra Arkitekt L. Solberg og Plan for det teknisk-mekaniske Udstyr, udarbejdet af Ingeniør O. G. Amundsen. Angaaende Valg af Plads var foretaget indgaaende Undersøgelser, paa Grundlag af hvilke Bodø nærmeste Omegn anbefalede. Idet Justitsdepartementet sluttede

sig hertil, foranledigede det fremsat kongelig Proposition af 28de April 1894 om Bevilgning til forberedende Arbejder efter den udarbejdede Plan, der bifaldtes af Stortinget, hvorefter samme Aar det Væsentligste af Asylets Eiendom indkøbtes, samt Veiarbejder og Sprængningsarbejder paabegyndtes. Til som Arkitekt at forestaa Asylets Opførelse antoges ved kongelig Resolution af 31te September 1895 Arkitekt Lars Solberg. Som Bygningskonduktør ansattes Arkitekt A. F. Bugge, der i November 1895 tiltraadte sin Post. Videre blev ved kongelig Resolution af 5te November 1895 nedsat en Bygningskommission bestaaende af Amtmand Theisen, Postmester S. Nielsen og Amtssingeniør Conradi; i Stedet for de to sidste er senere indtraadt Landbrugsskolebestyrer Nilssen og Landbrugsingeniør Wenger.

Med Hensyn til Byggearbeidet, der i mange Henseender har medført større Vanskeligheder, end man paa Forhaand kunde vente, henvises til et Foredrag af Arkitekt Bugge, trykt i «Teknisk Ugeblad», 1903, Nr. 15—19.

Da Anlægget nærmede sig sin Fuldendelse udnævntes 19de Oktober 1901 Distriktslæge O. G. Sollied til Direktør med Forpligtelse til at overtage Bygningskommissionens Forretninger fra 1ste Januar 1902, og efterat Byggearbeidet i det Væsentlige var færdigt, aabnedes Asylet 22de September 1902 af Direktøren for det civile Medicinalvæsen, M. Holmboe, og modtog samme Dag sine første Syge, der med Dampskibet «Folden» overførtes fra Rotvold Asyl.

II.

Asylets Jordeiendom ligger i Bodin Herred, Nordlands Amt. Den begynder nogle hundrede Meter østenfor Bodø By, hvor Landeveien danner Grænsen og strækker sig i østlig Retning i en Længde af ca. 5 km. indtil Vaagøvandets nordøstlige Ende. Bredden varierer mellem 300 og 750 M. Indmarkens samlede Areal er 10 893 Ar, hvoraf fragaar til Bebygning, Veie og Grøfter 561,2, til Haver 518 og som udyrkbart 3 269, hvorefter den dyrkede Indmarks Areal bliver 6 544,8 Ar. Den bestaar omtrent i sin Helhed af dræneret Myr, kun paa Pindfjeldets Skraaning (paa det fra Landbrugsskolen købte Stykke) findes Sandjord.

Udmarkens Areal er 17 734 Ar.

Eiendommen bestaar af følgende enkelte Matrikulnummere:

1. Af Gaarden Rønvik (Gaards-Nr. 31):

- a) Brugs-Nr. 3, af Skyld Mrk. 0,03.
- b) —«— 4, —«— 0,71.
- c) —«— 5, —«— 0,47.
- d) —«— 25, —«— 2,13.

Disse Brug er købt fra Konsul V. B. Jentoft ved Skjøde dateret 14de, thinglæst 15de September 1894 for en Købesum af Kr. 45 000.

- e) Brugs-Nr. 7 (Myraasen) af Skyld Mrk. 0,77,
- f) —«— 23 (Øvre Rønvik) —«— 0,10,

- købte fra Toldbetjent J. Olsen ved Skjøde dateret 25de September, thinglæst 1ste Oktober 1894, for en Kjøbesum af Kr. 5 900.
- g) Brugs-Nr. 27 (Troldeassen), af Skyld 11 Øre, er en Parcel af Brugs-Nr. 1 (Gjerdet), erhvervet ved Mageskiftebrev, udstedt 28de November, thinglæst 1ste December 1894, mod 2 særlig skyldsatte Parceller af Brugs-Nr. 4 og Brugs-Nr. 23, med Skyld tilsammen 7 Øre, samt et kontant Vederlag af Kr. 3 600.
- h) Brugs-Nr. 33 (Helran, Udmarksparcel af Brugs-Nr. 8), af Skyld 9 Øre, købt fra Konsul I. C. Koch ved Skjøde dateret 11te, thinglæst 16de November 1896 for Kr. 576.
- i) Brugs-Nr. 34 (Stenbruddet, Udmarksparcel af Brugs-Nr. 18), af Skyld 8 Øre, købt fra Anders Hansen ved Skjøde, dateret 18de November, thinglæst 1ste December 1896 for Kr. 800. •
- k) Brugs-Nr. 38 (Kilene, Udmarksparcel af Brugs-Nr. 19), af Skyld 1 Øre, købt fra Edv. Kristoffersens Enke ved Skjøde, dateret 6te, thinglæst 7de Oktober 1898, for Kr. 120.

Af ovennævnte Brug er udskilt: Af Nr. 4 ved Skylddelingsforretning af 16de, thinglæst 26de Oktober 1894 en Parcel (Nr. 29) kaldet Sommerfjosteigen, af Skyld 4 Øre, og af Nr. 23 ved samme Leilighed en Parcel (Nr. 28) kaldet Hellebakken, af Skyld 3 Øre. Begge disse Brug er overdragne til S. Nielsen i Mageskifte mod Brugs-Nr. 27.

For at arrondere Eiendommen er der foretaget et Mageskifte med Brugs-Nr. 9, hvorved en Udmarksparcel paa Helleraasen er erhvervet fra dette Brug mod Afstaaelsen af 3 Udmarksparceller af Asylts Eiendomme. Ved Skylddelingsforretning, afholdt 25de Juni, thinglæst 15de Juli 1896, er begge Dele ansat til en Skyldværdi af 16 Øre, og Skylden for de af Asylts Eiendomme, som berøres af Delingsforretningen, ansat saaledes:

Brugs-Nr. 25 til en Skyldværdi af 2,16.

—«— 33 —«— 0,06.

Ifølge Finansdepartementets Skrivelse af 30te November 1898 til Sorenskriveren i Salten skal imidlertid Skylden for følgende Parceller ansættes saaledes:

Brugs-Nr. 4 til 1,01,

—«— 25 « 1,82,

—«— 33 « 0,05.

2. Af Gaards-Nr. 38, Bodø Landbrugsskole:

Brugs-Nr. 3, af Skyld 10,68 Mrk., købt fra Nordlands Amtskommune ved Skjøde, dateret og thinglæst 15de Juli 1895 for Kr. 20 000.

Eiendommens samlede Skyldværdi bliver saaledes Mrk. 15,10.

Til Eiendommen hører Søhustomt til Rønvikbugten samt Ret til Havning i Gaarden Rønviks fælles Udmark og Andel i det der liggende, ikke udskiftede Stenbrud.

Ifølge Skjødet fra Landbrugsskolen og ved Erklæring, dateret 13de Mai

1895 fra O. R. Bernhoft, Julius Christoffersen og Albrigt Kristoffersen som Eiere af Bodøgaard har Asylet faaet Ret til at føre Hovedkloaken ud i Bodøelven mod en Godtgjørelse engang for alle samt til at foretage Opdæmning af Vaagø vandet mod Erstatning efter Skjøn.

Efterat Vaagø vandets Vandstand var forhøiet med 1,5 m. afholdtes saadant Skjøn 7de November 1902, hvorved Erstatning tilkjenndtes Bodø Landbrugsskole Kr. 800 og Bodøgaards Eiere tilsammen Kr. 400.

Til Grunderhvervelse, derunder ogsaa Erhvervelse af Vandrettigheder o. l., er i det Hele medgaaet Kr. 79 860,36, til Veianlæg Kr. 21 072,47, til Tomtens Drænering og Hovedafløbskanalen Kr. 8 266,41.

III.

Asylbygningerne ligger paa «Myraasen», en lav, oprindelig kratbevøxet Knaus, ca. 2,5 km. øst for Bodø, hvor der ved Sprængnings- og Planeringsarbejder (der ialt har kostet Kr. 82 295,72, iberegnet Brolægningsarbejder Kr. 9 700) er skaffet udmærket Byggegrund lige paa Fjeldet; kun de enetages D-Afdelinger er fundamenteret paa Lere. Tomten ligger 30 m. over Havet og er mod Nord og Øst godt dækket af høie Aaser, medens Udsigten mod Syd og Sydvest er fri mod de pragtfulde Tinder paa Saltens Sydside, særlig Børvas- og Beiertinderne. Paa Grund af Tomtens Form vender Façaden mod Sydsydøst.

Asylkomplekset danner en lukket, rektangulær Firkant, $98,24 \times 94,44$ m., i hvis Midte Økonomibygningen er lagt. Det bestaar af følgende enkelte Bygninger:

1. Administrationsbygning 35,82 m. lang, 16 m. bred med noget frem-springende Partier paa Midten og paa begge Fløie, to Etager med Kjælder og Loft. Den indeholder i første Etage de fornødne Kontorer, Værelser for Bud og Portner samt Familiebekvemmelighed for Forvalteren (4 Værelser med Kjøkken og Pige-kammer), i anden Etage Bekvemmeligheder for Direktør og Reservelæge (henholdsvis 5 og 4 Værelser med Kjøkken og Pige-kammer) samt 2 Værelser for Assistentlægen. Paa Loftet er indredet nogle mindre Rum og Klædeskamre. I Kjælderen findes foruden de fornødne Husholdningskjældere Vaske- og Strygerum, Vedbod og 2 Cokesrum. Et Kjælderrum er indredet til Fladbrødbageri. Til hver Side er der en 2-Etages Forbindelsesgang til Syge-afdelingerne, 5 m. lang, paa hvis mod den indre Gaardsplads vendende Side Priveterne er lagt.

Firkantens Sider indtages af Sygelokalerne, Kvindeafdelingerne mod Vest, Mandafdelingerne mod Øst; de er i alt Væsentligt ens indredet for begge Kjøn.

2—3. Afdeling for rolige Syge (B) er en vinkelformet 2-Etages Bygning, hvis Frontfaçade er 26,17 m. lang, medens den bagudgaaende Fløi, regnet fra Hjørnet er 42 m. Façadebygningens Bredde er 10,6 m., Fløibygningens 11,87 m.

I første Etage findes 2 Værelser for Overpleieren (henholdsvis Overpleiersken) samt 3 Enkeltværelser, der støder mod en paa Bygningens Bagside

lagt Korridor, fra hvis ene Ende Trapper fører op til anden Etage og ned til Kjælderen, medens der fra dens anden Ende er Indgang til en stor Sal, der danner Bygningens Hjørneparti og er bestemt til Arbeids- og Dagligstue. Paa denne Stues Façadevæg mod Syd er udbygget en lukket Veranda, hvorfra der er Udgang til Afdelingshaven. Bag Stuen ligger Spiseværelset, der gaar gennem hele Fløibygningens Bredde og har Vinduer saavel indad mod Gaardspladsen som paa Bygningens ydre Væg. Bagenfor Spisestuen ligger en vinkelformet Korridor, fra hvis Tværparti der er Udgang til Afdelingshaven paa Bygningens ydre Side, medens Længdepartiet indtager Fløibygningens indre mod Gaardspladsen vendende Del. Udad for Korridoren ligger Skyllekjøkken og Linnedrum, 2 Soveværelser samt 2 Isolationsrum med en liden Forgang. Fra Korridorens bagerste Parti er lagt en Udbygning mod Gaardspladsen, hvori findes Trappeopgang og Priveter. I anden Etage ligger mod Syd 3 Soveværelser, der støder til en mod Gaardspladsen vendende Korridor. Bagenfor Hjørnesalen findes et mindre Rum, bestemt til Forsamlingsværelse for Pleiepersonalet. Fløibygningens anden Etage forøvrigt indtages af Vagtafdelingen, der bestaar af en til Gaardspladsen liggende Korridor, paa hvis ydre Side ligger 3 Værelser, mellem hvilke brede Fløidøre med Glasruder. I Forbindelse med et af disse Rum staar 2 Isolationsværelser. I Korridorens bagre Parti er placeret paa den ydre Side Skyllekjøkken, paa den indre Side i Udbygningen mod Gaardsrummet Privet, Baderum og Trapperum.

4—5. Badeafdelingen er et 1-Etages Hus med Loft og Kjælder. 13 m. lang, største Bredde 11,37 m. Korridoren ligger i Forlængelsen af B-Afdelingens Korridor; paa dens indre mod Gaardspladsen vendende Side er placeret Baderummet for rolige Syge samt et Baderum for Funktionærer. Paa Mandssiden er afdelt et Rum til Badstuebad.

I Kjælderen er placeret 3 Lavtryks Dampkjedler, der besørger Centralopvarmningen, med tilstødende Kulrum. Paa Loftet findes et Kvistrum med 2 tilstødende Klædeskamre, og en Gang som en Del af den i Komplexets Længderetning løbende Korridor.

6—7. Afdeling for urolige Syge (C) er lagt som en Tværbygning stærkt fremspringende udad. Længden Øst—Vest er 33 m., Nord—Syd er 11,67 m. Dens to Etager er ens indredede. Som Fortsættelse af Korridoren i Asylets Længderetning fører en Gang fra Badeafdelingens Korridor til D-Afdelingen. Paa dens indre Side ligger Privet, Skyllekjøkken og Trappeopgang samt i første Etage et Baderum med Indgang ogsaa fra D-Afdelingen, i anden Etage et Linnedrum; paa Gangens ydre Side ligger den egentlige Afdeling, bestaaende af en lang og noget smal Dagligstue, hvortil støder 2 Soveværelser, Rum for Pleiepersonalet og 2 Isolationsrum. Soverummenes Vinduer i denne Afdeling kan dækkes med Trælemmer.

8—9. Afdeling for voldsomme og urenlige Syge (D), er en 1-etages T-formet Bygning, hvis Længdedel er 18,45 m. lang, 9,37 m. bred, Tverdelen 38,37 m. lang Øst—Vest, Bredde Nord—Syd 9,37 m. En 2,90 m. bred Korridor gaar gennem hele Bygningen; til dens langsgaaende Del ligger mod

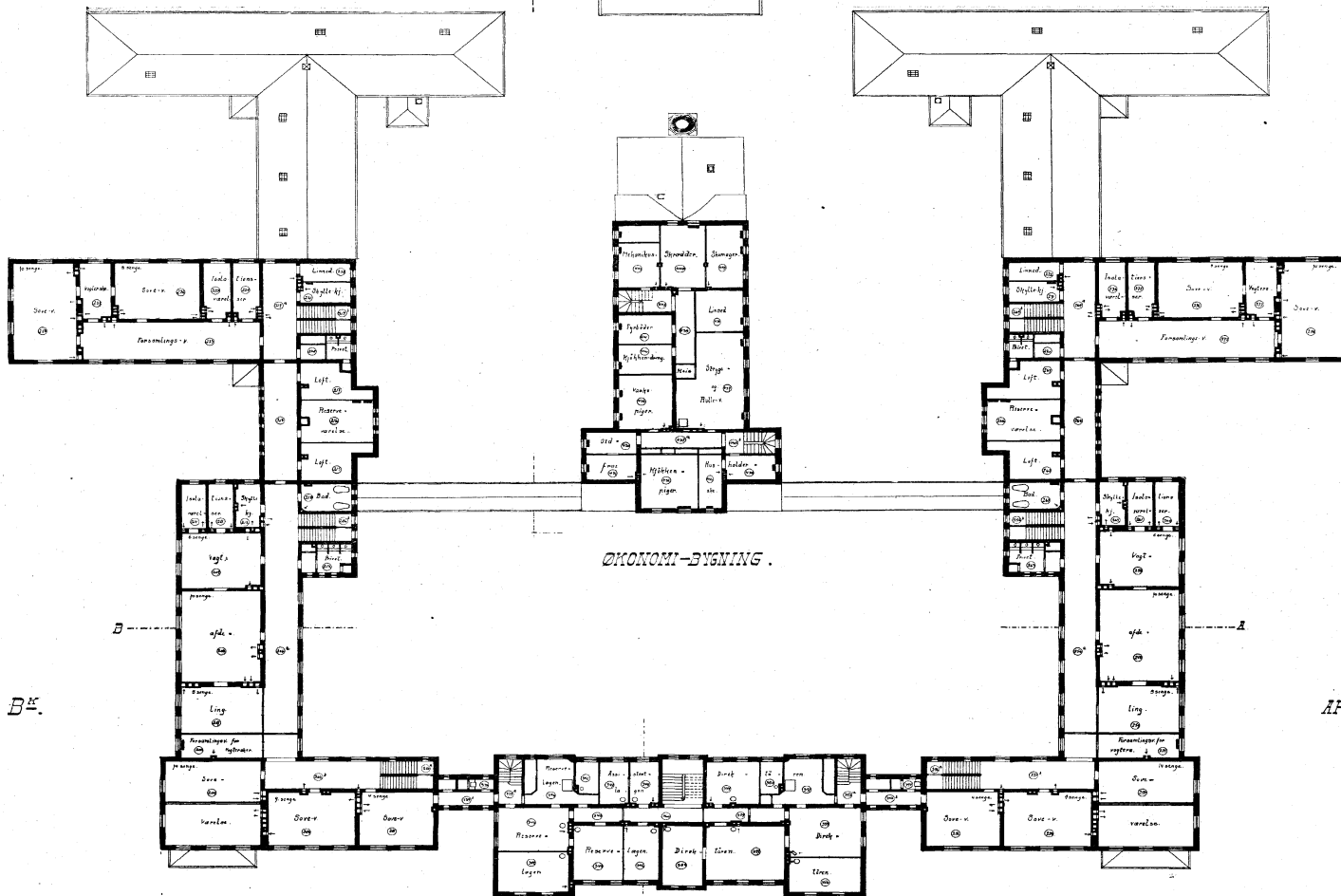
Ronvik Sindssygeasyl
(set fra Fjeldet bag Asylet).

AFDL: C^K.

AFDL: C^K.

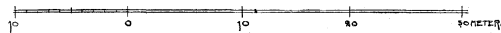
AFDL: B^K.

AFDL: B^K.

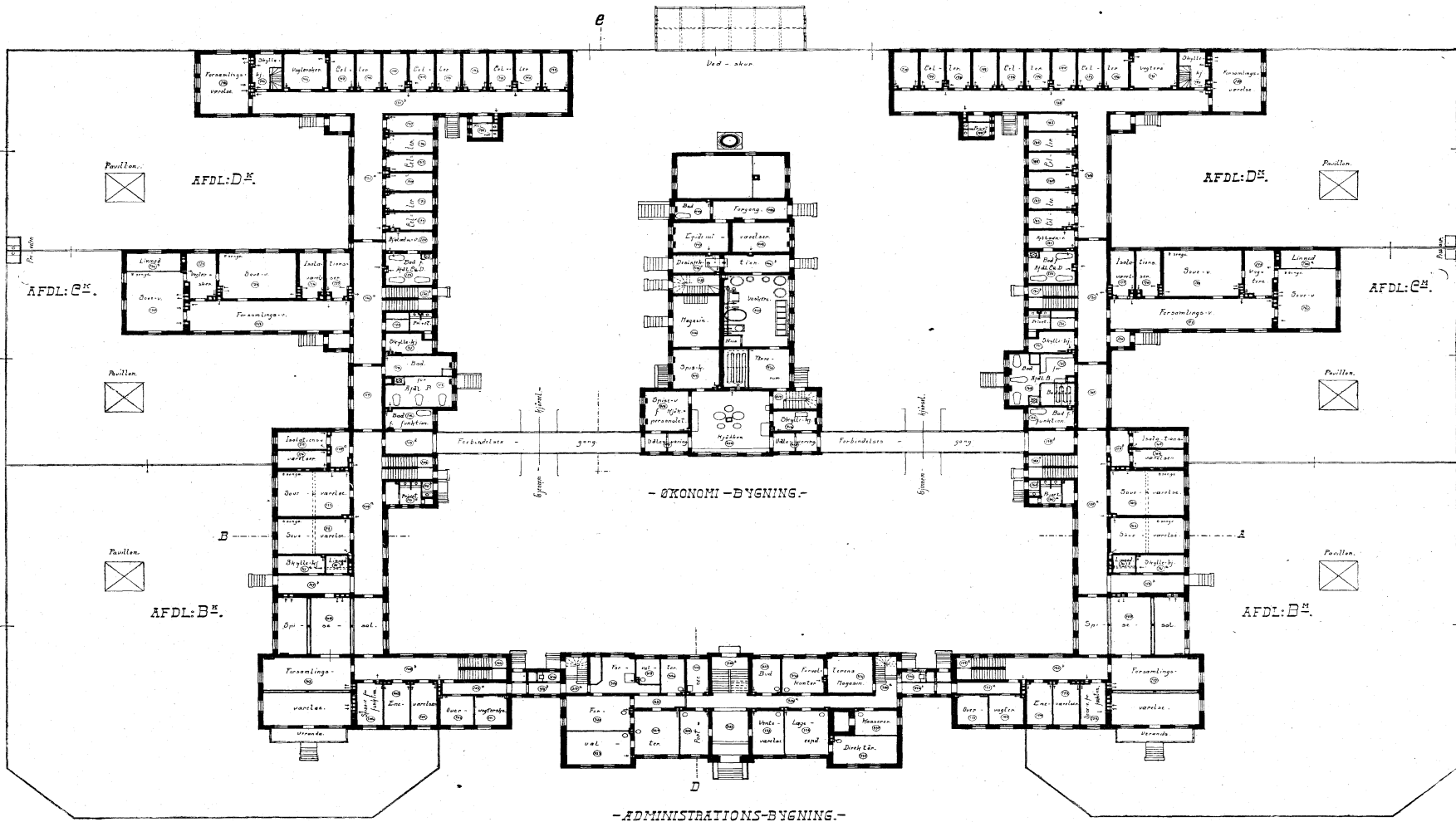

ADMINISTRATIONS-BYGNING.

ØKONOMI-BYGNING.

Rønvik Sindsygeasyl, Grundplan af 2den Etage.

Rønvik Sindsygeasyl, Grundplan af 1ste Etage.

Gaardspladsen 6 Isolationsrum, til dens tversgaaende Del ligger 9 Isolationsrum med Vinduer mod Bagsiden, samt Rum for Personalet, Skyllekjøkken og yderst Forsamlingsværelse. Indad mod Gaardspladsen ligger Privetet. Isolationsrummene har Sidevinduer med slagsikkert Glas i Jernrammer med Gummipakning; Gulvene er lagt som Skibsdæk med Fald mod Korridoren. Væggene er dels Træpanel, dels staalslebet Cement.

Sygeafdelingernes Kjælderrum, forsaavidt de ikke optages af Ventilations-systemets Rum, er indredet til Husholdningskjældere og til Værksteder. I B.m er indredet et Toiletrum for Syge, der kommer ind fra Udearbejde. I D er der særlige Vaske- og Tørrerum for Urenliges Tøi. Lofterne er indredet med Hylder o. l. til Opbevaring af de Syges Tøi.

I alle Opholdsrum er der dobbelte Vinduer, i de Uroliges Afdelinger samt Vagtafdelingerne er Vinduernes nederste Parti jernbeslaaet langs Sprosserne, medens det øverste Parti er dækket af et let Gitter. Med Hensyn til Laasystemet er der truffet særlige Foranstaltninger. Den gennemsnitlige Luftkubus i Soveværelserne varierer mellem 17 og 20 m.³; i Vagtafdelingen udgjør den 24 m.³; Isolationsværelserne indeholder 48 til 53 m.³. Værelsernes Høide til Taget er 3,42 m. Ved de trufne Ventilationsforanstaltninger antages Værelsernes Luft at fornyes 2 Gange i Timen. Vaskeborde er opsat i C og Vagtafdelingerne paa Soveværelserne, i B forøvrigt i Korridorerne. I Sygeafdelingernes Korridorer og Skyllekøkkener er Gulvet lagt af Lerfliser.

Paa Sygeafdelingernes ydre Side ligger Afdelingshaverne, 3 paa hver Side; i hver Have en liden Pavillion; mellem C og D paa Kvindesiden et lidet Privet, paa Mandssiden et aabent Pissoir. B-Haven omgives af et aabent 1 m. høit Stakit, de øvrige har et 3 m. høit lukket Stakit.

10. Økonomibygningen ligger i Komplexets Midte og er en 2-etages Bygning med Kjælder og Loft, 35,70 m. lang, det forreste Parti 18,84 m. bred, det bagerste Parti 13,27 m. bred.

I første Etage er mod Syd lagt Køkkenet med dets Dampkjedler o. s. v. Til Siderne findes Udleveringsrum, Skyllekjøkken og Spiseværelse for Tjenerne. Bagtil ligger mod Vest Spisekammer og Magasinrum, mod Øst Tørrerum og Vaskeri med maskinelt Udstyr, der drives af en 8 Hestes Vandturbin i Kjælderen, samt hydraulisk Heis, der gaar op til Loftet. Bygningens bagerste Parti optages af et tvergaaende Rum for Desinfektionsovn og 2 Isolationsværelser med Bad og Forgang for epidemiske Syge. Høiden af første Etage er 4,75 m. Gulvet er i Køkken, Udleveringsrum og Skyllerum lagt af Lerfliser, i Vaskeriet af Cement.

I anden Etage findes Rum for Oldfrue, Husholderske og Piger, Rulle og Strygeværelse med Linnedmagasin, samt med særskilt Opgang Værelser for Andenmaskinist, Fyrbødere og Huskarl, Skomager- og Skrædderværksted.

Paa Loftet er indredet Tørrerum, i Kjælderen Rum til Kjød, Fisk, Grønsager, Melk og Bageri; det bagerste Parti indtages af Kulrum og mekanisk Værksted, der staar i Forbindelse med det bagenfor tilbyggede Fyrhus (6,45 × 12,30 m.), i hvilket findes 2 Høitryksdampkjedler (75 Pund Tryk), der

skaffer den fornødne Damp til Kogning og Opvarmning, samt en liden Smedje; den hertil hørende Pibe er 27 m. høi.

Økonomibygningen er til hver Side forbundet med Sygeafdelingerne ved en indelukket Forbindelsesgang af Træ med Skifertag.

Samtlige Asylbygninger er byggede af Teglsten med Forblænding af Kalksten, der er udtaget fra et Brud i Leifseth. Denne Brudsten er graalighvid af Farve med grønlig og rødlig Striber. Hjørner og Vinduesindfatninger er delvis af saget Sten. Kjælderne er overalt hvælvede. Tagene er udført af dobbelt Bordlag med Næver og belagt med Skifersten.

Pr. 31te Marts 1903 var Asylkompleksets Kostende opført med Kr. 1 026 292,98, teknisk-mekanisk Udstyr med Kr. 212 900,71. Til Afslutningsarbejder i indeværende Termin vil hertil komme et mindre Beløb. Desuden er til Administration af det samlede Byggearbejde medgaaet Kr. 109 894,21 og til Sygepleie og Ulykkesforsikring Kr. 25 691,68.

11. Vedskur af Træ med Skifertag, 16 × 6,5 m., ligger mellem begge Celleafdelingerne. Paa hver Side er der en Indkjørselsport til Gaardspladsen. I et lidet Tilbyg er Brandredskaber placeret. Kostende Kr. 2 600.

IV.

12. Lighus, ligger ret bag Mandssidens Celleafdeling, er bygget af Bindingsværk med Skifertag, 8 × 4,6 m., Kostende Kr. 2 288,63.

13. Kapel, ligger i en liden Dalsænkning noget øst for Mandssiden, bygget af Bindingsværk med Skifertag. Det har kostet Kr. 11 765,10, foruden Alterudstyr, og giver Siddeplads til omtrent 100 Mennesker. Dets Størrelse er 14,40 × 8,40. Vil antagelig blive indviet i September 1903.

14. Turbinhus, ca. 1300 m. i Øst, strax nedenfor Indtagsdammen i Vaagøvandselven, hvorfra et 48 cm. Turbinrør fører Vandet. Der findes en 50 Hestekræfters Vandturbin, som driver 2 Dynamoer (11½ KW.) for elektrisk Lys. Paa Loftet er der et Accumulatorbatteri, beregnet for 90 Ampère-Timer.

Bygningens Kostende Kr. 7 641,01.

15. Maskinistbolig af Træ med Skifertag indeholder 1 Værelse med Kjøkken og Spisekammer i første Etage samt paa Loftet 2 smaa Rum. Størrelsen 5,30 × 7,95, Kostende Kr. 4 815,02.

16. Drivhus (under Bygning), lidt i Vest for Kvindeafdelingen, bygges af Teglsten med Skifertag og indeholder tillige et lidet Rum for Høns. Det er 15 × 6 m. stort og anslaaet til Kr. 3 500. Opvarmningen sker ved Varmtvandsrør.

V.

Gaardbrugets Bygninger ligger i en aaben Firkant 370 m. Vest for Kvindesiden. De bestaar af følgende enkelte Bygninger:

17. Hovedbygning af Bindingsværk, $1\frac{1}{2}$ -etages, $22,5 \times 13$ m., indeholder Familiebekvemmelighed for Agronomen (3 Værelser med Kjøkken og Kvist), Gartneren (2 Værelser med Kjøkken og Kvist), Fjøsmanden (2 Værelser med Kjøkken), samt Rum for Staldkarl og Budeier. Kjælderen er indredet til Størhushus, Strygeværelse og Husholdningskjældere. Bygningen har kostet Kr. 22 770,36.

18. Fjøs- og Staldbygning, vinkelformet; maalt fra det sydøstlige Hjørne er Façaden mod Syd 48,65 m., Façaden mod Øst 64,62. Hjørnet indtages af en større Gjødselkjælder. I Sydfløien ligger Stald med Vognskur, Foderrum, Sælebod m. m., i Østfløien Fjøs med Sygerum (Gulvene lagt af Béton), 2 Siloer, Foder- og Hakkelsesrum samt Priveter for Gaardsbruget. Væggene i Stald og Fjøs er af Teglsten, forøvrigt er Bygningen af Bindingsværk. Dens Overdel indtages af Laaven. Høiden til Mønnet er 14,5 m. Kostendet er Kr. 78 316,67.

19. Redskabshus, af Bindingsværk, $20 \times 8,1$ m., enetages, indeholder foruden Redskabsbod et Folkerum samt Slagtebod. Det har kostet Kr. 6 551,39.

20. Grisehus, bygget af Teglsten, 18×8 m. I en Tilbygning af Bindingsværk findes Opbevaringsrum for Grisemad og Torvstrø samt Skyllerum for Privetbøtter. I Grisehuset er Bétongulv. Det har kostet Kr. 7 995,75 og har Plads til ca. 30 Grise.

21. Renovationsskur, aabent Plankeskur med Bordtag, 3 m. bagenfor Grisehuset, 9×5 m. Det har kostet Kr. 1 471,81.

22. Smedje og Reparationsværksted, $11,5 \times 6,5$ m., bygget af Bindingsværk, har kostet Kr. 1 968,48.

23. En Tømmerhytte med Spaantag paa Jentofthaugen (Kraakehaugen) med et lidt større og 2 smaa Rum. Benyttedes af den tidligere Eier til Sommerbolig.

24. Et Træskur ved Jentofthaugen, købt særskilt for Kr. 250,00 til Stald for Anlæggets Heste, bruges nu til Opbevaring af diverse Materialier. De øvrige Rester af Jentofts Udhuse er faldefærdige og vil nu blive fjernet.

25. En liden Udlaave ved Grændsen mod Gjerdet, medfulgte Eiendommen ved Salget.

26. Sommerfjøs. Under Bygning i Dyrlien ved Vaagøvandet.

VI.

27. I Bodø By en Kai med Magasinbygning, oprindeligt Kostende Kr. 18 000, hvilket Beløb nu er forholdsmæssig fordelt paa samtlige Asylbygninger og følgelig medtaget i foranstaaende Opgave over disses Kostende. Magasinet benyttes til Lagring af Brænde.

VII.

Vand, saavel Brugsvand som Drikkevand, faar Asylet fra Vaagøvandet; ved Bodøelvns Udløb af dette er anbragt en Dambygning, hvorved dets Vandstand er forhøiet med $1\frac{1}{2}$ m. I Elven er strax ovenfor Turbinhuset ved en større Dambygning istandbragt et Reservoir, «Indtagsdammen», med Bundsluser, hvorfra et 48 cm. Turbinrør gaar til Turbinhuset, og en 8" Vandledning gaar til Asylets Forside; herfra gaar 6" Afledninger til Gaardsbruget og Økonomibygningen og 5" til Sygeafdelingerne. I Asytkomplexets samtlige Bygninger samt i Lade, Fjøs og Stald er opsat Brandskabe med paaskruede Slinger. Af Funktionærer er der dannet et Brandkorps med regelmæssige Øvelser; dets Redskaber opbevares i et Skur i Baggaarden. Der findes 12 Brandkumme.

Badevand faaes fra en Trætank paa Økonomibygningens Loft, der rummer 350 hl. og opvarmes ved Dampledning fra Høitrykkskjedlerne i Fyrhuset. Fra denne Tank fører Ledninger til de forskellige Baderum, Skyllékjøkkener, Vaskeri og Kjøkken. I D-Afdelingerne er anbragt Forvarmere.

Opvarmningen sker i Sygeafdelingerne ved Damp-Luftopvarmning. Den kolde Luft tages ind i Kjælderne, gaar under Ribberør, hvor den opvarmes, ud i murede Kanaler, forsynede med Reguleringsventiler til de forskellige Rum. Den bedærvede Luft gaar ud gennem murede Kanaler, der paa Loftet samles til større Samlekammere, og føres ud gennem Deflektorer over Taget.

Ribberørene opvarmes ved Damp fra Centralopvarmningskjedlerne i Badeafdelingens Kjælderrum. I Forbindelse med disse staar ogsaa et Radiator-system, hvorved Temperaturen kan forøges paa de mere udsatte Steder.

I Økonomibygningen sker Opvarmningen ved Radiatorer, der staar i Forbindelse med Høitrykkskjedlerne i Fyrhuset. Forøvrigt sker Opvarmningen ved Magasinovne for Cokes.

Belysningen sker ved elektriske Lamper i et Antal af henved 450 Glødelamper og 4 Buelamper. Elektrisk Lys er dog endnu ikke indlagt i Gaardsbrugets Hovedbygning.

Renovationen er ordnet som Bøttesystem med Torvstrø. De galvaniserede Bøtter ombyttes hver Morgen og tømmes i Renovationsskuret, hvorefter de renses i det til Grisehuset stødende Skyllerum, hvor de opbevares til den følgende Morgen, da de indsættes i Priveterne i Stedet for det andet Sæt.

Kloaker er lagt fra Asytkomplexets Bygninger og samles til en større Afløbsgrøft, hvis nederste Parti er aabent og gaar ud i Bodøelven. Kloaker fra Gaardsbruget føres ud i den aabne Hovedgrøft for Dræningssystemet, der ligeledes føres ud i Bodøelven.

Telefonforbindelse haves med Bodø By. Fra et Centralapparat i Portnerstuen kan Forbindelse faaes mellem de forskellige Kontorer og nogle af Sygeafdelingerne.

Brandtelegraf er indlagt i Asytkomplexets Bygninger samt Gaardsbruget. Alle vigtigere Bygninger er forsynede med Lynafledere.

Til Indkjøb af Inventar er anvendt Kr. 52 973,85, hvoraf Kr. 4 412,22 til Besætning for Gaardsbruget.

VIII.

Den samlede Udgift til Anlægget, bortset fra Gaardsbruget og dets Bygninger samt Kapellet, udgjør omtrent 1¹/₂ Million Kr. Beregnet efter et Belæg af 250 Syge, hvilket man antagelig uden Vanskelighed kan modtage, bliver hver Sygeplads kostende Kr. 6 000. Tages kun Hensyn til Asylkomplekset og dets teknisk-mekaniske Udstyr (ca. 1¹/₄ Million Kr.), bliver Prisen 5 000 Kr. Ved Bedømmelsen heraf maa Hensyn tages til den af de klimatiske Forhold betingede særlig solide Byggemaade, Byggestedets afsides Beliggenhed og de vanskelige Byggeforhold.

Det statistiske Centralbureau har derhos bl. a. udgivet følgende Værker:

Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV. Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.

International Skibsfartsstatistik: Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania 1887.

Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handelsflaaderne 1886—1896. Kristiania 1897.

Statistisk Aarboek for Kongeriget Norge. Senest udkommet: Toogtyvende Aargang, 1902. Kristiania 1902. (*Annuaire statistique de la Norrège.*)

Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest udkommet: Tyvende Bind, 1902. Kristiania 1903. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)

Oversigt over Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inddeling. Afsluttet 16 Juni 1902. Kristiania 1902.

Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889. Do. for Tidsrummet 1 Juli 1889—31 December 1891, for Tidsrummet 1 Januar 1892—31 December 1894, for Tidsrummet 1 Januar 1895—31 December 1897 og for Tidsrummet 1 Januar 1898—31 December 1900, trykte som Tillæg til Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau, Niende Bind, Tolvte Bind, Femtende Bind og Attende Bind.

Angaaende andre statistiske Værker henvises til ovennævnte Fortegnelser.

Samtlige Værker er at erholde tilkjøbs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

17 November 1903.

- Nr. 44. Kriminalstatistik 1898 og 1899. (*Justice criminelle.*)
- 45. Norges postvæsen 1901. (*Statistique postale.*)
- 46. Fattigstatistik 1899. (*Assistance publique.*)
- 47. Private Aktiebanker 1901. (*Banques privées par actions.*)
- 48. Skolestatistik 1899. (*Instruction publique.*)
- 49. Norges Fiskerier 1901. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 50. Rekruteringsstatistik 1901. (*Recrutement.*)
- 51. Norges kommunale Finantser 1898. (*Finances des communes.*)
- 52. Folketælling 3 December 1900. Første Hefte: Folkemængde i Rigets forskellige administrative Inddelinger m. v. (*Recensement. I. Population des Divisions administratives etc.*)
- 53. Distriktsfængsler 1900. (*Prisons départementales.*)
- 54. De offentlige Jernbaner 1901/02. (*Chemins de fer publics.*)
- 55. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1900. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 56. Telegrafvæsen 1901/02. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 57. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1900. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)

Trykt 1903.

- 58. Sindssygeasylernes Virksomhed 1901. (*Hospices d'aliénés.*)
- 59. Norges Bergværksdrift 1899 og 1900. (*Mines et usines.*)
- 60. Arbejdslønninger 1900. (*Gages annuels des domestiques et salaires des ouvriers.*)
- 61. Strafarbejdsanstalter 1900/01. (*Maisons centrales pénitentiaires.*)
- 62. Norges Skibsfart 1901. (*Navigation.*)
- 63. Norges kommunale Finantser 1899. (*Finances des communes.*)
- 64. Folkemængdens Bevægelse 1900. (*Mouvement de la population.*)
- 65. Norges Handel 1902. (*Commerce.*)
- 66. Skiftevæsenet 1900. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 67. Private Aktiebanker 1902. (*Banques privées par actions.*)
- 68. Rekruteringsstatistik 1902. (*Recrutement.*)
- 69. Norges postvæsen 1902. (*Statistique postale.*)
- 70. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1901. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)
- 71. Norges Sparebanker 1902. (*Caisses d'épargne.*)
- 72. Norges Jordbrug og Fædrift 1896—1900. (*Agriculture et élevage du bétail.*)
- 73. Folketælling 3 December 1900. Andet Hefte: Folkemængde fordelt efter Køn, Alder og ægteskabelig Stilling. (*Recensement. II. Population classée par sexe, par âge et par état civil.*)
- 74. Sindssygeasylernes Virksomhed 1902. (*Hospices d'aliénés.*)